

VARIÆ LECTIONES IN
LATINIS BIBLIIS EDITIONIS VVLGATÆ,
EX VETVSTISSIMIS MANVSCRIPTIS EXEMPLARIBVS COLLECTÆ, ET
AD TEXTVM HEBRAICVM, CALDAICVM, GRÆCVM ET SYRIACVM
EXAMINATÆ,

Opera & industria aliquot Theologorum in Academia Louanienſi.

PRÆFATIO IOHAN. HARLEMII.

VM apud omnes sacrarum literarum peritos magno semper in precio habita fuerint Biblia olim Compluti studio, & sumptibus Ximenii Cardinalis impressa; non immerito placuit viris illis doctissimis, quibus à Rege Catholico horum magnorum & regionum Bibliorum cura commissa erat, vt in hoc sacro opere ex illis Complutensibus Bibliis, vulgatæ editionis textus imprimeretur; & si quæ præterea inuenirentur in antiquis manuscriptis exemplaribus ab hoc textu variæ lectiones, eæ ad finem totius operis adiungerentur. Quod vt fieret accuratius, præter ea manuscripta, quibus olim in editione Bibliorum Louanienſium D. Hentenius vir doctissimus vsus erat, quorum aliquot nobis ex diuersis bibliothecis connumerata fuerunt; alia quindecim ab eximio Theologo Domino Augustino Hunnæo nobis suppeditata sunt; qui ea summo labore, nec exiguis sumptibus ex variis locis sibi comparauerat. Ad hæc, cum varias vulgatæ Latinæ editionis lectiones inuenimus, quænam earum ad textum Hebræum, Caldæum & Græcum in veteri instrumento; aut ad Syrum & Græcum in nouo, propius accedat, indicare voluimus; tum quòd hoc omnibus sacrarum literarum studiosis longè gratissimum fore putaremus; tum quòd turbatis riuulis ad fontes recurrendum esse excellentes doctores, atque Ecclesiæ Catholicæ lumina semper iudicauerint. certè B. Hieronymus in epistola ad Suniam & Fretellam ita loquitur: Sicut, inquit, in nouo testamento, si quando apud Latinos quæstio exoritur, & est inter exemplaria varietas, recurrimus ad fontes Græci sermonis, quo nouum scriptum est instrumentum; ita in veteri testamento, si quando inter Græcos, Latinosque diuersitas est, ad Hebraicam recurrimus veritatē, vt quicquid de fonte proficiscitur, hoc quæramus in riuulis. Hæc B. Hieronymus; cuius sententiā secutus B. Augustinus cap. 11. libri secundi de doctrina Christiana in hunc modum scribit. Latinæ linguæ homines, quos nunc instruendos suscepimus, & duabus aliis ad scripturarum diuinarum cognitionem habent opus, Hebræa scilicet, & Græca, vt ad exemplaria præcedentia recurratur, si quam dubitationē attulerit Latinorū interpretum infinita varietas. Hæc ille. Porro, vt breuiter & faciliè quæ lectio cum Hebræo, aut Caldæo, aut Græco, aut Syro textu magis conueniat, exemplaribus discrepantibus, significaremus, his quatuor literis H. C. G. S. compendii causa vsi sumus. Vbi verò vel certò statui non potuit, quæ lectio ad fontes propius accederet, vel locus de quo agebatur non erat vsque adeo magni momenti, notis illis prætermisſis, hoc signum dumtaxat ascripsimus Ms. quo significatur lectionē illam in aliquibus manuscriptis exemplaribus inueniri. Quòd si locus occurrebat in quo suspicabamur à librariis errorem aliquem per incuriam fortassis esse commissum, qui tamen ex manuscriptorum collatione deprehendi non poterat, eum cum sine fide alicuius exemplaris manuscripti inter varias lectiones collocare non auderemus, ad finem harum lectionum adiēcimus. Atq; vt ad oculum appareret in quo lectionum varietas posita sit, ea verba, in quibus codices discrepant, alio genere characteris excudi curauimus. Cæterum quicquid in hac re præstitum est, id totum Catholicæ atque Apostolicæ Romanæ Ecclesiæ, cuius est de germana sacræ scripturæ lectione, & vera eiusdem interpretatione statuere, iudicio ac censuræ libenter submittimus.

EXPLICATIO QVORVNDAM SIGNORVM QVIBVS IN HIS
VARIIS LECTIONIBVS VSI SVMVS.

Ms. significat lectionem diuersam à lectione textus impressi in his Bibliis regiis, petitam tamen ex aliquo vel aliquibus vetustis editionis vulgatæ codicibus manuscriptis.

H. significat quæ inter variantes lectiones propius accedat ad textum Hebraicum.

C. Paraphrasim Caldaicam in Bibliis regiis excusam.

G. textum Græcum in iisdem Bibliis positum.

S. lectionem Syriacam noui testamenti eorundem Bibliorum.

Hier. in prophetis, notat quam lectionem habeat D. Hieronymus in textu adiuncto ipsius in prophetas commentariis.

IN GENESI.

CAP. I.

- 4 Diuisit Deus lucem à tenebris. *ms. h. c. g. pro,*
diuisit lucem, &c.

Hanc lectionem, & sequentes omnes sic lege. Genesios capite 1. versu 4. Diuisit Deus lucem à tenebris. legunt quidam exemplaria Manuscripta, quibus fauet textus Hebraeus, Caldaus, & Graecus pro eo quod alia Manuscripta & Codex Complutensis seu Biblii Regia legunt, Diuisit lucem à tenebris, omitendo voculam, Deus.

- 5 2 species suas et iumenta. *ms. h. c. g. pro,* species suas, iumenta.

CAP. 2.

- 24 et matrem suam, et adhærebit. *ms. h. c. pro,*
& matrem, & adhærebit.

CAP. 3.

- 11 Cui dixit, quis enim indicauit. *ms. h. c. g. pro,* Cui dixit Dominus, quis enim indicauit.

15 Ipse conteret caput tuum. ms. h. c. g. Irenæus lib. 3. aduersus hæreses cap. 38. videtur legere. Ipsum conteret caput tuum. ut referatur pronomen ad semen. quam lectionem etiam admittunt Hebraei & Chaldaei pro, Ipsa conteret caput tuum. quæ lectio est in pluribus Manuscriptis.

- 23 et emisit eum Dominus. *ms. h. c. g. pro,* emisit eum Dominus.

CAP. 5.

- 3 genuit ad imaginem. *ms. h. c. g. pro,* genuit filium ad imaginem.

CAP. 8.

- 5 Decimo autem mense. *ms. g. pro,* Decimo enim mense. *h. c. Decimo mense.*

CAP. 9.

- 16 Inter Deum & inter omnem animam viuente. *ms. h. c. g. pro,* inter Deum & omnem animam viuentem.

CAP. 8.

- 17 Hoc erit signum fœderis. *ms. pro,* hoc est signum fœderis.

CAP. 10.

- 7 Saba, et Heuila. *ms. h. c. g. pro,* Saba, Euila.

- 9 Ob hoc exiuit prouerbum. *ms. h. c. g. pro,* Ab hoc exiuit prouerbum.

- 22 Et Arphaxad, et Lud. *ms. h. c. g. pro,* Et Arphaxad, Lud.

CAP. 11.

- 10 Hæ generationes Sem. *ms. h. c. g. pro,* Hæ sunt generationes Sem.

- 13 Postquam genuit Sale, quadringentis tribus annis. *ms. h. c. pro,* postquam genuit Sale, trecentis tribus annis.

CAP. 12.

- 1 In terram quam monstrabo tibi. *ms. pro,* In terram quam monstrauero tibi.

- 7 Apparuitque Dominus Abram. *ms. g. pro,* Apparuit autem Dominus Abram.

CAP. 13.

- 2 Erat autem diues valde Abram in possessione. *ms. h. c. g. pro,* erat autem diues valde in possessione.

- 7 Vnde et facta est rixa. *ms. h. c. g. pro,* vnde facta est rixa.

- 16 Si quis possit hominum. *ms. pro,* si quis potest hominum.

- 17 Surge & perambula terram. *ms. h. c. g. pro,* surge ergo & perambula terram.

CAP. 14.

- 7 Et venerunt ad fontem Misphat. *ms. h. c. g. pro,* Venerunt usque ad fontem Misphat.

- 10 Rex Sodomorum & Gomorrhæ. *ms. h. pro,* & Rex Gomorrhæ.

- 11 Sodomorum & Gomorrhæ. *ms. h. c. g. pro,* Sodomorum & Gomorrhæorum.

CAP. 16.

- 1 non genuerat liberos. *ms. pro,* non genuerat sibi liberos. *h. c. g. legunt non genuerat ei, (scilicet Abrahamo) liberos.*

- 2 Cumque ille acquiesceret deprecanti. *ms. h. c. g. pro,* Cumque ille acquiesceret deprecanti.

- 13 Vocauit autem nomen Domini. *ms. h. c. g. pro,* vocauit autem Agar nomen Domini.

CAP. 17.

- 4 Ego sum, & pactum meum tecum. *ms. h. c. g. pro,* & ponam pactum meum tecum.

- 20 Et faciam illum in gentem magnam. *ms. h. c.*

VARIAE LECTIONES

g. pro, et faciam illum crescere in gentem.

- 23 Vniuersosque quos emerat cunctos mares. *ms. h. c. pro,* et cunctos mares.

CAP. 18.

- 2 De ostio tabernaculi, & adorauit in terram. *ms. h. c. pro,* tabernaculi sui.

- 13 Quare risit Sara dicens. *ms. h. c. g. pro,* quare risit Sara vxor tua dicens.

- 24 Nequaquam facies iudicium. *ms. pro,* nequaquam facias iudicium hoc. *Secundum Hebraica videtur legendum per interrogationem. Qui iudicas omnem terram, nequaquam facies iudicium? q. d. omnino facies æquum & iustum.*

CAP. 19.

- 1 Qui cum vidisset, surrexit. *ms. h. c. g. pro,* qui cum vidisset eos.

- 4 Vallauerunt domum à puero usque ad senem. *ms. h. c. g. pro,* Vallauerunt domum illius à puero usque ad senem.

- 14 Surgite egredimini de loco isto. *ms. h. c. pro,* surgite, et egredimini de loco isto.

CAP. 21.

- 6 Risum fecit mihi Deus, quicumque audierit. *ms. h. c. g. pro,* Risum fecit mihi Deus, & quicumque audierit.

- 20 Et fuit cum eo. *ms. h. c. g. pro,* Et fuit Deus cum eo.

CAP. 24.

- 7 Dominus Deus celi, qui tulit me. *ms. h. c. g. pro,* Dominus Deus celi & terra qui tulit me.

- 12 Dixit, Domine Deus. *ms. h. c. g. pro,* orauit Dominum dicens, Domine Deus.

- 16 Et impleuerat hydriam ac reuertebatur. *ms. h. c. g. pro,* hydriam aquæ ac reuertebatur.

- 24 Bathuelis filij Melcha, quem peperit Nachor. *ms. h. c. g. pro,* Bathuelis filij Nachor, quem peperit ei Melcha.

- 31 Et locum camelis, & introduxit. *ms. h. c. g. pro,* camelis tuis, & introduxit.

CAP. 25.

- 22 Quid necesse fuit me concipere. *ms. h. c. g. pro,* quid necesse fuit concipere.

- 22 Perrexitque ut consuleret Dominum. *ms. h. c. g. pro,* perrexitque Rebecca.

CAP. 25.

- 34 Duxit uxorem Iudith filiam. *ms. h. c. g. pro,* duxit uxores duas.

CAP. 27.

- 3 Sume arma tua, pharetram. *ms. h. c. pro,* & pharetram.

- 28 frumenti & vini, & seruiant. *ms. h. c. g. pro,* frumenti, vini, & olei, & seruiant.

CAP. 30.

- 30 Prouideam etiam domui meæ. *ms. h. c. g. pro,* prouideam domui meæ.

CAP. 31.

- 4 misit Iacob & vocauit. *ms. h. c. g. pro,* misit & vocauit.

- 17 Surrexit itaque Iacob. *ms. pro,* surrexit autem Iacob.

- 29 Deus patris nostri heri dixit. *ms. h. c. pro,* patris tui heri dixit.

- 29 Ne loquaris cum Iacob quicquam. *ms. h. c. g. pro,* contra Iacob quicquam.

- 40 astu vrebatur & gelu. *ms. h. c. g. pro,* astu vrebatur & gelu.

- 49 Tumulus testis intueatur & iudicet. *ms. h. c. g. pro,* tumulus testis, & adieci Laban, intueatur & iudicet.

CAP. 32.

- 1 Iacob quoque abiit. *ms. g. pro,* Iacob autem abiit.

- 22 Cumque mane surrexisset. *ms. h. c. g. pro,* cumque nocte surrexisset.

- 23 remansit solus. *ms. h. c. g. pro,* remansit Iacob solus.

CAP. 36.

- 2 filiam Anæ filia Sebeon. *ms. h. c. pro,* filiam Anæ filij Sebeon.

- 11 & Cenor. Erat autem. *ms. h. c. g. pro,* & Cenor & Chore. Erat autem.

CAP. 37.

- 6 Dixitque ad eos, audite. *ms. h. c. g. pro,* Dixitque Ioseph fratribus suis, audite.

- 33 Quam cum agnouisset pater. *ms. h. c. pro,* quam cum cognouisset pater.

CAP. 38.

- 7 & ab eo occisus est. *ms. h. c. g. pro,* & ideo ab eo occisus est.

CAP. 40.

- 17 portare me omnes cibos. *ms. h. c. g. pro,* portare me putabam omnes cibos.

CAP. 41.

- 24 Coniectoris somniorum, & nemo est. *ms. h. c. g. pro,* Coniectoris somnium, & nemo est.

- 46 Triginta autem annorum erat. *ms. h. c. g. pro,* triginta annorum erat.

- 55 In cuncta autem terra Egypti. *ms. pro,* in cuncta etiam terra Egypti.

- 55 terra Egypti panis erat. *ms. h. c. g. pro,* terra Egypti fames erat.

CAP. 42.

- 13 serui tui fratres sumus. *ms. h. c. g. pro,* fratres serui tui sumus.

- 21 videntes angustiam animæ illius. *ms. h. c. g. pro,* angustias animæ illius.

- 23 Nesciebant autem quod intelligeret. *ms. g. pro,* nesciebant enim quod intelligeret.

- 28 pecunia mea en habetur. *ms. h. c. pro,* pecunia en habetur.

CAP. 43.

- 3 sub testificatione iurisurandi. *ms. pro,* sub atestatione iurisurandi.

- 11 terræ fructibus in vasis. *ms. g. pro,* terræ fructibus in vasis.

- 16 quoniam mecum sunt comesturi meridie. *ms. h. c. g. pro,* quoniam hodie mecum sunt comesturi meridie.

- 17 fecit ille sicut fuerat imperatum. *ms. h. c. g. pro,* fecit ille quod sibi fuerat imperatum.

- 30 festinauitque, quia commota fuerant. *ms. h. c. g. pro,* festinauitque in domum, quia commota fuerant.

CAP. 44.

- 4 paululum: cum Ioseph. *ms. pro,* paululum tunc Ioseph.

- 18 oro domine mi loquatur seruus. *ms. h. c. pro,* oro domine audi me, ut loquatur seruus.

- 22 suggestimus domino meo. *ms. h. c. g. pro,* suggestimus tibi domino meo.

CAP. 45.

- 5 ante vos. Biennium est enim. *ms. h. c. g. pro,* ante vos in Aegyptum. Biennium est enim.

- 23 Addens ei asinos. *ms. h. c. g. pro,* addens eis asinos.

- 26 Ioseph viuit. *ms. h. c. pro,* Ioseph filius tuus viuit.

CAP. 47.

- 15 Da nobis panem, quare morimur. *ms. h. c. pro,* Da nobis panes, quare morimur.

CAP. 48.

- 19 & iste quidem erit in populos. *ms. pro,* & iste quippe erit in populos.

CAP. 49.

- 3 maior imperio. *ms. pro,* maior in imperio.

- 8 manus tua in ceruicibus. *ms. h. c. pro,* manus tue in ceruicibus.

CAP. 50.

- 8 atque armentis quæ dereliquerant in terra Gessen. *ms. h. c. g. pro,* absque armentis quæ dereliquerant in terra Gessen.

- 15 quod fecimus ei, mandauerunt ei. *ms. h. c. g. pro,* quod fecimus, mandauerunt ei.

IN EXODO.

CAP. 1.

- 13 Illudentes eis, atque ad amaritudinem. *ms. h. c. g. pro,* illudentes & inuidentes eis, atque ad amaritudinem.

CAP. 2.

- 23 Alterum verò peperit, quem vocauit Eliezer, dicens: Deus enim patris mei adiutor meus, & scripuit me de manu Pharaonis.

Hic versus in quibusdam ms. non legitur, nec apud Hebraeos aut Caldaeos est: Græci tamen legunt.

- 25 & cognouit eos. *ms. h. c. g. pro,* & liberauit eos.

CAP. 4.

- 12 doceboque te quid loquaris. *ms. h. c. pro,* doceboque quid loquaris.

CAP. 5.

- 12 per omnem terram *Ægypti*. ms. *pro*, in omnem terram *Ægypti*.
 19 filiorum *Israel* in *malo*. ms. *H. c. pro*, filiorum *Israel* in *malum*.
 19 non minuetur quicquam de lateribus. ms. *H. c. G. pro*, quicquam *operis* de lateribus.
 23 vt loqueretur in nomine tuo. ms. *pro*, vt loquerer in nomine tuo.

CAP. 6.

- 20 Aaron & Moyses fueruntque anni. ms. *H. c. pro*, & Moyses, & Mariam fueruntque anni.

CAP. 7.

- 14 non vult dimittere. ms. *H. c. G. pro*, & non vult dimittere.
 20 feceruntque ita Moyses. ms. *H. c. G. pro*, feceruntque Moyses.
 24 bibere de aqua fluminis. ms. *H. c. pro*, bibere aquam fluminis.

CAP. 8.

- 9 & a domo tua, & tantum in flumine remaneant. ms. *H. c. pro*, a domo tua, & a seruis tuis & a populo tuo; & tantum in flumine remaneant.
 21 & implebuntur domus. ms. *H. c. G. pro*, & implebuntur omnes domus.

CAP. 9.

- 3 super agros tuos, & super equos. ms. *H. c. G. pro*, super agros & super equos.
 15 extendens manum meam, percutiam te. ms. *H. c. G. pro*, extendens manum, percutiam te.
 35 nec dimisit filios *Israel*. ms. *H. c. G. pro*, nec dimisit *Israel*.

CAP. 10.

- 9 solemnitas Domini nostri. ms. *H. c. pro*, solemnitas Domini Dei nostri.
 11 non fiet ita. ms. *pro*, non fiat ita.
 18 egressusque est de conspectu. ms. *H. c. pro*, egressusque Moyses de conspectu.

CAP. 11.

- 4 media nocte egrediar in *Ægyptum*. ms. *H. pro*, media nocte ingrediar in *Ægyptum*.

CAP. 12.

- 11 & calceamenta vestra habebitis. ms. *H. c. pro*, & calceamenta habebitis.
 19 fermentum non inuenietur. ms. *H. c. G. pro*, fermentatum non inuenietur.
 31 Ite immolate Domino. ms. *H. c. pro*, Ite, & immolate Domino.
 33 populum de terra exire. ms. *H. c. G. pro*, populum *Israel* de terra exire.
 37 absque paruulis, sed & vulgus. ms. *H. pro*, absque paruulis, & mulieribus; sed & vulgus.
 50 fecerunt autem omnes. ms. *G. pro*, feceruntque omnes.
 16 Inter oculos tuos. ms. *H. c. pro*, ante oculos tuos.

CAP. 15.

- 19 Ingressus est enim equus Pharaonis. ms. *H. G. pro*, Ingressus est enim eques Pharaonis.

CAP. 16.

- 7 Audiuit enim murmur. ms. *H. c. G. pro*, Audiuit enim murmur.
 16 quem praecepit Dominus. ms. *H. c. G. pro*, quem praecepit vobis Dominus.
 29 nullus egrediebatur. ms. *H. c. G. pro*, & nullus egrediebatur.
 33 praecepit Dominus. ms. *pro*, praeceperat Dominus.

CAP. 17.

- 8 contra *Israel*. ms. *H. G. pro*, contra filios *Israel*.

CAP. 18.

- 12 omnes seniores *Israel*. ms. *H. c. G. pro*, seniores filiorum *Israel*.
 14 quid est hoc quod facis. ms. *H. c. G. pro*, quid est quod facis.

CAP. 19.

- 1 egressionis filiorum *Israel*. ms. *H. c. G. pro*, egressionis *Israel*.
 13 manus non tanget eum. ms. *H. c. G. pro*, manus non tangent eum.
 16 & timuit omnis populus. ms. *H. c. G. pro*, & timuit populus.

CAP. 20.

- 23 non facietis mecum deos. ms. *H. c. pro*, non facietis deos.
 25 cultum tuum super eum. ms. *H. c. G. pro*, cultum super eum.

CAP. 21.

- 14 Si quis de industria occiderit. ms. *pro*, si quis per industriam occiderit.

CAP. 22.

- 19 decimas tuas & primitias. ms. *H. pro*, decimas & primitias.

CAP. 23.

- 6 non declinabis in iudicio pauperis. ms. *pro*, non declinabis in iudicium pauperis.
 15 solemnitatem azymorum. ms. *H. c. G. pro*, solemnitatem quoque azymorum.
 16 septem dies comedas azyma. ms. *H. c. pro*, septem dies comedetis azyma.
 17 coram Domino Deo non immolabis. ms. *H. c. pro*, coram Domino Deo tuo non immolabis.
 18 victimae meae. ms. *H. c. G. pro*, victimae tuae.
 20 Ecce ego mitto angelum. ms. *H. c. G. pro*, Ecce ego mittam angelum.
 20 angelum qui praecedat te. ms. *H. pro*, angelum meum qui praecedat te.
 21 cum peccaueritis. ms. *H. c. pro*, cum peccaueris.

CAP. 24.

- 1 & septuaginta senes *Israel*. ms. *pro*, septuaginta senes ex *Israel*.
 10 & sub pedibus. ms. *H. c. G. pro*, sub pedibus.
 12 quae scripsi vt doceas eos. ms. *H. c. G. pro*, quae scripsi vt doceas filios *Israel*.
 16 vocauit eum de medio. ms. *H. c. pro*, vocauit eum Dominus de medio.

CAP. 26.

- 24 eruntque coniunctae. ms. *H. c. G. pro*, eruntque sibi coniunctae.

CAP. 28.

- 33 cocco bis tincto, mistis in medio. ms. *H. c. pro*, cocco bis tincto, & bysso reorta, mixtis in medio.

CAP. 29.

- 31 Arietem autem consecrationum tolles. ms. *H. c. pro*, Arietem autem consecrationis tolles.
 33 quia sancta sunt. ms. *H. c. G. pro*, quia sancti sunt.
 42 sacrificium est Domino, oblatione. ms. *H. c. G. pro*, sacrificium est Domino Deo, oblatio.

CAP. 30.

- 13 qui transit ad numerum. ms. *H. c. pro*, qui transit ad nomen.
 19 lauabunt in eo Aaron. ms. *pro*, lauabunt in ea Aaron.
 24 olei de oliuetis, mensuram. ms. *pro*, oleum de oliuetis, mensuram.
 34 Onycha. ms. *H. c. G. pro*, Onychan.
 34 galbanen. ms. *pro*, galbanum.

CAP. 31.

- 15 sex diebus facies opus. ms. *G. pro*, sex diebus facietis opus.
 17 ab opere cessauit. ms. *H. pro*, ab omni opere cessauit.

CAP. 32.

- 1 ignoramus quid acciderit ei, dixitque. ms. *H. c. pro*, ignoramus quid acciderit; dixitque.
 7 Dominus ad Moysen, vade. ms. *H. c. pro*, ad Moysen dicens, vade.
 13 recordare Abraham, Isaac, & *Israel*. ms. *H. c. pro*, recordare Abraham & Isaac, & *Israel*.
 21 Dixitque Moyses ad Aaron. ms. *H. c. G. pro*, Dixitque ad Aaron.
 35 percussit ergo Dominus. ms. *pro*, percussit autem Dominus.

CAP. 33.

- 1 ad Moysen, vade. ms. *H. c. G. pro*, ad Moysen dicens, vade.
 3 populus duræ ceruicis es. ms. *H. c. G. pro*, populus duræ ceruicis est.
 9 loquebaturque cum Moysen. ms. *H. c. G. pro*, loquebaturque Dominus cum Moysen.
 13 ostende mihi viam tuam. ms. *H. c. pro*, ostende mihi faciem tuam.
 19 vocabo in nomine Domini. ms. *H. c. G. pro*, vocabor in nomine Domini.

CAP. 34.

- 4 portans secum duas tabulas. ms. *H. c. G. pro*, portans secum tabulas.

- 9 & auferas. ms. *H. c. G. pro*, vt auferas.
 10 populus, in cuius es medio. ms. *H. c. G. pro*, populus iste, in cuius es medio.
 13 sed aras eorum destrue. ms. *H. c. G. pro*, sed & aras eorum destrue.
 13 destrue & confringe statuas. ms. *H. c. G. pro*, destrue, confringe statuas.
 15 & comedas. ms. *H. G. pro*, vt comedas.
 25 de victima solemnitatis. ms. *H. c. pro*, de victimis solemnitatis.
 28 cum Domino quadraginta dies. ms. *H. c. pro*, cum Domino Moyses quadraginta dies.
 29 tabulas testimonij. ms. *H. c. G. pro*, tabulas lapideas testimonij.

CAP. 35.

- 5 & prompto animo. ms. *H. c. pro*, & prompto animo.
 23 si quis habebat hyacinthum & purpuram. ms. *H. c. pro*, si quis habebat aurum hyacinthum & purpuram.
 23 & ianthinas. ms. *pro*, hyacinthinas.

CAP. 36.

- 38 habesque earum iudit enee, quas & operuit auro. ms. *H. c. G. pro*, & Graeca non legunt illa vltima verba.

CAP. 37.

- 20 thymiana de aromatibus. ms. *H. c. G. pro*, thymiamata de aromatibus.

CAP. 38.

- 21 iuxta praeceptum Moysi in caeremonias Leuitarum. ms. *pro*, iuxta praeceptum Moysi in caeremonijs Leuitarum.
 28 & septuaginta quinque fecit capita. ms. *H. pro*, & septuaginta quinque siclos fecit capita.

CAP. 40.

- 21 in tabernaculum; appendit ante. ms. *H. c. G. pro*, in tabernaculum testimonij, appendit ante.

IN LEVITICO.

CAP. 2.

- 2 ad filios Aaron sacerdotes. ms. *H. G. pro*, ad filios Aaron sacerdotis.

CAP. 3.

- 1 immaculatum offeret. ms. *H. c. G. pro*, immaculata offerent.
 2 filij Aaron sacerdotes. ms. *H. c. G. pro*, filij Aaron sacerdotis.
 6 Immaculata erunt, si agnum. ms. *H. c. G. pro*, immaculata erunt omnia, si agnum.
 13 super altaris circuitum. ms. *H. c. G. pro*, per altaris circuitum.

CAP. 4.

- 2 anima cum peccauerit. ms. *G. pro*, anima quae peccauerit.
 6 asperget eo septies. ms. *H. c. G. pro*, asperget eum septies.
 8 adipem vituli auferet pro peccato. ms. *c. G. pro*, adipem vituli offeret pro peccato.
 13 turba *Israel* ignorauerit. ms. *H. c. G. pro*, turba filiorum *Israel* ignorauerit.
 23 offeret hostiam Domino. ms. *pro*, offeret hostiam coram Domino.

CAP. 5.

- 1 audierit vocem adiurantis. ms. *H. c. pro*, audierit vocem iurantis.
 1 quod aut ipse vidit. ms. *H. c. G. pro*, quod ipse vidit.
 6 & pro peccato eius. ms. *H. c. G. pro*, & pro peccatis eius.

- 11 aut duos pullos columbae. ms. *H. c. pro*, aut duos pullos columbarum.

- 17 Anima si peccauerit. ms. *H. pro*, anima quae peccauerit.

- 19 deliquit in Dominum. ms. *pro*, deliquit in Domino.

CAP. 6.

- 10 vorax ignis exussit. ms. *pro*, vorans ignis exussit.

CAP. 7.

- 14 offeretur Domino. ms. *H. c. G. pro*, offertur Domino.

- 18 & si quis de carnibus. ms. *H. c. G. pro*, si quis de carnibus.

- 18 Irrita fiet oblatio. ms. *H. c. G. pro*, Irrita fiet eius oblatio.

CAP. 8.

- 3 omnem cœtum ad ostium. MS. H. C. G. *pro*, omnem cœtum Israel ad ostium.
34 ut ritus sacrificij compleatur. MS. *pro*, ut ritus sacrificij compleretur.

CAP. 9.

- 3 & vitulum atque agnum amniculos. MS. H. C. *pro*, & vitulum atque agnum amniculum.

CAP. 10.

- 6 fratres quoque vestri. MS. H. C. *pro*, fratres vestri.

CAP. 11.

- 4 quicquid autem ruminat *quidem*, & habet. MS. *pro*, quicquid autem ruminat, & habet.
9 hæc sunt quæ gignuntur. MS. H. C. *pro*, hæc etiam sunt quæ gignuntur.

CAP. 14.

- 34 Cum ingressi fueritis. MS. H. C. G. *pro*, Cumq; ingressi fueritis.
36 præcipiet ut efferant vniuersa. MS. *pro*, præcipiet ut efferantur vniuersa.
49 in purificationem eius. MS. H. C. G. *pro*, in purificationem eius.

CAP. 15.

- 20 & in quo dormierit. MS. H. C. G. *pro*, & locus in quo dormierit.
21 qui tetigerit, lectum eius lauabit. MS. H. C. G. *pro*, qui tetigerit, lectum suum lauabit.

CAP. 16.

- 17 donec egrediatur. MS. H. C. G. *pro*, donec egrediatur tabernaculum.
23 Reuertetur Aaron in tabernaculum. MS. H. C. G. *pro*, reuertetur in tabernaculum.
29 mense septimo, decima. MS. H. C. G. *pro*, mense autem septimo, decima.
32 & cuius manus initiata est. MS. H. *pro*, & cuius manus initiata sunt.

CAP. 17.

- 8 homo de domo Israel. MS. H. C. *pro*, homo de filiis Israel.
12 qui peregrinatur inter vos. MS. H. C. G. *pro*, qui peregrinatur apud vos.
26 atque iudicia non faciatis ex omnibus. MS. H. C. G. *pro*, atque iudicia, ut non faciatis.

CAP. 19.

- 8 & peribit anima illa de populo suo. MS. H. C. *pro*, & peribit anima illius de populo suo.
22 & pro delicto eius. MS. *pro*, & pro peccato eius.
31 Ne declinetis ad magos. MS. H. *pro*, Non declinetis ad magos.
33 Ne exprobreis ei. MS. *pro*, Non exprobre-tisei.

CAP. 20.

- 7 quia ego. MS. H. C. G. *pro*, quia & ego.
7 ego sum Dominus. MS. H. C. *pro*, ego sum sanctus Dominus.
21 absque liberis erunt. MS. H. C. G. *pro*, absque filiis erit.
26 & eritis mihi. MS. H. C. G. *pro*, eritis mihi.

CAP. 21.

- 10 vestimenta sua non scindet. MS. H. C. G. *pro*, vestimenta non scindet.
16 per familias suas, qui habuerit. MS. H. C. *pro*, per familias, qui habuerit.
23 ad altare, quia maculam habet. MS. H. C. G. *pro*, ad altare qui maculam habet.

CAP. 22.

- 5 qui tanget reptile. MS. H. C. G. *pro*, qui tangit reptile.
15 quæ offerunt Domino. MS. H. C. G. *pro*, quæ offeruntur Domino.

CAP. 23.

- 8 Nullumque opus seruile facietis, locutusque est. MS. H. C. G. *pro*, Nullumque opus seruile facietis in eo, locutusque est.
11 ut acceptabilis sit. MS. *pro*, ut acceptabile sit.
32 Die nono mensis. A vespera. MS. H. C. G. *pro*, Die nono mensis septimi. A vespera.

CAP. 24.

- 7 in monumentum oblationis Domino. MS. H. C. G. *pro*, in monumentum oblationis Domini.
16 omnis multitudo, siue ille ciuis. MS. H. C. G. *pro*, omnis multitudo populi, siue ille ciuis.
18 reddat vicarium. MS. G. *pro*, reddet vic.

21 reddat aliud. MS. *pro*, reddet aliud.

CAP. 25.

- 2 sabbathizet sabbathum. MS. H. C. G. *pro*, sabbathizetur sabbathum.
2 sabbathum Domini. MS. *pro*, sabbathum Domino.
5 gignit humus. MS. *pro*, gignet humus.
6 ancillæ tuæ, & mercenario tuo. MS. H. C. G. *pro*, ancillæ, & mercenario.
8 quæ simul faciunt annos quadraginta nouem. MS. H. C. G. *pro*, quæ simul faciunt quadraginta nouem.
12 sed statim oblata comedetis. MS. *pro*, ablata.
16 & quanto minus temporis. MS. H. C. G. *pro*, quanto minus temporis.
33 Leuiticarum. MS. *pro*, Leuitarum.

CAP. 26.

- 2 & pauete sanctuarium meum. MS. H. C. *pro*, pauete ad sanctuarium meum.
15 si spreueritis leges meas. MS. H. C. *pro*, sed spreueritis leges meas.
30 & simulachra vestra confringam. MS. H. C. G. *pro*, & simulachra confringam.
45 ego Dominus. hæc sunt. MS. H. C. *pro*, ego Dominus Deus. hæc sunt.

CAP. 27.

- 8 & ad æstimationem. MS. G. *pro*, & æstimationem.
9 si quis vouerit Domino, sanctum erit. MS. H. C. G. *pro*, si quis vouerit, sanctum erit.
11 Animal autem immundum. MS. H. C. G. *pro*, Animal imundum.
19 & possidebit eum. MS. *pro*, & possidebit eam.
27 iuxta æstimationem tuam. MS. H. *pro*, iuxta æstimationem suam.
30 siue de frugibus, siue de pomis arborum, Domini sunt. MS. H. C. G. *pro*, siue de pomis arborum, siue de frugibus, Domini sunt.

IN NVMERIS.

CAP. I.

- 3 & numerabitis eos. MS. H. C. G. *pro*, & numerabitis eas.
5 de Ruben. MS. H. C. G. *pro*, de tribu Ruben. Sic vbique vsque ad versum decimum sex-tum abundat tribu.
22 per generationes suas & familias. MS. H. C. G. *pro*, per generationes & familias.
24 per generationes suas & familias. MS. H. C. G. *pro*, per generationes & familias.
47 Leuitæ autem in tribu familiarum suarum. MS. H. C. G. *pro*, Leuitæ autem in tribubus familiarum suarum.
50 constitue eos. MS. H. C. G. *pro*, constitues eos.
51 castrametandum erigent. MS. H. *pro*, castrametanda erigent.

CAP. 4.

- 6 velamine ianthinarum pellium. MS. *pro*, velamine hyacinthinarum pellium.
7 & ponent cum ea thuribula. MS. H. C. G. *pro*, & ponent cum eo thuribula.
8 velamento ianthinarum pellium. MS. *pro*, velamento hyacinthinarum pellium.
10 operimentum ianthinarum pellium. MS. *pro*, operimentum hyacinthinarum pellium.
11 operimentum ianthinarum pellium. MS. *pro*, operimentum hyacinthinarum pellium.
14 velamine ianthinarum pellium. MS. *pro*, velamine hyacinthinarum pellium.
25 velamen ianthinum. MS. *pro*, hyacinthinum.

CAP. 5.

- 21 In populo tuo. MS. H. C. G. *pro*, In populo suo.
5 non transibit super caput eius. MS. H. C. G. *pro*, transibit per caput eius.
12 dies separationis illius. MS. H. C. *pro*, die separationis illius.
14 & offeret oblationem. MS. H. C. G. *pro*, ut offerat oblationem.

CAP. 7.

- 2 familiarum quærant. MS. *pro*, familiarum quæ erant.
5 In ministerio tabernaculi testimonij, & trades. MS. H. C. G. *pro*, in ministerio tabernaculi, & trades.

84 in dedicationem altaris. MS. *pro*, in dedicatione altaris.

CAP. 8.

19 de medio filiorum Israel. MS. H. C. G. *pro*, de medio populi.

CAP. 11.

- 1 quod cum audisset Dominus, iratus est. MS. H. C. G. *pro*, quod cum audisset, iratus est.
4 flagrauit desiderio sedens & flens. MS. H. C. G. *pro*, flagrauit desiderio carniū sedens & flens.
18 & comedetis carnes. MS. H. C. G. *pro*, comedetis carnes.
21 & ait Moyse, sexcenta millia. MS. H. C. G. *pro*, & ait Moyse ad Dominum, sexcenta millia.
24 de senibus populi. MS. H. C. G. *pro*, de senibus Israel.
34 populum qui desiderauerat. MS. H. C. G. *pro*, populum qui desiderauerat carnes.

CAP. 12.

8 loquar ei & palam. MS. H. *pro*, loquar ei palam.

CAP. 13.

28 misisti nos. MS. H. C. G. *pro*, misistis nos.
29 grandes nimis atque muratas. MS. H. C. G. *pro*, grandes atque muratas.

CAP. 14.

10 cunctis filiis Israel. MS. H. C. G. *pro*, cunctis videtibus filiis Israel.
24 sed seruum meum. MS. H. C. G. *pro*, seruum meum.

CAP. 15.

26 inter vos. MS. G. *pro*, inter eos.

CAP. 16.

13 de terra quæ lacte & melle manabat. MS. H. C. G. *pro*, de terra Aegypti, quæ lacte & melle manabat.
26 à tabernaculis hominum istorum impiorum. MS. H. C. G. *pro*, à tabernaculis impiorum.

CAP. 17.

12 omnes periuimus. MS. H. C. G. *pro*, omnes peribimus.

CAP. 18.

9 cedit in sancta sanctorum. MS. *pro*, cedit in sancta sanctorum.
15 quicquid primum erumpit. MS. C. G. *pro*, quicquid primum erumpet.
20 nihil possidebis, nec habebis partem. MS. H. C. G. *pro*, nihil possidebitis, nec habebitis partem.

CAP. 19.

3 traderisq; eam Eleazaro. MS. H. C. *pro*, tradesq; eam Eleazaro.

CAP. 20.

11 & iumenta eius. MS. H. C. G. *pro*, & iumenta.
16 & ecce in vi be cades. MS. H. C. G. *pro*, ecce in vrbe cades.
20 non transibis. MS. H. C. G. *pro*, non transibitis.
23 ad Moysen pergat, inquit. MS. *pro*, ad Moysen dicens pergat, inquit.

CAP. 21.

18 profectique sunt. MS. H. C. G. hæc verba non legunt.
20 de Bamoth. MS. H. C. G. *pro*, Bamoth.

CAP. 22.

11 abicere eum. MS. *pro*, abigere eum.
23 angelum Domini stantem. MS. H. C. G. *pro*, angelum stantem.
32 verberasti asinam tuam? MS. H. C. G. *pro*, verberas asinam tuam.
37 vocarem te. MS. C. *pro*, vocarent te.

CAP. 23.

13 & inde maledicto ei. MS. H. C. G. *pro*, inde maledicto ei.

CAP. 26.

16 Heri, ab hoc, familia Heritarum. MS. H. C. *pro*, Her, ab hoc, familia Heritarum.
62 quia non sunt recensiti. MS. H. C. G. *pro*, qui

CAP. 27.

14 in Cades in deserto Sin. MS. G. *pro*, in Cades deserti Sin.

CAP. 28.

28 per arietes duas (subaudi, decimas) H. C. G. *pro*, per arietes duos.

30 hircum quoque *unum*, qui mactatur. MS. H. C. G. *pro*, hircum quoque, qui mactatur.

CAP. 31.

26 tolle summam eorum. MS. H. C. G. *pro*, tollite.
26 & principes vulgi. MS. H. C. G. *pro*, & omnes principes vulgi.

CAP. 32.

28 familiarum *per* tribus Israel. MS. *pro*, familiarum tribus Israel.

31 seruis *tuis* ita faciemus. MS. H. C. *pro*, seruis *suis* ita faciemus.

33 Og regis Basan, terram eorum. MS. H. C. G. *pro*, Og regis Basan, & terram eorum.

CAP. 34.

9 Zephrona. MS. H. C. G. *pro*, Hebrona.

CAP. 35.

19 vt apprehenderit eum, interficiet. MS. H. C. G. *pro*, vt apprehenderit eum, interficietur.

22 quod si fortuitu, absque odio. MS. H. G. *pro*, quod si fortuitu & absque odio.

CAP. 36.

10 vt fuerat imperatum. MS. *pro*, vt sibi fuerat imperatum.

IN DEUTERONOMIO.

CAP. I.

13 & quorum cōuersatio. MS. *pro*, & gnaros, quorum cōuersatio.

19 & maximam quam vidistis. MS. H. C. G. *pro*, & maximam solitudinem, quam vidistis.

CAP. 2.

14 ad transitum *torrentis* Zarid. MS. H. C. *pro*, ad transitum Zarid.

14 omnis generatio hominum. MS. H. C. G. *pro*, omnis congregatio hominum.

20 quos Ammonitæ vocant *Zomzommim*. MS. H. *pro*, quos Ammonitæ vocant *Zomin*.

27 transibo per terram tuam. MS. H. C. *pro*, transibimus per terram tuam.

27 publica gradiar via. MS. H. C. G. *pro*, publica gradiemur via.

28 vende mihi vt vescar. MS. H. C. G. *pro*, vende nobis vt vescamur.

28 & sic bibam, tantum est mihi concedas. MS. H. C. G. *pro*, & sic bibemus, tantum est nobis concedas.

29 donec veniam ad Iordanem & transeam. MS. H. C. G. *pro*, veniamus, & transeamus.

30 cor illius, vt traderetur. MS. H. C. G. *pro*, cor illius, ita vt traderetur.

36 & oppido. MS. H. C. G. *pro*, oppido.

CAP. 3.

11 de stirpe gigantum monstratur lectus. MS. H. C. G. *pro*, de stirpe gigantum, & monstratur lectus.

13 Basan vocatur terra gigantum. MS. *pro*, Basan vocabatur terra gigantum.

CAP. 4.

7 Sicut Dominus Deus noster. MS. H. C. *pro*, Sicut Deus noster.

32 quo creauit Deus hominem. MS. H. G. *pro*, quo creauit Dominus Deus hominem.

33 vocem Dei loquentis. MS. H. C. G. *pro*, vocem Domini Dei loquentis.

CAP. 5.

11 nomen Domini Dei tui. MS. H. C. G. *pro*, nomen Dei tui.

14 & bos & asinus. MS. H. C. *pro*, bos & asinus.

14 seruus tuus, & ancilla tua. MS. H. C. G. *pro*, seruus & ancilla.

30 vade & dic eis. MS. H. C. G. *pro*, vade ergo, & dic eis.

33 & protelentur dies in terra. MS. H. *pro*, & protelentur dies vestri in terra.

CAP. 6.

3 & obserua vt facias, & bene sit tibi. MS. H. C. *pro*, & obserua vt facias quæ præcepit tibi Dominus, & bene sit tibi.

5 & diliges Dominum. MS. H. C. G. *pro*, diliges Dominum.

11 cunctarum opum. MS. H. C. G. *pro*, multarum opum.

13 & illi seruies. MS. H. C. *pro*, & illi soli seruies.

20 Dominus Deus noster *vobis*. MS. H. C. *pro*, Dominus Deus noster *nobis*.

CAP. 7.

1 Cum introduxerit te. MS. H. *pro*, Cum vero introduxerit te.

11 quæ ego mando tibi hodie. MS. H. C. G. *pro*, quæ ego mandabo tibi hodie.

CAP. 8.

3 viuat homo. MS. *pro*, viuit homo.

16 ac probauit te ad extremum. MS. H. C. G. *pro*, ac probauit ad extremum.

CAP. 9.

1 tu transgredieris hodie. MS. H. C. G. *pro*, tu transgredieris hodie.

5 ingrederis vt possideas. MS. H. G. *pro*, ingrederis vt possideas.

7 in solitudine; ex eo die. MS. H. C. G. *pro*, in solitudine; & ex eo die.

9 vt acciperem tabulas lapideas. MS. H. G. *pro*, vt acciperem duas tabulas lapideas.

CAP. 10.

20 & ei seruies. MS. H. C. *pro*, & ei soli seruies. G.

CAP. 11.

8 vt possitis introire. MS. H. C. G. *pro*, & possitis introire.

10 ad quam ingrederis possidendam. MS. H. G. *pro*, ad quam ingrederis possidendam.

24 & a Libano, a flumine magno. MS. & Libano & flumine magno.

CAP. 12.

11 holocausta vestra & hostias. MS. H. C. G. *pro*, holocausta & hostias.

18 tu & filius tuus, & filia tua. MS. H. C. G. *pro*, tu & filius tuus, & filia.

27 sanguinem hostiarum tuarum fundes. MS. H. C. G. *pro*, sanguinem hostiarum fundes.

29 ad quas ingrederis possidendas. MS. H. *pro*, ad quas ingrederis possidendas.

CAP. 15.

4 vt benedicat tibi Dominus in terra. MS. H. C. *pro*, vt benedicat tibi Dominus Deus tuus in terra.

CAP. 16.

6 immolabis phasem. MS. H. C. G. *pro*, immolabisque phasem.

12 ac facies quæ præcepta sunt. MS. H. C. G. *pro*, ac facies quæ tibi præcepta sunt.

CAP. 17.

2 cum reperti fuerint. MS. H. C. *pro*, cumque reperti fuerint.

CAP. 18.

1 & hereditatem cum Israel. MS. H. C. G. *pro*, & hereditatem cum reliquo populo Israel.

5 Nomini Domini ipse & filij eius in sempiternum. MS. H. C. G. *pro*, Nomini Domini Dei tui ipse & filij eius in sempiternum.

CAP. 19.

1 in viribus earum, & in ædibus. MS. H. C. G. *pro*, in viribus eius, & in ædibus.

11 odio habens proximum suum, insidiatus fuerit. MS. H. C. G. *pro*, odio habens proximum, insidiatus fuerit.

13 & auferes innoxium sanguinem. MS. H. C. G. *pro*, & auferes noxium sanguinem.

21 & non misereberis. MS. H. *pro*, non misereberis.

CAP. 21.

5 & ad verbum eorum omne negotium, & quicquid. MS. H. C. G. *pro*, & ad verbum eorum omne negotium pendet, & quicquid.

6 & venient omnes maiores. MS. H. C. G. *pro*, & venient maiores.

15 genuerintque ex eo liberos. MS. *pro*, genueritque ex eo liberos.

19 & educent ad seniores. MS. H. C. G. *pro*, & educent ad seniores.

CAP. 22.

19 dimittere eam omnibus diebus. MS. H. C. G. *pro*, dimittere omnibus diebus.

CAP. 23.

14 in medio castrorum tuorum. MS. H. C. *pro*, in medio castrorum.

20 ad quam ingrederis possidendam. MS. H. G. *pro*

ad quam ingrederis possidendam.

CAP. 24.

9 Memento quæ fecerit Dominus Deus tuus Maria. MS. H. C. *pro*, mementote quæ fecerit Dominus Deus vester.

CAP. 25.

7 suscitare nomen fratris sui. MS. H. C. G. *pro*, suscitare semen fratris sui.

CAP. 26.

3 iurauit Dominus patribus. MS. H. C. *pro*, iurauit patribus.

18 & Dominus elegit. MS. H. C. G. *pro*, en Dominus elegit.

CAP. 27.

10 quas ego præcipio tibi hodie. MS. H. C. G. *pro*, quas ego præcipio tibi.

12 ad benedicendum populo super montem. MS. H. C. G. *pro*, ad benedicendum Domino super montem.

15 qui faciet sculpsile. MS. H. C. G. *pro*, qui facit sculpsile.

CAP. 28.

7 qui consurgunt aduersum te. MS. H. *pro*, qui consurgent aduersum te.

13 constituet te Dominus in caput. MS. H. C. *pro*, constituet te Dominus Deus tuus in caput.

21 ad quam ingrederis possidendam. MS. H. C. G. *pro*, ad quam ingrederis possidendam.

25 ante hostes tuos: per vnā viam. MS. H. C. G. *pro*, ante hostes tuos: & per vnā viam.

36 ducet te Dominus. MS. H. C. G. *pro*, ducetque te Dominus.

48 quem immittet tibi Dominus. MS. H. C. G. *pro*, quem emittet tibi Dominus.

CAP. 29.

5 nec calceamenta pedum tuorum. MS. H. *pro*, nec calceamenta pedum vestrorum.

11 & aduena qui tecum moratur in castris. MS. H. G. *pro*, & aduena qui tecum morantur in castris.

13 & ipse sit Deus tuus. MS. H. C. G. *pro*, & ipse sit Dominus Deus tuus.

29 vt faciamus vniuersa verba legis huius. MS. H. C. G. *pro*, vt faciamus vniuersa legis.

CAP. 30.

3 reducet Dominus Deus tuus captiuitatē tuā. MS. H. C. *pro*, Reducet te Dominus Deus tuus de captiuitate tua.

6 Dominum Deum tuū in toto corde tuo. MS. H. C. G. *pro*, Dominum Deum tuum ex toto corde tuo.

16 ad quam ingrederis possidendam. MS. H. G. *pro*, ad quam ingrederis possidendam.

19 vitam & mortem. MS. H. C. G. *pro*, vitam & bonum.

CAP. 31.

4 Deleuitque eos. MS. H. C. G. *pro*, Delebitque eos.

13 & timeant Dominum Deum vestrum. MS. H. C. G. *pro*, Dominum Deum tuum.

16 ad quam ingreditur. MS. H. G. *pro*, ad quam ingreditur.

22 scripsit ergo Moyses canticum. MS. *pro*, scripsit quoque Moyses canticum.

23 præcepitque Iosue filio Nun. MS. H. C. *pro*, præcepitque Dominus Iosue filio Nun. Graecus legit, & præcepit Moyses Iosue.

CAP. 32.

5 peccauerunt ei, non filij eius. MS. H. G. *pro*, peccauerunt ei, & non filij eius.

13 & sugeret mel. MS. H. *pro*, vt sugeret mel.

14 & sanguinem vuae biberet meracissimum. MS. H. *pro*, & sanguinem vuae biberent meracissimum.

30 quomodo persequatur vnus mille. MS. *pro*, quomodo persequatur vnus mille.

35 retribuam in tempore. MS. H. C. G. *pro*, retribuam eis in tempore.

46 quæ scripta sunt legis huius. MS. H. C. G. *pro*, quæ scripta sunt in volumine legis huius.

CAP. 33.

8 & doctrina tua viro sancto tuo. MS. H. G. *pro*, & doctrina tua a viro sancto tuo.

A 3

10 holo.

10 holocaustum super altare tuum. ms. H. G. *pro, holocausta* super altare tuum.

IN IO SVE.

CAP. 2.

7 ad vada Iordanis. ms. H. C. G. *pro, ad vadum* Iordanis.

13 & saluetis. ms. H. C. *pro, vt* saluetis.

19 & nos erimus *innoxij*. ms. H. C. G. *pro, alieni*.

CAP. 3.

4 vt procul videre possitis. ms. *pro, vt* procul magis videre possitis.

12 de tribubus Israel. ms. H. C. G. *pro, de duodecim* tribubus Israel.

13 qui portant arcam Domini Dei. ms. H. C. *pro, arcam fœderis* Domini Dei.

16 ab vrbe quæ vocatur Adam. ms. H. C. G. *pro, Edom*.

CAP. 4.

9 arcam fœderis, & sunt. ms. H. C. *pro, arcam fœderis Domini*, & sunt.

10 vt dixerat ei Moyfes. ms. H. C. G. *pro, & dixerat* ei Moyfes.

16 arcam fœderis vt ascendant. ms. H. C. G. *pro, arcam fœderis Domini* vt ascendant.

11 die altero azymos panes. ms. H. C. G. *pro, die altero, & azymos panes*.

CAP. 6.

9 omnisque præcederet armatus exercitus. ms. H. C. G. *pro, omnisque populus* præcederet armati exercitus.

18 ne de his quæ præcepta sunt quippiam contingatis. ms. *pro, ne de his quæ præcepta sunt vobis*, quippiam contingatis.

CAP. 8.

8 Cùmque ceperitis urbem, succendite eam. ms. H. C. G.

12 inter Beth-el & Hai. ms. H. C. *pro, Bethauen & Hai*.

31 & obtulit super eo holocausta Domino. ms. H. C. G. *pro, holocaustum*.

33 & maiores natu. ms. H. C. G. *pro, & omnes* maiores natu.

34 quæ scripta erant in legis volumine. ms. *pro, fuerant*.

CAP. 9.

4 & callidè cogitantes. ms. H. C. G.

18 contra principes, qui responderunt eis. ms. H. C. G. *pro, contra principes Israel*, qui responderunt eis.

20 si peccauerimus eis. ms. H. C. G.

CAP. 10.

7 viri, fortissimi. ms. H. C. *pro, viri* fortissimi.

8 nullus ex eis tibi resistere poterit. ms. H. C. G. *pro, nullus enim* ex eis tibi resistere poterit.

17 in spelunca Maceda. ms. H. C. G. *pro, in spelunca vrbs* Maceda.

23 & eduxerunt ad eum. ms. H. G. *pro, adduxerunt* ad eum.

23 Cùmque educti essent ad eum. ms. H. G. *pro, adducti*.

25 aduersum quos dimicatis. ms. H. C. *pro, dimicabitis*.

32 In manus Israel. ms. H. C. G. *pro, in manus filiorum* Israel.

CAP. 11.

7 & omnis exercitus cum eo. ms. H. C. G. *pro, & omnis exercitus eius* cum eo.

11 ipsamque urbem combussit incendio. ms. H. C. G. *pro, peremit*.

19 Non fuit ciuitas, quæ se traderet. ms. H. C. *pro, non ciuitas quæ se non traderet*.

CAP. 12.

3 quæ subiaceret Aferoth Phisga. ms. H. G. *pro, quæ* subiaceret Aferoth vsque Phasga.

5 & dimidiæ partis Galaad terminos. ms. H. C. *pro, & dimidiæ partis Galaad ad terminos*.

5 terminum Sehon regis Hesebon. ms. H. C. *pro, terminos*.

7 vsque ad montem cuius pars ascendit. ms. H. C. G. *pro, vsque ad montem Libani*, cuius pars ascendit.

8 In Aferoth & in solitudine. ms. G. H. *pro, Aferoth*.

17 rex Taphua vnus, rex Hepher vnus. ms. H. C. G. *pro, Opher*.

VARIE LECTIONES

18 rex Aphec vnus, rex Lasaron vnus. ms. H. C. *pro, Saron*.

19 rex Madon vnus. ms. H. C. *pro, Madan*.

20 rex Semeron Moron vnus. ms. H. C. *pro, Samerō*.

CAP. 13.

6 Omnium qui habitant in monte. ms. H. C. G. *pro, habitabant*.

16 quæ ducit Medaba Hesebon. ms. H. C. *pro, Medaba & Hesebon*.

17 cunctosque viculos eius qui sunt. ms. H. C. *pro, earum*.

21 & Reba duces Sehon. ms. H. C. *pro, & Rebec*.

26 & ab Hesebon vsque Ramath. ms. H. C. *pro, Ramoth*.

28 per familias suas, ciuitates. ms. H. C. *pro, per familias suas & ciuitates*.

CAP. 14.

2 & dimidiæ tribui duabus enim. ms. H. C. G. *pro, & dimidiæ tribui Manasse duabus enim*.

4 sed in eorum successerunt locum. ms. *pro, successerant*.

CAP. 15.

1 à termino Edom desertum Sin. ms. H. à termino Edom vsque ad desertum Sin.

3 & circuiens Carcaa. ms. H. *pro, Cariathaa*.

8 Ascenditque per vallem filij Ennom. ms. *pro, conuallem*.

CAP. 17.

4 deditque eis iuxta imperium. ms. H. C. G.

12 habitare in terra ista. ms. H. C. G. *pro, sua*.

14 quare dedisti mihi possessionem fortis. ms. H. C. G. *pro, quare dedisti mihi terram in possessionem fortis*.

17 ad domum Ioseph, Ephraim & Manasse. ms. H. C. G. *pro, ad domum Ioseph & Ephraim & Manasse*.

CAP. 18.

2 Remanserunt autem filiorum. ms. *pro, Remanserant* autem filiorum.

4 iuxta terminum vniuscuiusque multitudinis. ms. *pro, numerum* vniuscuiusque multitudinis.

8 vt hic coram Domino in Silo. ms. H. C. G. *pro, vt hic coram Domino Deo vestro* in Silo.

13 descenditque in Ataroth Addar. ms. H. G. *pro, Astaroth Addar*.

CAP. 19.

9 in medio hæreditatis eorum. ms. H. C. G. *pro, eius*.

10 terminus possessionis eorum vsque Sarid. ms. H. C. G. *pro, terminus possessionis filiorum Zabulon vsque Sarith*.

11 de Mari & Merala. ms. H. G. *pro, Medalaa*.

15 & Semeron & Iedala, & Beth-lehem. ms. *pro, & Semron & Iedaba, & Bethlehem*. H. legit, Simron & Idalah. G. legit, Iedala.

19 & Seon, & Anaharath. ms. H. *pro, & Senon, & Naaroth*.

33 & Elō in Saananim. ms. H. *pro, & Elō Sannanim*.

34 contra occidentem in Azanoth-thabor. ms. H. G. *pro, & Azanoth-thabor*.

46 & aquæ Iercon. ms. *pro, & aquæ Hiercon*.

CAP. 21.

5 & dimidia tribu Manasse. ms. H. C. G. *pro, dimidia tribu*.

14 & Iether & Esthemoa. ms. H. C. *pro, Istimon*.

30 Messal & Abdon. ms. *pro, Masan*.

CAP. 22.

7 ad occidentalem plagam. ms. H. C. G. *pro, ad occidentalem eius* plagam.

17 macula huius sceleris in nobis permanet. ms. H. C. G. *pro, vobis*.

21 & dimidia tribu Manasse. ms. H. G. *pro, dimidia*.

CAP. 23.

13 iam nunc scitote. ms. *pro, tunc*.

CAP. 24.

17 de terra Egypti, de domo seruitutis. ms. H. C. G. *pro, de terra Egypti, & de domo seruitutis*.

IN LIBRO IUDICVM.

CAP. 1.

27 & Tanach cum viculis suis. ms. H. C. G. *pro, Canath*.

30 habitatores Cethron. ms. G. H. *pro, Cethron*.

35 quod interpretatur testaceo. ms. *pro, testatio*.

CAP. 2.

9 in Thamnath-hares in monte Ephraim. H. G. *pro, in Thamnathfare* in monte Ephraim.

10 qui non nouerant Dominum. ms. *pro, nouerunt*.

12 Deosque populorum qui habitabant. ms. *pro, Deos* quoque populorum qui habitabant.

CAP. 3.

3 qui habitabant in monte Libano. ms. C. *pro, habitabat* in monte Libano.

30 & quieuit terra octoginta annis. post hunc. ms. H. C. G. *pro, octoginta annis à prelijs*. post hunc. &c.

CAP. 4.

18 intra ad me domine mi, intra ne timeas. ms. H. C. G.

CAP. 5.

10 super nitentes asinas. ms. H. C. *pro, asinos*.

10 & sedetis super iudicium. alia legunt, sedetis in iudicio. *pro, sedetis supra in iudicio*. priorem lectionem sequuntur. H. & C. posteriorem G.

11 ibi narrentur iustitia Domini, clementia in fortes Israel. ms. H. G. *pro, iustitia Domini, & clementia* in fortes Israel.

19 reges Chanaā in Thanach. ms. H. C. *pro, Thane*.

24 & benedicatur in Tabernaculo. ms. H. C. G. *pro, in Tabernaculo suo*.

CAP. 6.

13 Cur apprehenderunt nos. ms. *pro, Cur ergo* apprehenderunt nos.

36 si saluum facies per manum meam. ms. *pro, si saluum facis* per manum meam.

36 per manum meam Israel. ms. H. C. G. *pro, per manum meam populum* Israel.

CAP. 7.

4 quem ire prohibuero, ipse reuertatur. ms. H. C. G. *pro, quem ire prohibuero, reuertatur*.

5 qui lingua lambuerint aquas. ms. H. C. G. *pro, qui manu & lingua lambuerint aquas*.

12 Cameli quoque innumerabiles erant. ms. G. *pro, autem*.

22 fugientes vsque ad Beth-seta. ms. H. C. G. *pro, Bethseca*.

CAP. 9.

1 domus patris matris suæ. ms. H. C. *pro, domus patris matrisque* suæ.

28 quis est Abimelech. ms. H. C. *pro, quis est iste* Abimelech.

39 spectante Sichimorum populo. ms. H. C. G. *pro, expectante* Sichimorum populo.

CAP. 11.

18 venitque contra orientalem plagam. ms. *pro, venitque ad orientalem* plagam.

CAP. 12.

1 igitur incendemus te, & domum tuam. ms. H. C. G. *pro, igitur incendemus domum tuā*.

4 cunctis viris Galaad. ms. H. C. G. *pro, cunctis viris de* Galaad.

11 cui successit Elon Zabulonites. ms. H. C. G. *pro, cui successit Abialon* Zabulonites.

CAP. 13.

15 dixitque Manue ad angelum Domini. ms. H. C. G. *pro, dixit itaque* Manue ad angelum Domini.

20 Quod cum vidisset Manue. ms. H. C. G. *pro, Quod cum vidisset* Manue.

CAP. 16.

4 quæ habitabat in valle Sorec. ms. *pro, habitauit*.

13 ostende quo vinciri debeas. Si, inquit. ms. *pro, ostende quo vinciri debeas. Cui respondit Sampson*, Si, inquit.

28 Domine Deus memeto mei. ms. H. C. G. *pro, Domine Deus meus, memento* mei.

CAP. 17.

7 fuit quoque alter adolescens. ms. H. C. G. *pro, fuit quoque in tempore illo* alter adolescens.

CAP. 18.

9 & ascendamus ad eos. ms. H. C. G. *pro, eamus*.

13 & inde transferunt. ms. H. C. G.

30 filium Gerson filij Moyfi. ms. H. C. G. *pro, Gersan* filij Moyfi.

CAP. 19.

10 sed statim surrexit & venit. ms. H. C. G. *pro, sed statim perrexit & venit*.

28 surge & ambulemus. ms. H. C. G. *pro, vt*.

CAP. 20.

8 stansque omnis populus, quasi vnus hominis

nis. *ms. h. c. g. pro*, stansque omnis populus, & quasi unus hominis.
 23 & dicerent, *debeo* ultra procedere. *ms. h. c. g. pro*, & dicerent, *debemus* ultra procedere.
 23 contra filios Benjamin fratres *meos*. *ms. h. c. g. pro*, contra filios Benjamin fratres *nostros*.
 40 & viderunt. *ms. h. c. g. pro*, *ut* viderunt.

CAP. 21.

1 Iurauerunt quoque filij Israel. *ms. pro*, Iurauerunt quoque filij Israel.
 11 quæ cognouerunt viros, interficite. Inuentæque sunt. *ms. h. c. g. pro*, quæ cognouerunt viros, interficite; *virgines autem reseruate*. Inuentæque sunt, &c.
 13 ut eos susciperent in pace. *ms. h. c. g. pro*, *eas*.

IN RVTH.

CAP. 1.

13 Nolite quæso filiæ mi: quia vestra angustia. *ms. h. g. pro*, Nolite quæso filiæ mi *facere hoc*: quia vestra angustia.

CAP. 2.

9 de quibus & pueri bibunt. *ms. h. c. g. pro*, de quibus & pueri *mei* bibunt.
 13 quæ ait, *inueniam* gratiam. *ms. h. g. pro*, *inueni*.

CAP. 4.

3 partem agri fratris nostri Elimelech vendit Noemi. *ms. c. g. pro*, vendit. *Hebraicè*, vendidit.

7 & dabat proximo suo. *ms. h. pro*, propinquo.
 15 qui te diligit. *ms. h. g. pro*, qui te diligit.
 19 Efron genuit Ram; Ram genuit Aminadab. *ms. h. c. g. pro*, Efron genuit *Aram*; *Aram*.

IN I. REGVM.

CAP. 1.

24 & vno modio farinæ. *ms. h. c. g. pro*, & tribus modijs farinæ.

26 & ait, obsecro mi Domine. *ms. h. c. pro*, & ait *Anna*, obsecro mi Domine.

26 viuit anima tua domine, ego sum. *ms. h. c.*

CAP. 2.

1 cornu meum in Domino: dilatatum est. *ms. h. c. pro*, cornu meum in Deo meo: dilatatum est.
 5 Saturati prius, pro panibus se locauerunt. *ms. h. c. pro*, Repleti prius, pro panibus, &c.
 9 quia non in fortitudine roborabitur vir. *ms. h. pro*, quia non in fortitudine sua roborabitur vir.

27 cum essent in Aegypto. *ms. h. c. g. pro*, esset.
 29 Quare calce abiectus victimam meam. *ms. pro*, Quare calce abiectus victimam meam.

CAP. 3.

2 Heli iacebat in loco suo. *ms. h. c. g. pro*, Heli iacebat in lectulo suo.

5 Non vocauit reuerrere. *ms. h. c. pro*, Non vocauit te filii, reuerrere. *Græci legunt*, Non vocauit te, reuerrere.

10 loquere, quia audit seruus tuus. *ms. h. c. pro*, loquere domine, quia audit seruus tuus.

CAP. 4.

13 contra viam spectans. *ms. h. c. g. pro*, expectans.

13 erat enim cor eius pauens. *ms. g. pro*, autem.

20 dixerunt ei quæ stabant. *ms. h. c. g. pro*, qui.

22 & ait, translata est. *ms. h. c. g.*

CAP. 5.

11 ut reuertatur. *ms. pro*, & reuertatur.

11 & non interficiat. *ms. h. c. g. pro*, ut non.

CAP. 6.

2 & vocauerunt Philistijm. *ms. h. c. g. pro*, & post hæc vocauerunt Philistijm.

19 percussit autem de viris Bethsamitibus. *ms. h. c. g. pro*, percussit autem Dominus de viris Bethsamitibus.

21 & ducite eam ad vos. *ms. pro*, reducite. *h. ascendere facite. g. reducite.*

CAP. 7.

2 in domum Abi-nadab in Gabaa. *ms. h. c. g. pro*, in domum Aminadab.

2 ex qua die mansit arca in Cariathiarim. *ms. h. c. g. pro*, ex qua die mansit arca Domini in.

3 de medio vestri, & Astaroth. *ms. h. c. g. pro*, de medio vestri Baalim & Astaroth.

11 Egredietur viri Israel. *ms. h. g. pro*, filij.

12 & vocauit nomen eius lapis-adiutorij. *ms. h.*

c. g. pro, & vocauit nomen loci illius.
 15 Iudicauit quoque Samuel. *ms. h. c. g. pro*, Iudicabat quoque Samuel.

CAP. 8.

1 posuit filios suos iudices Israel. *ms. h. c. g. pro*, posuit filios suos iudices in Israel.

17 greges vestros addecimabit. *ms. h. c. pro*, greges quoque vestros addecimabit.

CAP. 9.

1 filius Abiel, filij Seror. *ms. h. c. g. pro*, Seror.

1 filij Bechorath, filij Aphia. *ms. h. c. g. pro*, filij Bechor, filij Aphia.

5 ad puerum suum, qui erat cum eo. *ms. h. c. g.*

12 est hodie populo in excelsis. *ms. h. c. g. pro*, est hodie populi in excelsis.

13 quia benedixit hostiæ. *ms. g. c. pro*, benedixit.

13 & deinceps comedunt qui vocati sunt. *ms. c. g. pro*, & deinceps comedent.

14 cumque illi ambularent. *ms. h. c. g.*

26 & iam clucesceret. *ms. pro*, & iam dies clucesceret.

CAP. 10.

2 Cum abieris hodie à me. *ms. h. c. g. pro*, Cumque.

3 inuenient te ibi tres viri. *ms. h. c. g.*

21 & non est inuentus, & consuluerunt. *ms. h. c. g. pro*, & non est inuentus illic, & conf.

22 ille verò dissimulabat se audire. *ms. pro*, ille enim dissimulabat se audire.

CAP. 12.

6 de terra Aegypti. Nunc ergo. *ms. h. c. g. pro*, de terra Aegypti adest. Nunc ergo.

7 quas fecit vobiscum. *ms. h. c. g. pro*, quas fecit Dominus vobiscum.

24 in veritate ex toto corde vestro. *ms. h. c. pro*, in veritate, & ex toto corde vestro.

24 quæ in vobis gesserit. Quod si. *ms. h. c. pro*, quæ in vobis gesserit Dominus. Quod si.

CAP. 13.

4 clamauit autem populus. *ms. g. pro*, ergo.

7 transierunt Iordanem terram Gad & Galaad. *ms. h. pro*, transierunt Iordanem, in terram Gad, & Galaad.

17 contra viam Ephraim. *ms. pro*, contra viam Ephraim.

17 ad terram Sual. *ms. h. pro*, Saul.

CAP. 14.

2 quæ erat in Magron. *ms. h. c. pro*, quæ erat in agro Gabaa. *g. μαγρόν.*

7 perge quo cupis, ero tecum. *ms. h. c. g. pro*, perge quo cupis & ero tecum.

10 ascendamus quia tradidit eos. *ms. h. c. g. pro*, ascendamus ad eos, quia tradidit eos.

10 & hoc erit nobis signum. *ms. h. c.*

15 in castris, per agros. *ms. h. c. pro*, in castris & per agros.

19 & clarius reboabat. *ms. pro*, resonabat.

21 ut essent cum Israele, qui erat cum Saul. *ms. h. c. g. pro*, ut essent cum Israel, & his qui erant cum Saul.

35 cepit edificare altare Domini. *ms. pro*, Domino.

CAP. 15.

9 quicquid verò vile fuerit. *ms. g. pro*, ergo.

18 & pugna contra eos. *ms. g. pro*, pugnabis. *h. c.*

23 abiectit te, ne sis rex. *ms. h. pro*, abiectit te Dominus, ne sis rex.

32 Agag pinguisimus. Et dixit Agag. *ms. h. c. pro*, Agag pinguisimus tremens. Et dixit.

34 in Gabaa Saulis. *ms. h. c.*

CAP. 16.

7 & dixit Dominus. *ms. h. c. g.*

16 Iubeat dominus noster, & serui tui. *ms. h. c. g. pro*, Iubeat noster rex, & serui tui.

23 spiritus Dei arripiebat Saul. *ms. h. pro*, spiritus Dei malus arripiebat Saul. *g.*

CAP. 17.

1 conuenerunt in Socho Iudæ. *ms. h. c. g. pro*, conuenerunt in Socho Iudæ.

26 qui exprobrauit acies Dei viuentis. *ms. h. c. pro*, qui exprobrauit aciem Dei viuentis.

36 quia ausus est. *ms. h. c. pro*, quia ausus est.

42 cumque inspexisset Philistæus. *ms. h. c. g. pro*, cumque inspexisset eum Philistæus.

45 quibus exprobrauit hodie, dabit te Dominus. *ms. h. c. pro*, quibus exprobrauit hodie & dabit te Dominus.

48 & cucurrit ad pugnam. *ms. h. c. pro*, occurrit.

49 & funda iecit, & percussit. *ms. h. g. pro*, & funda iecit, & circumducens percussit.

49 percussit Philistæum in fronte. *ms. h. c. g. pro*, percussit eum in fronte.

53 persecuti fuerunt Philistæos. *ms. pro*, sunt.

55 principem militiæ, de qua stirpe. *ms. h. c. g. pro*, principem militiæ sue, de qua stirpe.

55 Descendit hic adolescens Abner? *ms. h. c. g.*

57 habentem in manu, & ait. *ms. pro*, habentem in manu sua, & ait.

CAP. 18.

16 ipse enim ingrediebatur. *ms. g. pro*, ipse autem.

17 Non sit manus mea in eum. *ms. g. pro*, eo.

20 Dilexit autem Michol filia Saul altera David. *ms. h. c. g. pro*, Dilexit autem David Michol filiam Saul alteram.

30 quam omnes serui Saul. *ms. h. c. g. pro*, viri.

CAP. 19.

3 vbicumque fueris. *ms. h. c. g. pro*, fueris.

4 Ne peccet rex in seruum suum David. *ms. h. c. g. pro*, Ne pecces rex in seruum tuum David.

11 satellites suos in domum David. *ms. h. c. g. pro*, satellites suos nocte in domum David.

17 locutus est mihi, dimitte me. *ms. h. c. g. pro*, locutus est mihi dicens, dimitte me.

20 spiritus Domini super nuntios Saul. *ms. h. c. g. pro*, spiritus Dei in illis.

23 & ambulabat ingrediens. *ms. pro*, & ambulauit.

CAP. 20.

2 Absit, non morieris. *ms. h. c. g. pro*, absit à te, non.

2 celauit me pater meus. *ms. pro*, celauit à me pater meus.

2 nequaquam erit istud. *ms. h. c. g. pro*, nequaquam enim erit istud.

10 pater tuus dure. & ait. *ms. h. c. g. pro*, pater tuus dure de me. & ait.

11 & egrediamur in agrum. *ms. h. c. g. pro*, & egrediamur foras in agrum.

13 & hæc addat. *ms. h. c. pro*, & hæc augeat.

29 quoniam sacrificium solenne est in ciuitate, vnus. *ms. h. c. g. pro*, quoniam sacrificium solenne est in ciuitate mea, vnus.

33 ut interficeret David. *ms. h. c. g. pro*, ut interficeretur David.

CAP. 21.

2 Nam & pueris condixi. *ms. h. c. g. pro*, Nam & pueris meis condixi.

8 aut gladium? quia gladium meum. *ms. h. c. g. pro*, aut gladium da mihi, quia gladium meum.

9 ecce gladius Goliath. *ms. h. c. g. pro*, ecce hic gladius Goliath.

11 ad eum, nunquid non iste. *ms. h. c. g.*

12 posuit ergo David. *ms. pro*, posuit autem.

13 os suum coram eis. *ms. h. c. g. pro*, Achis.

15 hicne ingredietur domum meam. *ms. h. c. g. pro*, dimittite illum hinc, ne ingredietur domum meam.

CAP. 22.

9 filium Achitob, qui consuluit. *ms. h. c. pro*, filium Achitob sacerdotem, qui consuluit.

12 & ait Saul, audi fili. *ms. h. c. pro*, & ait Saul ad Achimelech, audi fili.

17 scientes quod fugisset, non indicauerunt mihi. *ms. pro*, scientes, quod fugisset, & non indicauerunt mihi. *h. c. g.*

18 & irruerunt in sacerdotes: conuersusque. *ms. h. c. g. pro*, & irruerunt in sacerdotes Domini: conuersusque.

22 sciebam in die illa. *ms. h. c. g. pro*, sciebam enim in die illa.

22 omnium animarum domus patris mei. *ms. h. c. g.*

CAP. 23.

12 Dixitque David. *ms. h. c. g. pro*, Dixitque rursum David.

19 Nonne David latitat. *ms. h. c. pro*, Nonne ecce David latitat.

22 vel quis viderit eum ibi: recogitat enim. *ms. h. c. pro*, vel quis viderit eum ibi ubi dixisset: recogitat enim.

26 Ibat Saul ad latus montis. *ms. h. c. pro*, ibat Saul & viri eius ad latus montis.

CAP. 24.

8 viros suos sermonibus, & non permisit.

VARIE LECTIONES

MS. H. C. G. *pro*, viros suos sermonibus istis, & non permisit.
 14 ab impiis *egreditur* impietas. MS. *pro*, *egredietur*.
 19 & tu indicasti hodie. MS. H. C. G. *pro*, & tu indicasti *mibi* hodie.
 20 dimittit eum in via bona? MS. *pro*, *dimittet* eum.

CAP. 25.

1 & planxerunt eum, & sepelierunt. MS. H. C. G. *pro*, & planxerunt eum *nimis*, & sepelierunt.
 4 Cum ergo audisset. MS. *pro*, Cum *autem*.
 6 & dicetis. MS. *pro*, & *sic* dicetis. H.
 7 pastores tui, qui erant. MS. H. C. G. *pro*, pastores tui *greges tuos*, qui erant.
 12 omnia verba quæ dixerat. tunc ait. MS. H. C. G. *pro*, omnia verba quæ dixerat *Nabal*. tunc
 13 Tunc ait David *vir* suis. MS. H. C. G. *pro*, Tunc ait David *puer* suis.
 19 præcedite me, ecce ego post tergum. MS. H. C. *pro*, præcedite me, & ecce ego post tergum.
 29 persequens te, & querens animam tuam. MS. G. *pro*, vel querens.
 30 omnia quæ locutus est. MS. H. C. G. *pro*, omnia *hæc*, quæ locutus est.
 36 venit ergo Abigail. MS. *pro*, venit *autem*.

CAP. 26.

4 & didicit quod venisset certissime. MS. H. C. *pro*, & didicit quod *illuc* venisset certissime.
 12 qui erat ad caput Saul. MS. H. C. *pro*, qui erat ad caput *eius*.
 19 quia eiecerunt me hodie. MS. H. C. G. *pro*, qui.
 23 Dominus autem *retribuatur* unicuique. MS. *pro*, Dominus autem *retribuet* unicuique.

CAP. 27.

1 & desperet Saul. MS. H. C. G. *pro*, vt desperet.
 3 David, & duæ uxores eius. MS. H. C. G.
 9 omnem terram, nec relinquebat. MS. H. C. G. *pro*, omnem terram *illorum*, nec relinquebat.

CAP. 28.

19 cras enim tu, & filij tui. MS. *pro*, cras *autem* tu.
 20 extimuerat enim valde verba Samuelis. MS. H. C. G. *pro*, extimuerat enim verba Samuelis.
 21 mulier illa ad Saul, & vidit: cõturbatus enim. MS. H. C. G. *pro*, mulier illa ad Saul: cont.

CAP. 29.

3 dixerunt principes Philisthijm; quid tibi. MS. H. C. G. *pro*, dixerunt *q*, principes Philisthijm ad Achis; quid tibi.

CAP. 30.

8 Dixitque ei, persequere. MS. H. C. *pro*, Dixitque ei *Dominus*, persequere.
 10 & quadringenti viri: substituerant enim. MS. H. C. G. *pro*, & quadringenti viri *cum* eo: substituerant enim.
 16 qui cum *duxisset* eum. MS. H. C. G. *pro*, qui cum *dixisset* eum.
 17 nisi quadringenti viri adolescentes. MS. H. C. G. *pro*, nisi *tantum* quadringenti viri.
 19 Nec defuit quicquam à paruo. MS. *pro*, *quisquã*.
 30 & qui in *Harama*, & qui in lacu Asan. MS. *pro*, Rama. H. C. Horma. G. Erma.

CAP. 31.

4 Arripuit itaque Saul gladium, & irrui super eum. MS. H. C. *pro*, Arripuit itaque Saul gladium *suum*, & irrui super eum.
 7 & filij eius. MS. H. C. G. *pro*, & *tres* filij eius.
 9 in templo idolorum *suorum*. MS. H. C. *pro*, in *templis* idolorum. Græci quoque addunt, *suorum*.
 12 veneruntque Iabes-galaad. MS. H. C. G. *pro*, veneruntque *vir* Iabes-galaad.
 12 & combusserunt ea ibi. MS. H. C. G. *pro*, & cõbusserunt ea *igni*.

IN II. LIBRO REGVM.

CAP. 1.

23 & decori in vita sua. MS. H. *pro*, & decori *valde* in vita sua.

CAP. 2.

5 Benedicti vos Domino. MS. H. *pro*, Benedicti vos à Domino.
 6 sed & ego reddam gratiam. MS.
 9 & super *Assuri*. H. C. G. *pro*, & super *Gessari*.
 24 ex aduerso vallis itineris deserti. MS. H. C. G. *pro*, ex aduerso vallis, & itineris deserti.
 31 trecentos sexaginta viros, qui & mortui sunt. MS. H. C. G.

CAP. 3.

13 antequam adduxeris Michol. MS. H. C. G. *pro*, antequam adduxeris *mibi* Michol.
 25 quoniam ad hoc venit vt deciperet te. MS. H. C. G. *pro*, quoniam ad hoc venit *ad te*, vt deciperet te.
 32 leuauit rex vocem suam. MS. H. C. G. *pro*, leuauit rex *David* vocem suam.
 33 plangensque rex Abner, ait. MS. H. C. G. *pro*, plangensque rex & *lugens* Abner, ait.

CAP. 4.

6 Ingressi sunt autem domum, assumentes spicas tritici. MS. H. C. *pro*, ingressi sunt autem domum *latenter*, assumentes spicas tritici.

CAP. 5.

8 & tetigisset domatū fistulas, & cecos & claudos odientes. MS. H. C. G. *pro*, & tetigisset domatū fistulas, & *abstulisset* cecos & claudos.
 23 Non ascendas, sed gira. MS. H. C. *pro*, Non ascendas *contra* eos, sed gira.

CAP. 6.

4 præcedebat arcem, David autem. MS. H. C. G. *pro*, præcedebat arcem *Dei*, David autem.
 6 Postquam autem venerunt ad *Aream-Nachon*. MS. H. G. *pro*, *aream Nachor*.
 18 Cumque compleisset offerens *holocaustum* & pacifica, MS. H. C. *pro*, *holocausta* & pacifica.

CAP. 7.

6 Quia eduxi filios Israel. MS. H. C. G.
 23 gentibus & *dijs* eius. MS. H. C. *pro*, gentem & *deum* eius. Græci quoque in plurali legunt, *gentes*.
 26 atque dicatur, Dominus exercituum. MS. H. C. G. *pro*, atque dicatur Dominus *Deus* exercituum.
 29 & benedictione tua benedicetur. MS. H. C. G.

CAP. 8.

13 cæsis decem & octo millibus. H. C. G.

CAP. 10.

3 & non ideo vt inuestigaret. MS. H. C. G. *pro*, & non ideo vt *te* inuestigaret.
 9 elegit ex omnibus. MS. H. C. G. *pro*, elegit *sibi* ex omnibus.
 17 & pugnaverunt contra eum. MS. H. C. G. *pro*, contra *Israel*.
 19 timueruntque Syri auxilium præbere *ultra* filiis Ammon. H. C. G.

CAP. 11.

1 Factum est ergo vertente anno. MS. *pro*, *autem*.
 2 accidit vt surgeret David. MS. *pro*, accidit *quandam die* vt surgeret David. H. C. *ad tempus ipsius vespere*. G. *in tempore meridiano*.
 11 arca & Israel, & Iuda. MS. H. G. *pro*, arca *Dei* & Israel, & Iuda.
 12 Mansit autem *Vrias* in Ierusalem. MS. H. C. G.
 21 Abimelech filium *Ierobosth*. MS. H. C. *pro*, Abimelech filium *Hierobaal*.

CAP. 12.

15 quem *pepererat* vxor. MS. *pro*, quæ *peperit* vxor.
 19 Cum ergo David *vidisset* seruos. MS. H. C. G. *pro*, Cum ergo David *audisset* seruos.
 20 cumque mutasset vestes. MS. H. *pro*, *vestem*.

CAP. 13.

2 & deperiret in eam, ita vt propter. MS. *pro*, & deperiret in eam *valde*, ita vt propter.
 6 & cibum capiam de manu eius. MS. H. C. G. *pro*, & cibum *paratum* capiam de manu eius.
 14 Noluit autem acquiescere. MS. H. C. *pro*, Noluit autem *Amnon* acquiescere.
 15 & exosam eam habuit *Amnon* odio magno nimis. MS. H. C. G.

16 Quæ respondit ei, Maius est. MS. H. C. G.
 26 Et ait Absalom, Si non vis venire. MS. H. C. G. *pro*, & ait Absalom *ad David*, Si non vis venire.

27 Coegit autem Absalom eum. MS. *pro*, *itaque*.
 31 Surrexit itaque rex, & scidit. MS. H. C. G. *pro*, Surrexit itaque rex *David*, & scidit.
 37 David filium suum. MS. H. G. *pro*, David filium suum *Amnon*.
 37 cunctis diebus. MS. H. C. G. *pro*, *multis*.

CAP. 14.

20 seruus tuus Ioab præcepit istud. MS. H. C. G. *pro*, seruus enim tuus Ioab præcepit istud.
 22 fecisti enim sermonem rex, serui tui. MS. H. C.

G. *pro*, fecisti enim sermonem domine mi rex, serui tui.

CAP. 15.

7 dixit Absalom ad regem, Vadam. MS. H. C. G. *pro*, dixit Absalom ad regem *David*, Vadam.
 10 Regnavit Absalom in Hebron. MS. H. C. G. *pro*, Regnabit Absalom in Hebron.
 12 cum immolaret victimas: & facta est. MS. H. C. G.
 18 & omnes Gethæi sexcenti viri. MS. H. C. G. *pro*, & omnes Gethæi, *pugnatores validi* sexcenti.
 24 Venit autem & Sadoc, & vniuersi Leuitæ. MS. H. C. G. *pro*, Venit autem Sadoc *sacerdos*, & vniuersi Leuitæ.
 26 faciat *mibi* quod bonum est coram se. MS. H. C. G.
 31 quod & Achitophel esset in coniurat. MS. G.
 34 seruus tuus sum ego rex. MS. H. C.
 35 quodcunque audieris de domo regis. MS. H. C. G. *pro*, quodcunque audieris *in* domo regis.

CAP. 16.

2 Responditque Siba, asini, domesticis regis. MS. H. C. G. *pro*, Responditque Siba, *Domine mi rex*, asini domesticis regis.
 2 ad vescendum pueris: vinum autem. MS. H. C. G. *pro*, ad vescendum pueris *tuis*: vinum autem.
 7 cum malediceret, egredere. MS. *pro*, cum malediceret *regi*. H. C. & G. legunt, *ei*.
 11 quanto magis *nunc* hic filius. MS. H. C. G.
 14 Venit itaque rex, & vniuersus populus. MS. H. C. G. *pro*, Venit itaque rex *David* & vniuersus.
 14 & refocillatus est ibi. MS. H. C. *pro*, & *refocillati sunt* ibi.

CAP. 17.

5 Vocate & Chusa Arachiten. MS. H. C.
 10 & fortissimus *ipse* cuius cor est. MS. H. C. *pro*, & fortissimus *quisque* cuius cor est.
 10 scit enim omnis Israel. MS. H. C. G. *pro*, scit enim omnis *populus* Israel.
 11 Congregetur ad te vniuersus Israel. MS. H. C. G. *pro*, Congregetur ad te vniuersus *populus* Israel.
 28 & fruxum cicer. MS. *pro*, & fruxum *oleo* cicer.

CAP. 18.

3 quia tu vnus pro decem millibus computaris. MS. H. C. G. *pro*, quia tu vnus *solus* pro dec.
 22 Quid vis currere fili mi? Non eris boni. MS. H. C. G. *pro*, Quid vis currere fili mi? *veni huc*. Non eris boni.

CAP. 19.

4 Absalom fili mi, fili mi. Ingressus ergo. MS. H. C. G. *pro*, Absalom fili mi, Ingressus ergo.
 11 peruenerat ad regem in domo eius. Fratres mei vos. MS. H. C. G. *pro*, peruenerat ad regem in domo eius. *Quia dixerat rex, hæc dicetis ad populum*: Fratres mei vos.
 15 & Iuda venit. MS. H. C. *pro*, Et *omnis* Iuda venit.
 25 Cumque Ierusalem occurrisset regi. MS. sed H. C. & G. legunt, in Ierusalem. *pro*, Cumque occurrisset regi.

35 cibus & potus. MS. *pro*, cibus *aut* potus.
 36 paululum *procedat* famulus tuus. MS. H. C. G. *pro*, paululum *procedam* famulus tuus.
 37 in ciuitate mea, iuxta sepulchrum. MS. H. *pro*, in ciuitate mea, & *sepeliar* iuxta sepulchrum.

CAP. 20.

1 neque hæreditas in filio Isai: in tabernacula. MS. H. C. *pro*, neque hæreditas in filio Isai: *reuertere* in tabernacula.
 1 in tabernacula *sua* Israel. MS. H. C. G. *pro*, in tabernacula *tua* Israel.
 5 quod ei constituerat. Ait autem David. MS. H. C. *pro*, quod ei constituerat *rex*. Ait autem D.

CAP. 21.

1 & domum sanguinum. MS. H. C. *pro*, & domum *eius* sanguinum.
 4 super argento & auro quæstio contra Saul. MS. H. C. G. *pro*, super argento & auro quæstio, *sed* contra Saul.
 4 Ad quos ait. MS. H. C. G. *pro*, Ad quos Rex ait.
 7 propter iuramentum Domini, quod fuerat inter David. MS. *pro*, *sunt* inter David.

CAP. 22.

7 De templo suo vocem meam. MS. H. C. G. *pro*, de templo *santo* suo vocem meam.
 9 & ignis de ore eius *vorabit*. MS. H. *pro*, *vorauit*.
 24 Et

- 24 Et ero perfectus cum eo. ms. pro, Et ero perfectus coram eo.
 33 Deus qui accingit me fortitudine. ms. h. g. pro, Deus qui accinxit me fortitudine.
 36 & mansuetudo tua multiplicauit me. ms. h. c. g. pro, & mansuetudo mea multiplicauit me.
 47 & exaltetur Deus. ms. pro, & exaltabitur Deus.

CAP. 23.

- 4 & sicut lux. ms. h. g. pro, Sicut lux.
 15 Desiderauit ergo Dauid, & ait. ms. h. c. g. pro, Desiderauit ergo Dauid aquam de lacu, & ait.
 18 princeps erat de tribus istis ipse est. ms. h. pro, de tribus ipse est.
 19 nominatus in illis tribus. ms. h. pro, nominatus in tribus.

- 33 Semma de Orori. ms. pro, Orodii. h. habent, Harari. g. Sama Arorites. c. Sama qui ex Harar.

- 36 Bani de Gadi. ms. h. c. g. pro, Bonni de Gadi.

CAP. 24.

- 1 dicentem, vade. ms. h. c. g. pro, dicentem ad Ioab, vade.
 2 & numerate populum. ms. h. pro, numera pop.
 18 venit autem Gad ad Dauid. ms. h. c. g. pro, venit autem Gad propheta ad Dauid.

IN III. REGVM.

CAP. I.

- 2 dormiatque in sinu tuo. ms. h. c. pro, dormiatque in sinu suo.
 8 & robur exercitus. ms. h. c. g. pro, & omne robur exercitus.
 17 Domine mi, tu iurasti. ms. h. c. pro, Domine mi rex, tu iurasti.
 21 & filius meus Salomon peccatores. ms. h. c. g. pro, & filius meus peccatores.
 25 & principes exercitus; Abiathar quoque. ms. h. c. g. pro, & principes; Abiathar quoque.
 30 & abiit, tenuitque cornua altaris. ms. h. c. g. pro, & abiit in tabernaculum Domini, tenuitque cornua altaris.

CAP. 2.

- 2 Ego ingredior. ms. h. c. g. pro, Ecce ego ingredior.
 2 & esto vir, & obserua. ms. h. g. pro, & esto vir fortis, & obserua.
 3 & obserua custodias Domini Dei tui. ms. h. c. g. pro, & obserua ut custodias mandata Domini Dei tui.
 9 & scies quæ facies ei. ms. h. c. g. pro, ut scias quæ facies ei.
 11 in Ierusalem verò triginta tribus. ms. h. c. g. pro, In Ierusalem triginta tribus.
 28 Venit autem nuntius ad Ioab, quod Ioab declinasset. ms. h. c. g. pro, Venit autem nuntius ad Salomonem, quod Ioab declinasset.
 30 & hæc respondit mihi. ms. h. c. g. pro, & hæc locutus est.
 41 Nuntiatum est autem Salomoni. ms. h. c. g. pro, Nuntiatum est autem regi Salomoni.
 42 egressus ieris huc & illuc. ms. h. c. g. pro, egressus fueris huc & illuc.
 46 qui egressus percussit eum. ms. h. c. g. pro, qui aggressus percussit eum.

CAP. 3.

- 4 Abiit itaque in Gabaon. ms. pro, Abiit itaque Salomon in Gabaon. h. & c. legunt, rex in Gabaon.
 6 super thronum eius, sicut. ms. h. c. g. pro, super thronum, sicut.
 7 Et nunc Domine Deus meus, tu. ms. h. c. pro, Deus meus, tu.
 14 sicut ambulauit Dauid pater tuus. ms. h. c. g. pro, sicut ambulauit pater tuus.

CAP. 4.

- 2 filius Sadoc sacerdos. ms. g. pro, filius Sadoc sacerdotis.
 10 ipse erat Socho. ms. h. c. g. pro, ipse enim erat Socho.
 13 ipse præerat in omni regione Argob. ms. pro, ipse erat in omni regione Argob.
 19 in terra Galaad, in terra Sehon. ms. h. c. g. pro, in terra Galaad, & in terra Sehon.

CAP. 5.

- 4 requiem dedit Dominus Deus meus. ms. h. c. g. pro, dedit Deus meus.
 5 sicut locutus est Dominus Dauid. ms. h. c. g. pro, sicut locutus est Dauid.
 6 ut præciant mihi cedros. ms. h. c. g. pro, ut præciant mihi serui tui cedros.
 15 fueruntque Salomoni. ms. h. c. g. pro, fuerunt itaque Salomoni.

CAP. 6.

- 8 in parte erat. ms. pro, pariete. h. c. g. ad humerum seu latus.
 15 & usque ad laquearia operuit lignis. ms. h. c. g. pro, & usque ad laquearia, & operuit lign.
 31 Et in ingressu oraculi fecit ostiola. ms. h. c. g. pro, Et in ingressu oraculi fecit duo ostiola.

CAP. 7.

- 2 & quatuor deambulacra inter columnas. ms. pro, & quatuor deambulatoria.
 6 & epythilia super columnas. porticum quoque ms. h. c. g. pro, & epythilia super columnas fecit. porticum quoque.
 25 Et stabat super duodecim boues. ms. h. c. pro, & stabat super duodecim boues.
 29 & inter iuncturas similiter desuper. ms. g. pro, & in iuncturis h. & c. habet, & super iuncturas.
 40 fecit quoque Hyr. ms. h. c. g. pro, fecit ergo H. 40 lebetes & scutras. ms. pro, lebetes, & scutras.
 47 Et posuit Salomon omnia vasa: propter multitudinem autem. ms. h. c. g. pro, & posuit Salomon omnia vasa in domo Domini: propter multitudinem autem.
 49 & candelabra quinque ad dexteram. ms. h. c. g. pro, & candelabra aurea quinque ad.
 49 ex auro primo. ms. pro, ex auro puro.
 51 quod faciebat rex Salomon. ms. c. h. pro, quod faciebat Salomon.

CAP. 8.

- 2 in mense Ethanim. ms. h. pro, in mense Bethanim. g. habent, Athanim.
 13 Edificans edificauit domum in habitaculum tuum. ms. c. pro, & habitaculum tuum.
 15 Et ait, Benedictus. ms. h. c. g. pro, Et ait Salomon, Benedictus.
 15 & in manu sua perfecit. ms. quibus magis videntur fauere h. c. pro, manibus eius.
 19 non edificabis domum. ms. h. c. g. pro, non edificabis mihi domum.
 26 & nunc Deus Israel. ms. h. c. g. pro, & nunc Domine Deus Israel.
 36 super terram tuam quam dedisti. ms. h. c. g. pro, super terram, quam.
 63 rex et omnes filij Is. ms. h. c. g. pro, rex & filij Is.

CAP. 9.

- 4 sicut ambulauit Dauid pater tuus. ms. h. c. g. pro, sicut ambulauit pater tuus.
 11 tunc dedit rex Salomon. ms. h. c. g. pro, tunc dedit Salomon.
 14 misit quoque Hiram. ms. h. c. g. pro, ergo.
 14 ad regem centum viginti. ms. h. c. pro, ad regem Salomonem centum viginti.
 24 quam edificauerat ei: tunc edificauit Mello. ms. h. c. g. pro, quam edificauerat ei Salomō.

CAP. 10.

- 2 venit ad Salomonē. ms. h. c. pro, venit ad regē S.
 3 omnia verba quæ proposuerat. ms. pro, proposuit.
 14 quod afferebatur Salomoni. ms. pro, offerebatur. h. c. & g. quod veniebat.

CAP. 11.

- 3 fueruntque ei vxores reginæ septingentæ. ms. h. c. g. pro, fueruntque ei vxores quasi reg.
 31 Ecce ego scindam. ms. h. c. g. pro, Ego scindā.

CAP. 12.

- 1 congregatus erat omnis Israel. ms. h. c. g. pro, congregatus erat omnis populus Israel.
 16 vel quæ hæreditas in filio Isai? in tabernacula tua Israel. ms. h. c. pro, vel quæ hæreditas in filio Isai? Vade in tabernacula tua Israel.
 32 quæ celebrabatur in Iuda. ms. pro, quæ celebratur.

CAP. 13.

- 6 Oravitque vir Dei. ms. h. c. g. pro, Oravit vir Dei.
 11 ad quem venit filius suus & narrauit ei. ms. h. c. pro, ad quem venerunt filij sui, & narrauerūt ei.
 12 Et ostēderunt ei. ms. h. c. g. pro, Ostēderūt ei.
 15 Dixit ad eum. ms. pro, Dixitque ad eum.

- 23 Strauit asinum propheta, quem reduxerat. ms. h. c. g. pro, Strauit asinum suum propheta, quem.
 29 intulit in ciuitatem propheta senex. ms. pro, propheta senis.
 30 & planxerunt eum, heu mi frater. ms. h. c. g. pro, & planxerunt eum, heu heu mi frater.

CAP. 14.

- 16 Et tradet Dominus Israel. ms. h. c. g. pro, Et tradet Dominus Deus Israel.
 20 Et dormiuit cum patribus suis. ms. h. c. g. pro, Et dormiuit Ieroboam cum patribus suis.

CAP. 15.

- 14 cum Domino cunctis diebus suis. ms. h. c. g. pro, cum Domino Deo suo cunctis diebus s.
 24 Et dormiuit Asa cum patribus suis. ms. h. c. g. pro, Et dormiuit cum patribus suis.

CAP. 16.

- 24 à Semer duobus talentis argenti. ms. h. c. pro, Somer. g. habent Semmer.

CAP. 17.

- 7 post dies autem siccatus est torrens. ms. g. pro, post dies autē aliquantos siccatus est torrens. h. & g. habent, & fuit in fine dierum.
 10 & abiit in Sareptha. Cumque venisset. ms. h. c. pro, in Sareptam Sidoniorū. Cumque venisset.
 17 & erat languor eius fortissimus. ms. h. c. g. pro, & erat languor fortissimus.
 19 Et ait ad eam, Da mihi filium tuum. ms. h. c. pro, Et ait ad eam Elias, Da mihi filium t.

CAP. 18.

- 3 timebat Dominum valde. ms. h. c. g. pro, timebat Dominum Deum valde.
 8 Cui ille respondit, Ego: Vade. ms. h. c. g. pro, Cui ille respondit, Ego. Et dixit: Vade.
 9 quoniam tradis me. ms. h. c. g. pro, trades.
 21 ad omnem populum, ait. ms. h. c. g. pro, ad omnem populum Israel, ait.
 24 Optima propositio. Dixit ergo. ms. h. c. pro, Optima propositio, quā locutus est Elias. Dix.
 44 Iunge & descende. ms. h. c. pro, Iunge currum tuum, & descende.

CAP. 19.

- 1 & quomodo occidisset vniuersos prophetas gladio. ms. h. c. g. pro, & quomodo occidisset vniuersos prophetas Baal gladio.
 2 hæc faciant dij. ms. h. c. pro, hæc mihi faciāt dij.
 5 Et ecce angelus tetigit eum. ms. h. c. g. pro, Et ecce angelus Domini tetigit eum.
 6 Et respexit. ms. h. c. g. pro, Respexit.
 10 quia dereliquerunt pactum tuum filij Israel. ms. h. c. g. pro, Domini.
 11 & ecce Dominus transit. ms. h. pro, transit.
 18 quod nō adorauit eū. ms. h. c. g. pro, adorauerit.
 19 & ipse in duodecim arantibus vnus erat. ms. h. c. g. pro, & ipse in duodecim iugis bouum ar.

CAP. 20.

- 9 Respondit itaque nuntijs. ms. pro, Responditque.
 12 cum audisset verbū istud. ms. h. c. g. pro, cum audisset Benadab verbum istud.
 19 ac reliquus exercitus sequebatur eos. Et. ms. h. c. g. pro, sequebatur. Et.
 21 & percussit Syriam plaga magna. Accedens autem. ms. h. c. g. pro, & percussit Syriam plaga magna nimis. Accedens autem.
 24 Tu verò verbum hoc fac. ms. pro, Tu ergo. h. g. & c. habent, & tu.
 28 Et accedens vir Dei. ms. h. c. g. pro, Et accedes vnus vir Dei.

- 30 qui remanserant in Aphec. ms. pro, remanserunt.
 33 frater tuus Benadab. Et dixit eis. ms. h. c. pro, frater tuus Benadab viuit. Et dixit eis.
 38 & mutauit asperione pulueris oculos suos. ms. h. c. g. pro, & mutauit asperione pulueris os & oculos suos.

CAP. 21.

- 6 dabo tibi vineam pro ea. ms. h. c. g. pro, dabo tibi vineam meliorem pro ea.
 15 Surge, & posside vineam. ms. g. pro, Surge, posside vineam.
 20 Num inuenisti me inimice mi? ms. h. c. g. pro, Num inuenisti me inimicum tibi?
 27 & ambulabat demisso capite. ms. g. pro, & ambulauit demisso capite.

CAP. 22.

- 4 & sicut populus meus, & populus tuus: & sicut equi

equi mei, ita & equi tui. ms. h. c. g. pro, Populus meus, & populus tuus vnum sunt, & equites mei, equites tui.
 13 *fit ergo & sermo tuus.* ms. g. pro, fit ergo serm.
 36 in ciuitatem suam & in terram suam. ms. h. c. g. pro, in ciuitatem, & in terram suam.

IN IIII. REGVM.

CAP. I.

6 *Ite & reuertimini ad regē.* ms. pro, Ite, reuert.
 10 Si homo Dei ego sum. ms. h. c. g. pro, Si homo Dei sum.
 12 Descendit ergo ignis Dei de celo. ms. h. c. pro, Descendit ergo ignis de celo.

CAP. 2.

1 *ibat Elias.* ms. h. c. g. pro, ibant.
 15 videntes autem eum filij prophetarum. ms. h. c. g. pro, videntes autem filij proph.
 18 Nunquid non dixi vobis, nolite ire? ms. h. c. g. pro, mittere.
 19 sicut tu ipse domine per spicis. ms. h. c. g. pro, sicut tu ipse domine prospicis.
 23 Ascendit autem inde in Beth-el. ms. h. c. pro, Ascendit autem inde Eliseus in Bethel.

CAP. 3.

10 Dixitque rex Israel, Heu, cōgregauit nos. ms. h. c. g. pro, Dixitque rex Israel, Heu, heu, heu, congregauit nos.
 12 & Iosaphat, & rex Edom. ms. h. c. pro, Et Iosaphat, rex Iuda, & rex Edom.
 21 audientes quod ascendissent reges. ms. h. c. g. pro, quod descendissent tres reges.

CAP. 4.

8 & transibat Eliseus per Sunam: Erat autē. ms. h. c. g. pro, & transibat Eliseus per Sunam ciuitatem: Erat autem.
 17 & in hora eadem, qua dixerat ei Eliseus. ms. h. c. g. pro, qua dixerat Eliseus.
 19 Caput meum, caput meum, At ille dixit. ms. h. c. g. pro, Caput meum doleo, caput meū doleo. At ille dixit.
 41 Afferte, inquit, farinam. Et misit in ollam. ms. h. c. g. pro, Afferte, inquit, farinam; Cumque tulissent, misit in ollam.
 42 deferens viro Dei panes primitiarum, viginti panes hordeaceos. ms. h. c. g. pro, deferens viro Dei panes primitiarū, & viginti pan.

CAP. 5.

1 Naaman autem princeps militiæ. ms. h. c. g. pro, Naaman princeps.
 13 pater, si rem grandem dixisset. ms. h. c. g. pro, pater & si rem grandem dixisset.
 15 quod non sit Deus in vniuersa terra. ms. h. c. g. pro, quod non sit alius Deus in vniuers.
 19 Abijt ergo ab eo electo terræ tempore. ms. h. c. g. pro, ab eo electo tempore.

CAP. 6.

2 & tollamus singuli. ms. h. c. g. pro, & tollant.
 5 & ait, Eheu domine mi. ms. h. c. g. pro, heu, heu, heu domine mi.
 13 Annuntiaueruntque ei, dicentes. ms. h. c. g. pro, Annuntiauerunt ei.
 15 dicens, Eheu domine mi. ms. h. c. g. pro, heu, heu, heu.
 17 aperi oculos huius. ms. h. c. g. pro, aperi oculos pueri huius.
 31 Et ait, Hæc mihi faciat Deus. ms. h. c. g. pro, Et ait rex: Hæc faciat mihi Deus.

CAP. 7.

6 sonitum audire fecerat. ms. pro, audiri.
 6 & equorum, exercitus plurimi. ms. h. c. pro, & equorum & exercitus plurimi.
 6 rex Israel, reges Hethæorum. ms. h. c. g. pro, rex Israel, reges Gethæorum.
 17 in cuius manu incubebat. ms. g. pro, incubuerat.
 17 iuxta verbum quod locutus fuerat. ms. pro, iuxta quod locutus fuerat.

CAP. 8.

1 vocauit enim Dominus famem. ms. h. c. g. pro, vocabit enim Dominus famem.
 6 quæ narravit ei. Deditque ei. ms. h. c. g. pro, quæ narravit ei vera esse. Deditque ei.
 16 Achab regis Israel, & Iosaphat regis Iuda regnauit. ms. h. c. pro, Achab regis Israel regnauit.
 21 & omnes currus cum eo. ms. h. c. g. pro, & omnis exercitus cum eo.

29 quia vulnerauerant eum. ms. pro, vulnerauerunt.
 29 Syrii in Rama præliantē. ms. h. c. pro, Ramoth.

CAP. 9.

8 Et interficiam de Achab. ms. h. c. g. pro, Et interficiam de domo Achab.
 21 Et ait Ioram, iunge currum. ms. h. c. pro, Et ait Ioram, iungite currum.
 21 Iunxitque currum eius. ms. h. c. pro, Iunxeruntque currum eius.
 27 percutite in curru suo. in ascensu Gaber. ms. h. c. g. pro, percutite in curru suo. Et percusserunt eum in ascensu Gaber.
 29 filij Achab regnauit Ochozias. ms. h. pro, filij Achab regis Israel regnauit Ochozias.

CAP. 10.

8 Venit autem nuntius, & indicauit ei. ms. h. c. g. pro, Venit autem nuntius ad eum, & indic.
 13 fratres Ochoziæ sumus. ms. h. c. g. pro, fratres Ochoziæ regis sumus.
 15 Et ait ad eum, Nunquid est. ms. h. c. pro, Et ait Iehu ad eum, Nunquid est.
 15 Nunquid est cor tuum rectum, sicut cor meum cum corde tuo? ms. h. c. pro, Nunquid est cor tuum rectum cum corde meo, sicut cor m.
 15 da manum tuam. ms. h. c. g. pro, da mihi man.
 22 Dixitque his qui erant super vestes. ms. pro, qui præerant super vestes.

CAP. 11.

6 Tertia autem pars sit ad portam Sur. ms. h. pro, Tertia autem pars sit ad portam Seyr.
 9 qui ingrediebantur sabbatho cum his. ms. h. c. g. pro, qui ingrediebantur per sabbathum cū.
 15 præcepit autem Ioiada sacerdos centurionibus. ms. h. c. g. pro, Ioiada centurionibus.
 16 iuxta palatium regis, & interfecta est ibi. ms. h. c. g. pro, iuxta palatium, & interfecta est ibi.

CAP. 12.

8 & instaurare fartatecta templi. ms. pro, & instaurare fartatecta domus.
 14 vt instauraretur ex ea templum Domini. ms. pro, vt instauraretur templum Domini.
 18 quæ consecrauerant Iosaphat, & Ioram. ms. h. c. g. pro, quæ consecrauerat Iosaphat & Ior.

CAP. 13.

5 & liberatus est de manu Syriæ. ms. h. c. g. pro, & liberatus est de manu regis Syriæ.

CAP. 14.

2 Nomen autem matris eius Ioatham. ms. h. c. pro, Nomen matris eius Ioaden.
 4 adhuc enim populus immolabat, & adolebat in excelsis. ms. h. pro, adhuc enim populus adolebat & immolabat incensum in exc.
 6 neque filij moriuntur pro patribus. ms. h. c. g. pro, neque filij pro patribus.
 7 vocauitque nomen eius Iezzebel. ms. h. c. g. pro, vocauitque nomen eius Iezzebel.
 17 Ioas filius Ioachas regis Israel quindecim annis. ms. h. c. g. pro, Ioas filius Ioachas regis Israel vigintiquinque annis.
 22 Ipse autem ædificauit Elath. ms. h. c. g. pro, Ipse autem ædificauit Ahyam.
 25 filium Amathi propheta qui erat. ms. pro, filium Amathi prophetam qui erat.
 26 vsque ad clausos carcere & extremos. ms. pro, vsque ad clausos carceris & extremos.

CAP. 15.

25 iuxta Argos, & iuxta Arie. ms. h. c. g. pro, iuxta Argos, & iuxta Arip.
 34 quæ fecerat Ozias. ms. pro, quæ fecit Ozias.

CAP. 16.

5 rex Israel in Hierusalem ad præliandum. ms. h. c. g. pro, rex Israel ad præliandum in Hierusalem.
 8 Et cum collegisset Achaz argentum. ms. h. c. g. pro, Et cum collegisset argentum.
 19 Reliqua autem verborum Achaz quæ fecit. ms. h. c. g. pro, Reliqua autē verborum Achaz & omnia quæ fecit.

CAP. 17.

6 posuitque eos in Hala, & in Habor. ms. h. c. g. pro, Posuitque eos in Haylam & in Abor.
 9 Et operuerunt filij Israel. ms. h. c. pro, Et irritauerunt filij Israel.
 12 de quibus præceperat eis Dominus. ms. pro, de quibus præcepit eis Dominus.
 15 quibus testificatus est eos. ms. pro, quibus conte-

status est eos.

17 & diuinationibus inferuebant. ms. h. c. g. pro, & diuinationi inferuebant.
 22 quæ fecerat: non recesserunt ab eis. ms. h. c. g. pro, quæ fecerat: & non recesserunt ab eis.
 24 Adduxit autem rex Assyriorum de Babylone. ms. h. c. g. pro, Adduxit autem rex Assyriorum viros de Babylone.
 24 & de Cutha, & de Aua, & de Emath. ms. h. c. g. pro, & de Cutha, & de Abiat, & de Emath. Chaldaus quoque legit, Choth.
 25 & immisit in eos Dominus leones. ms. h. c. g. pro, immisit eis Dominus leones.
 27 & vadat & habitet cum eis. ms. h. c. g. pro, vt v.
 41 Nam & filij eorum. ms. h. c. g. pro, Nam filij.

CAP. 18.

2 Nomen matris eius Abi, filia Zachariæ. ms. h. c. g. pro, Nomen matris eius Abisa, filia Zac.
 4 vocauitque nomen eius Nehustan. ms. h. c. pro, vocauitque nomen eius Nohestan. Græci legunt, Nehestan.
 5 in Domino Deo. ms. h. c. g. pro, & in Domin.
 11 collocauitque eos in Hala. ms. h. c. pro, collocauitque eos in Hayla.
 26 & Sobna, & Ioah. ms. h. c. g. pro, & Sobna scriba, & Ioah.

CAP. 19.

3 Qui dixerunt ei, hæc dicit Ezechias. ms. h. c. g. pro, Qui dixerunt: hæc dicit.
 17 dissipauerunt reges Assyriorum gētes, & terras. Et miserunt deos. ms. h. c. g. pro, dissipauerunt reges Assyriorum gentes & terras omnium. Et miserunt deos.
 19 saluos nos fac de manu eius vt sciant. ms. h. c. g. pro, saluos nos fac de manu eorum vt.

CAP. 20.

1 hæc dicit Dominus: Præcipe domui tuæ. ms. h. c. g. pro, hæc dicit Dominus Deus: Præc.
 5 lachrymam tuam: ecce sanaui te. ms. h. c. g. pro, lachrymam tuam, & ecce sanaui te.
 8 Dixit autem Ezechias ms. h. c. g. pro, Dixerat aut.
 12 misit Berodach Baladan. ms. h. c. g. pro, misit Merodach Baladan.
 13 quod non monstraret eis. ms. pro, quod non monstrasset eis.
 14 de terra longinqua venerūt, de Babylone. ms. h. c. pro, de terra longinqua venerunt ad me de Babylone.
 15 Omnia quæ sunt in domo mea. ms. h. c. pro, Omnia quacunque sunt in domo mea.
 15 Nihil est quod non monstraui eis. ms. h. c. g. pro, Nihil est enim quod non monstr.
 18 quos generabis tollent. ms. h. c. g. pro, quos generabis tollentur.
 19 Dixitque Ezechias ad Isaiam. ms. h. c. g. pro, Dixit Ezechias ad Isaiam.
 19 sit pax & veritas in diebus meis. ms. h. c. g. pro, sit tantum pax & veritas in diebus meis.

CAP. 21.

8 si tamen custodierint. ms. h. c. g. pro, si custod.
 16 donec impleat Ierusalem. ms. h. c. g. pro, donec impleatur Ierusalem.
 19 filia Harus de Iateba. ms. h. c. pro, filia Arus de Ietheba.
 21 quibus seruierat pater eius. ms. h. c. g. pro, quibus seruiebat pater eius.

CAP. 22.

1 filia Adia de Besebeth. ms. h. pro, filia Phadaia de Besebeth. ms. h. c. g. pro, Adia.
 5 per prepositos in domo Domini. ms. h. c. g. pro, per prepositos domus Domini.
 6 ad instruendū templum. Verum tamen. ms. h. c. g. pro, ad instruendū tēplum Domini. Vef.
 8 Volumen Saphan, qui & legit illud. ms. h. c. g. pro, volumen Saphan scriba, qui & leg.
 9 vt distribueretur fabris à præfectis. ms. pro, vt distribueretur fabris ac præfectis.
 12 & Achobor filio Michai. ms. h. c. g. pro, & Achobor filio Michi.

CAP. 23.

4 quæ facta fuerant Baal, & luco. ms. h. c. g. pro, quæ facta fuerant Baal, & in luco.
 15 quod erat in Beth-el, excelsum. ms. h. c. g. pro, quod erat in Bethel, & excelsum.
 19 secundum omnia opera quæ fecerat in Beth-el. ms. h.

ms. H. C. G. pro, secundum omnia quæ.

- 29 Pharo Necho rex Egypti. ms. H. pro, Pharo Necho rex Egypti.
29 & abiit Iofias rex in occursum eius. ms. H. C. G. pro, & abiit Iofias rex Iuda in occursum.
33 in Rebla quæ est in terra Emath. ms. H. C. G. pro, in Reblatha quæ est in terra Emath.
36 nomen matris eius Zebuda. ms. H. C. G. pro, nomen matris eius Zebida.

CAP. 24.

- 8 nomen matris eius Nebusta. ms. H. C. pro, nomen matris eius Nohesta.
11 ad ciuitatem quum serui eius oppugnarent eam. ms. H. C. G. pro, ad ciuitatem cum seruis suis ut oppugnaret eam.
15 & eunuchos eius. ms. H. C. G. pro, & eunuchos regis.

- 17 Et constituit Mathaniam patrum eius pro eo. ms. H. C. G. pro, Et constituit Mathathiam patrum eius.

CAP. 25.

- 9 & omnes domos Ierusalém. ms. H. C. G. pro, & domos.
9 omnemque domum magnam combussit igni. ms. H. G. pro, omnemque domum combussit.
16 quas fecerat Salomon. ms. H. C. G. pro, quas fecerat rex Salomon.

IN I. LIB. PARALIPOM.

CAP. I.

- 16 & Samaræum & Hamathæum. ms. H. G. pro, & Samaræum, & Emathæum.
17 & Gether, & Mesach. ms. G. pro, Mes. H. legunt, Masach.
30 Hadad, & Thema, Iethur Naphis. ms. H. G. pro, Addad & Thema, Iachur Naphis.
39 Hori, Homam. Soror autem. ms. H. pro, Horri, Ahobiman. Soror autem.
42 filij Dison, Hus & Aran. ms. H. pro, filij Disan, Hus & Aran.

CAP. 2.

- 13 secundum Abimadab. ms. H. G. pro, secundum Aminadab.
28 filios Semei & Iada. ms. H. G. pro, filios Semei, & Iadan.
29 quæ peperit ei Ahobban. ms. H. G. pro, quæ peperit ei Ahobban.
32 Filij autem Iada fratris Semei. ms. H. G. pro, Filij autem Iadai fratris Semei.
33 Isti fuerunt filij Ierameel. Sefan autem. ms. H. pro, Isti fuerunt filij Ieramehel. Sefan autem.
41 Sellum genuit Icamiam; Icamia autem. ms. pro, Sellum genuit Ithamiam; Ithania autem. H. Iechania. G. Iacemiam legunt.
45 Filius autem Samai. ms. H. G. pro, filius Semei.

CAP. 3.

- 5 quatuor de Beth-sua filia Ammiel. ms. H. pro, quatuor de Bersabee, filia Amibel.
6 Iebaar quoque & Elifania. ms. H. G. pro, Iebaar quoque & Helifua.
21 & Saphat sex numero. ms. H. G. pro, & Saphat, & Sesa sex numero.

CAP. 4.

- 2 hæ cognationes Sarathi. ms. pro, hæ generationes Sarathi.
15 Filijque Ela Cenez. ms. H. G. pro, Filijque Hela Cenez.
20 Amnon & Rimma: filius Hanan. ms. H. pro, Amnon & Rimma: filius Anan.
22 & qui reuersi sunt. ms. G. pro, & quæ reuerse sunt.
35 & Ioel, & Iehu. ms. H. G. pro, & Ioel, Iehu.

CAP. 5.

- 15 princeps domus in familijs suis. ms. H. G. pro, principes domus in familijs suis.
24 & hi fuerunt principes. ms. pro, & hi fuerant.
24 Ephraim & Iesi. ms. H. G. pro, Ephraim, Iesi.

CAP. 6.

- 19 hæ autem cognationes Leui. ms. G. pro, hæ autem generationes Leui.
60 Omnes ciuitates tredecim, per cognationes suas. ms. H. G. pro, Omnes ciuitates tredecim cum suburbanis suis, per cognationes suas.
75 Hacoc quoque & suburbana eius. ms. pro, Asach quoque & suburbana eius. H. & G. legunt, Hucoc.

CAP. 7.

- 4 Cumque eis per familias. ms. H. G. pro, Cum eis per familias.

- 14 Porro filij Manasse. ms. H. G. pro, Porro filius Manasse.

CAP. 8.

- 11 Mehufim verò genuit Abitob. ms. H. G. pro, Mehufim verò genuit Achitob.

CAP. 10.

- 2 percusserunt Ionathan, & Abinadab. ms. H. C. pro, percusserunt Ionathan & Aminadab.
10 in phano dei sui caput affixerunt. ms. H. G. pro, in phano dei sui & corpus affixerunt.

CAP. 11.

- 17 Desiderauit igitur Dauid, & dixit. ms. H. G. pro, Desiderauit igitur Dauid aquam, & dixit.
22 Banaia filius Ioadæ, vir robustissimus. ms. pro, Banaia filius Ioadæ viri robustissimi. H. & G. habent, Banaia filius Ioadæ, filius viri potentis.

CAP. 12.

- 2 de fratribus Saul ex Benjamin. ms. H. G. pro, de fratribus Saul ex tribu Benjamin.
18 Spiritus verò induit Amasai. ms. H. G. pro, Spiritus verò Domini induit Amasai.
20 & Michael & Iozabad. ms. H. G. pro, & Michael, & Ednas, & Iozabad.

CAP. 13.

- 2 à Domino Deo nostro egreditur sermo. ms. à Domino Deo nostro egredietur sermo.
6 Dauid & omnis Israel. ms. H. pro, Dauid & omnis vir Israel.

CAP. 14.

- 4 qui nati sunt ei in Ierusalem. ms. H. G. pro, qui nati sunt in Ierusalem.

CAP. 15.

- 25 Igitur Dauid, & maiores natu Israel. ms. H. G. pro, Igitur Dauid & omnes maiores natu Iſr.

CAP. 16.

- 24 gloriam eius in cunctis populis. ms. H. G. pro, gloriam eius & in cunctis populis.

CAP. 17.

- 5 quo eduxi Israel vsque ad diem hanc. ms. H. G. pro, quo eduxi Israel de terra Aegypti vsque.
21 Quis autem est alius. ms. pro, Quis enim est alius.

CAP. 19.

- 13 quod in conspectu suo bonum est faciet. ms. G. pro, quod in conspectu suo bonum est faciat.

CAP. 20.

- 5 filius Saltus Lehemitem fratrem. ms. pro, filius Saltus Bethleemites fratrem. H. verò & G. legunt, Lachmi.

CAP. 21.

- 10 Et dicit hæc dicit Dominus. ms. H. G. pro, Et dicit ei: hæc dicit Dominus.

CAP. 22.

- 4 & Tirij deportauerunt ad Dauid. ms. pro, & Tirij deportauerunt ad Dauid.
12 Det quoque tibi Dominus. ms. pro, Detque tibi D.
18 & tradiderit omnes in manus vestras. ms. H. G. pro, & tradiderit omnes inimicos vestros in manus vestras.

CAP. 23.

- 3 à triginta annis & supra. ms. H. G. pro, à viginti annis & supra.
29 & ad feruentem similitudinem, & super omne pondus. ms. pro, & ad torrendum; & super omnem.

CAP. 24.

- 5 inter se familias fortibus. ms. H. G. pro, inter se & familias fortibus.
5 & principes Dei, tam de filijs Eleazar. ms. H. G. pro, & principes domus Dei, tam de filijs.

- 16 decimanotha Pheteia. ms. H. G. pro, decimanotha Apheceia.

CAP. 26.

- 13 Misæ sunt autem sortes ex æquo. ms. pro, Misæ sunt ergo sortes ex æquo.
25 Fratres quoque eius Eliezer. ms. H. pro, Frater quoque eius Eliezer.
28 omnes qui sanctificauerant ea. ms. H. G. pro, omnesque sanctificauerant ea.

CAP. 27.

- 4 exercitus vigintiquatuor millia. ms. pro, exercitus vigintiquatuor millium.
24 quia super hoc ira irruerat in Israel. ms. H. G. pro, quia super hoc ira Dei irruerat in Iſr.
27 Semeias Ramathites. ms. H. G. pro, Semeias Ramathites.

CAP. 28.

- 2 & scabellum pedum Dei nostri. ms. H. G. pro, & scabellum pedum Domini Dei nostri.
14 pro vasorum ad opera diuersitate. ms. pro, vasorum, & operum diuersitate.
21 Et nouerunt tam principes quam populus facere omnia præcepta tua. ms. pro, Et nouerunt tam principes quam populus omnia.

CAP. 29.

- 2 Ego autem totis viribus meis. ms. pro, Ego enim totis viribus meis.
2 præparauim impensas domus Dei mei. ms. H. G. pro, præparauim impensas domus Domini Dei.
9 cum vota sua sponte promitterent. ms. H. pro, cum vota sponte promitterent.

IN II. PARALIP.

CAP. I.

- 16 & de Coa. ms. H. G. pro, de Coa.
17 regnis Hethæorum. ms. H. G. pro, regnis Cethæorum.

CAP. 3.

- 17 Et quæ ad leuam Booz. ms. H. G. pro, & quæ ad leuam vocauit Booz.

CAP. 4.

- 2 Mare etiam fusile. ms. H. G. pro, Mare etiam æneum fusile.
3 quasi duobus versibus, alium maris circuibat. ms. pro, quasi duobus versibus labium maris circuibat.
7 quaiussa erant fieri. ms. pro, quam iusserant fieri.
22 id est in sancto sanctorum. ms. pro, id est in sancta sanctorum.

CAP. 5.

- 22 quod fecit Salomon in domum Domini. ms. pro, quod fecit Salomon in domo Domini.
12 & cum eis sacerdotes centum viginti. ms. H. G. pro, & cum eis cantores centum viginti.

CAP. 6.

- 9 sed non tu ædificabis domum. ms. H. pro, sed non tu ædificabis mihi domum.
13 & quinque cubitos latitudinis. ms. H. G. pro, & quinque latitudinis.
20 ut inuocaretur nomen tuum. ms. pro, ut inuocetur nomen tuum.
26 propter peccata populi, & deprecari. ms. pro, propter peccata populi tui, & deprecari.
35 tu exaudies de cælo. ms. H. G. pro, ut exaudias de cælo.
42 Domine Deus ne. ms. H. G. pro, Domine Deus meus ne.
42 ne auertas faciem Christi tui. ms. pro, ne auerteris faciem Christi tui.

CAP. 7.

- 7 Et sacrificia & adipēs. Fecit ergo Salomon. ms. H. pro, Et sacrificia & adipēs pacificorum. Fecit ergo Salomon.

CAP. 8.

- 6 voluit Salomon atque disposuit. ms. H. G. pro, voluit rex Salomon atque disposuit.
11 Dixit enim: Non habitabit. ms. H. G. pro, Dixit enim rex: Non habitabit.
18 misit autem ei Hiram. ms. pro, misit ergo ei Hiram.

CAP. 10.

- 1 ut constitueret eum regem. ms. pro, ut constituerent eum regem.
10 At illi responderunt iuuenes. ms. H. G. pro, At illi responderunt ut iuuenes.

CAP. 12.

- 11 Cumque introiret rex domum Domini. ms. H. G. pro, Cumque introiret rex domum Dei.
14 Fecit autem malum. ms. pro, Fecitque malum.

CAP. 13.

- 3 Ieroboam instruxit e contra aciem. ms. pro, Ieroboam construxit e contra aciem.

CAP. 14.

- 2 Fecit autem Afa. ms. pro, Fecit ergo Afa.
8 omnes isti viri fortissimi. ms. H. G. pro, omnesque isti viri fortissimi.

CAP. 15.

- 1 Azarias autem filius Oded. ms. H. G. pro, Azarias autem filius Obed.
4 in angustia sua ad Dominum Deum Israel. ms. H. G. pro, in angustia sua, & clamauerunt ad Dominum Deum Israel.

CAP.

VARIAE LECTIONES

CAP. 16.

9 & propter hoc ex presenti tempore. MS. H. G. pro, & propter hoc etiam presenti temp.

CAP. 17.

13 & multa opera parauit in vrbibus Iuda. MS. pro, & multa opera parauit in vrbibus Iud.
14 In Iuda principes exercitus. MS. H. G. pro, In Iuda princeps exercitus.
14 & cum eo robustissimi viri. MS. H. G. pro, & cum eo robustissimorum.

CAP. 20.

9 & exaudies, saluosque facies. MS. H. G. pro, & exaudies nos, saluosque facies.
17 non eritis vos qui dimicabitis. MS. H. G. pro, non enim eritis vos qui dimicabitis.
17 cras egredimini contra eos. MS. H. G. pro, cras egrediemini contra eos.

CAP. 21.

3 & pensitationes cum ciuitatibus. MS. pro, & pensationes cum ciuitatibus.
9 Cumque transisset Ioram. MS. pro, Cumque transiret Ioram.

CAP. 22.

7 Et cum venisset, egredereur cum eo. MS. H. G. pro, Et cum venisset, & egredereur cum.

CAP. 23.

1 Azariam videlicet filium Ieroham. MS. H. pro, Azariam videlicet filium Hieroboam.
4 Iste est ergo sermo. MS. H. pro, Iste est sermo.
8 & egressuri erant. MS. H. pro, & ingressi erant.

CAP. 24.

5 ad sartatecta templi Dei vestri. MS. H. G. pro, ad sartatecta templi Dei nostri.
7 & filij eius destruxerunt domum Dei. MS. pro, & filij eius destruxerunt domum Dei.
7 ornauerunt phanum Baalim. MS. H. pro, ornauerunt phanum Baalim.
18 & facta est ira contra Iudam & Ierusalem. MS. H. G. pro, & facta est ira Domini contra Iudam & Ierusalem.
27 regnavitque Amasias filius eius pro eo. MS. pro, regnavit autem Amasias filius eius pro eo.

CAP. 25.

1 Nomen matris eius Ioadan de Ierusalem. MS. H. pro, Nomen matris eius Ioadem de Ierusalem. G. habent, Ioadain.
14 Amasias vero post cadem. MS. pro, Amasias quoque post cadem.
16 quia fecisti hoc malum. MS. H. G. pro, qui & fecisti hoc malum.
27 Cumque fugisset in Lachis. MS. H. G. pro, Cumque fugisset Lachis.

CAP. 26.

6 Et in Philisthijm. MS. H. G. pro, Et Philisthijm.
21 & indicabat populum terrae. MS. pro, & indicauit populum terrae.

CAP. 28.

12 & Amasa filius Hadali. MS. H. pro, & Amasias filius Hadali.
14 Diuiseruntque viri bellatores praedam. MS. H. G. pro, Diuiseruntque viri Israel bellatores praedam.

CAP. 29.

3 Ipse anno & mense primo. MS. H. pro, Ipse anno & mense primo.
17 ingressi sunt porticum templi Domini. MS. H. G. pro, ingressi sunt porticum domus templi Domini.
23 immolaueruntque agnos. MS. H. G. pro, immolauerunt agnos.
24 & asperferunt sanguinem eorum altari. MS. pro, & asperferunt sanguinem eorum coram altari. G. habent, ad altare.
25 secundum dispositionem Dauid, & Gad Videntis. MS. H. pro, secundum dispositionem Dauid regis & Gad Videntis.
30 qui laudauerunt eum magna letitia. MS. pro, qui laudauerunt Deum magna letitia.

CAP. 30.

3 & populus necdum congregatus erat in Ierusalem. MS. pro, & populus nondum congregatus fuerat in Ierusalem.
8 tradite manus Domino. MS. H. G. pro, tradite manus vestras Domino.
24 Ezechias enim rex Iuda. MS. H. G. pro, autem.

CAP. 31.

16 & quicquid per singulos dies conducebat in ministerio. MS. pro, & quicquid per singulos dies conducebant in ministerio.

20 Fecitque Ezechias. MS. H. G. pro, Fecit ergo Ezech.

CAP. 32.

4 qui fluebat in medio terrae. MS. H. G. pro, qui fluebant in medio terrae.
15 cunctarum gentium atque regnorum liberare. MS. H. G. pro, cunctarum gentium atque regionum liberare.
15 eruere vos de manu mea. MS. H. G. pro, eruere vos de hac manu.

CAP. 33.

8 & caeremonias atque iudicia per manu Moyfi. MS. H. G. pro, & caeremonias atque iudicia quae mandauit per manum Moyfi.

CAP. 34.

3 & duodecimo anno postquam coeperat. MS. H. pro, & duodecimo anno postquam regnare coeperat. G. quoque non habent, regnare.
4 & super tumulos eorum. MS. H. G. pro, & super cumulos eorum.
9 acceptamque ab eo pecuniam, quae illata fuerat. MS. H. G. pro, acceptamque ab eo pecunia, quae illata fuerat.

14 reperit Helcias sacerdos librum legis Domini per manum Moyfi. MS. H. G. pro, reperit Helcias sacerdos librum legis Domini, qui datus fuerat per manum Moyfi.

33 Cunctis diebus eius non recesserunt. MS. H. G. pro, Cunctis diebus vitae eius non recesser.

CAP. 35.

3 Nunc autem ministrare Domino Deo vestro. MS. pro, Nunc ergo ministrare Domino D.
7 qui fuerat inuentus. MS. H. G. pro, qui ibi fuerat inuentus.
15 prophetae regis ianitores. MS. H. G. pro, prophetae regis David ianitores.

CAP. 36.

8 & quae inuenta sunt in eo. MS. pro, & quae inuenta sunt in eo.
10 Misit Nabuchodonosor rex, qui & adduxerunt. MS. H. G. pro, Misit Nabuchodonosor rex nuntius, qui & adduxerunt.
21 Ut impleretur sermo Domini. MS. H. G. pro, Et impleretur sermo Domini.

IN I. LIBRO ESDRAE.

CAP. 2.

1 & reuersi sunt in Ierusalem & Iudam. MS. H. G. pro, & reuersi sunt Ierusalem & Iudam.
20 Filij Gebbar nonaginta quinque. MS. H. G. pro, Filij Gebbar nongenti quinque.

CAP. 4.

3 domum Deo nostro; sed nos ipsi soli edificabimus Domino Deo nostro, sicut praecepit. MS. H. G. pro, domum Deo nostro, sicut praecepit.
6 In regno autem Assueri, in principio regni eius. MS. H. G. pro, In regno autem Assueri, ipse est Artaxerxes, in principio regni eius.
15 & bella concitant in ea. MS. H. pro, & bella concitantur in ea.

18 Accusatio quam misistis ad nos. MS. H. G. pro, Accusationem quam misistis ad nos.

CAP. 6.

3 in loco vbi immolent hostias. MS. pro, in loco vbi immolant hostias.
7 & domum Dei illam edificent in loco suo. MS. G. pro, & domus Dei illa edificetur in loco suo.

CAP. 8.

28 Domino Deo patrum vestrorum. MS. H. pro, Domino Deo patrum nostrorum.

CAP. 9.

6 super caput & delicta nostra. MS. H. pro, super caput nostrum, & delicta nostra.
7 & pro iniquitatibus nostris. MS. pro, & in iniquitatibus nostris.
10 Et nunc quid dicemus Deus noster post haec? MS. H. G. pro, Et nunc quid dicemus Domine Deus noster post haec?

CAP. 10.

3 & eorum qui timent praeceptum. MS. H. G. pro, & eorum qui tenent praeceptum.
17 qui duxerant uxores alienigenas. MS. pro, qui

duxerunt uxores alienigenas.

IN II. ESDRAE.

CAP. 1.

2 & viri ex Iuda. MS. H. pro, & viri Iuda.
7 & non custodiimus mandatum, & caeremonias. MS. H. pro, & non custodiimus mandatum tuum & caeremonias.
8 ego dispergam vos in populos. MS. H. G. pro, ego disperdam vos in populos.

CAP. 3.

2 Et iuxta eum edificauit Zachur. MS. H. G. pro, iuxta eos edificauit Zachur.
4 & iuxta eos edificauit Mosollam. MS. H. G. pro, & iuxta eum edificauit Mosollam.
10 Et iuxta eos edificauit Iedaia filius Haromaph. MS. H. G. pro, Et iuxta eum edificauit Ioiada filius Aromath.

12 Et iuxta eum edificauit Sellum. MS. H. G. pro, & iuxta eos edificauit.

21 filius Vria filij Haccus. MS. H. G. pro, filius Vria filij Atthus.

23 Post eum edificauit Benjamin. MS. H. G. pro, Post eos edificauit Benjamin.

23 & post eum edificauit Azarias. MS. H. pro, & post eos edificauit Azarias.

27 Post eum edificauerunt. MS. H. G. pro, Post eos edificauerunt.

28 Sursum autem a porta equorum. MS. pro, Sursum autem ad portam equorum. H. & G. habent, supra portam equorum.

CAP. 4.

16 edificantium in muro. MS. H. G. pro, edificantium muros.

CAP. 5.

8 vos igitur venditis fratres. MS. H. pro, vendite. quaedam MS. cum G. legunt, venditis.
15 qui fuerant ante me. MS. pro, qui fuerunt ante.

CAP. 6.

2 Miserunt Sanaballat & Gossam ad me. MS. H. G. pro, Miserunt Sanaballath & Gossam Arabs ad me.
2 in viculis in Campo-ono. MS. H. G. pro, in vitulis in Campo-ono.

CAP. 7.

7 Qui venerunt cum Zerobabel. MS. H. G. pro, Qui venerunt cum Zerobabel.
21 Filij Ater, filij Hezeciae nonaginta octo. MS. H. G. pro, Filij Ater, filij Hezeciae nongenti octo.
66 quadraginta duo millia trecenti sexaginta. MS. H. G. pro, quadraginta duo millia sexcenti sexaginta.

CAP. 8.

10 & mittite partes ei qui non preparauit. MS. H. pro, & mittite partes eis qui non preparauerunt.
16 Et egressus est populus. MS. H. G. pro, Et egressus est omnis populus.

CAP. 9.

7 Tu ipse Dominus Deus. MS. pro, Tu ipse Domine Deus.
25 cisternas ab alijs fabricatas. MS. pro, cisternas ab eis fabricatas.
33 quia veritatem fecisti, nos autem. MS. H. G. pro, quia veritatem fecisti nobis, nos autem.

CAP. 10.

29 in manu Moyfi serui Dei, ut facerent. MS. H. G. pro, in manu Moyfi serui sui, ut facerent.
36 ut offerrentur in domo Dei nostri. MS. pro, ut offerantur in domo Dei nostri.

CAP. 11.

1 ut tollerent vnam partem. MS. pro, ut tollerent vnam partem.
11 filius Achitob princeps domus Dei. MS. H. G. pro, filius Achitob principes domus Dei.
34 Neballath, Lod, & Ono valle artificum. MS. H. pro, Neballath, & Ono. G. pro Lod habent Lydda.

CAP. 12.

12 erant sacerdotes principes familiarum. MS. H. pro, erant sacerdotes & principes famil.

CAP. 13.

22 Dixi quoque Leuitis. MS. pro, Dixique Leuitis.

IN III. ESDRAE.

CAP. 1.

12 & hostias coxerunt in amulis. MS. pro, in emolis.

IN LIBRO TOBIÆ.

Quia exemplar Chaldaicum, ex quo D. Hieronymus Tobiam & Iudith in Latinum vertit, non extat, & Grecus textus multum à Latino diuersus est, horum duorum librorum varias lectiones Latinas, ad nullius alterius linguæ exemplaria contulimus. quæ autem inter varias lectiones sit verior, ex totius narrationis serie, diligens & prudens lector iudicabit.

CAP. I.

15 Pergebat ergo ad omnes. *ms. pro, pergebat enim per omnes.*

CAP. 3.

6 fac mecum misericordiam, & præcipe. *ms. pro, fac mecum, & præcipe.*

CAP. 5.

16 reducam eum sanum ad te. *ms. pro, reducam eum ad te.*

CAP. 8.

9 accipio sororem meam, sed sola posteritatis dilectione. *ms. pro, accipio sororem meam coniugem, sed sola posteritatis dilectione.*

CAP. 12.

9 facit inuenire misericordiam & vitam. *ms. pro, facit inuenire vitam.*

IUDITH.

CAP. 4.

8 humiliauerunt animas suas in ieiuniis, ipsi & mulieres. *ms. pro, humiliauerunt animas suas in ieiuniis & orationibus, ipsi & mulieres.*

CAP. 7.

13 iuuenes senesq; & paruuli. *ms. pro, iuuenes & paruuli.*

CAP. 13.

12 fecit virtutem magnam in Israel. *ms. pro, fecit virtutem in Israel.*

CAP. 16.

7 tradidit eum in manu feminae, & confodit eum. *ms. pro, tradidit eum in manu feminae, & confudit eum.*

23 conopœum quod ipsa sustulerat de cubili ipsius, obtulit in anathema. *ms. pro, conopœum quod ipsa sustulerat, obtulit in anathema.*

IN LIBRO ESTHER.

CAP. I.

3 fecit grande conuiuium. *ms. G. pro, fecerat grande conuiuium.*

21 fecitque rex iuxta consilium. *ms. H. G. C. pro, fecitque iuxta consilium.*

CAP. 2.

1 His ita gestis. *ms. pro, His itaque gestis.*

1 & quæ fecisset. *ms. H. C. pro, quæ fecisset.*

14 in secundas aedes deducebatur. *ms. H. G. C. pro, in secundas aedes deducebantur.*

21 & in primo palatii limine præsidebant. *ms. G. pro, & in primo palatii limine residebant.*

CAP. 3.

3 qui ad fores palatii præsidebant. *ms. pro, qui ad fores palatii residebant.*

11 de populo autem, age. *ms. H. C. G. pro, de populo, age.*

15 & cunctis qui vrbe erant, flentibus. *ms. H. C. G. pro, & cunctis Iudæis qui vrbe erant flentibus.*

CAP. 4.

4 ut ablato sacco induerent eum. *ms. pro, ut ablato sacco indueret eam.*

6 iuit ad Mardochæum stantem in platea ciuitatis. *ms. H. C. pro, iuit ad Mardochæum, & inuenit eum stantem in platea ciuitatis.*

16 non comedatis & non bibatis tribus diebus. *ms. G. pro, non comedetis & non bibetis tribus diebus.*

CAP. 8.

7 Domum Aman concessi Esther: & ipsum. *ms. H. C. pro, Domum Aman concessi Esther reginæ: & ipsum.*

12 id est tertia decima mensis duodecimi Adar. *ms. H. G. pro, id est tertia decima die mensis duodecimi Adar.*

CAP. 9.

2 formido penetrat. *ms. pro, formido penetraret.*

CAP. 16.

4 mendaciorum funiculis conentur subuerrere. *ms. pro, mendaciorum cuniculis conentur subuerrere.*

IN LIBRO IOB.

CAP. I.

4 Et faciebant conuiuium per domos. *ms. H. C. G. pro, Et faciebant conuiuium per domos.*

11 nisi in faciem tuam benedixerit tibi. *ms. H. C. G. pro, nisi in faciem benedixerit tibi.*

10 & scidit tunicam suam, & tonsit capite. *ms. H. C. G. pro, & scidit vestimenta sua, & tonsit capite.*

CAP. 2.

5 quod in facie tua benedicat tibi. *ms. H. C. pro, quod in faciem benedicat tibi.*

10 quasi vna de stultis locuta es. *ms. H. pro, quasi vna de stultis mulieribus locuta es.*

10 mala quare non suscipiamus? *ms. H. C. pro, mala quare non sustineamus?*

CAP. 3.

4 & non illustretur lumine. *ms. H. pro, & non illustretur lumine.*

18 Et vincti pariter sine molestia. *ms. H. C. G. pro, Et quondam vincti pariter sine molestia.*

CAP. 5.

6 & de humo non orietur dolor. *ms. pro, & de humo non egredietur dolor.*

15 Porro saluum faciet à gladio oris eorum. *ms. H. C. G. pro, Porro saluum faciet egenum à gladio oris eorum.*

CAP. 6.

3 hæc grauior apparet. *ms. pro, hæc grauior appareret.*

20 Confusi sunt quia sperauerunt. *ms. H. C. G. pro, Confusi sunt quia speraui.*

25 qui possit arguere? *ms. H. C. pro, qui possit arguere me?*

CAP. 8.

7 in tantum ut priora tua fuerint parua. *ms. H. C. G. pro, in tantum ut si priora tua fuerint parua.*

CAP. 9.

4 quis resistit ei. *ms. H. C. G. pro, quis resistit ei.*

11 si abierit, non intelligam eum. *ms. H. C. pro, non intelligam. Si.*

CAP. 10.

8 Manus tuæ plasmauerunt me, & fecerunt me totum. *ms. H. C. G. pro, Manus tuæ fecerunt me, & plasmauerunt me totum.*

11 & ossibus & neruis. *ms. H. C. G. pro, ossibus & neruis.*

16 quasi leana capies me. *ms. pro, quasi leanam capies me.*

CAP. 11.

2 Non & audiet? *ms. pro, Non audiet?*

CAP. 12.

15 Et si emisit eas. *ms. H. C. G. pro, Si emisit eas.*

CAP. 14.

16 sed parce peccatis meis. *ms. H. pro, sed parce peccatis meis.*

CAP. 15.

7 & ante colles formatus? *ms. H. C. G. pro, & ante omnes colles formatus?*

21 ille insidias suspicatur. *ms. H. C. G. pro, ille semper insidias suspicatur.*

CAP. 16.

10 Aperuerunt super me ora sua, exprobrantes. *ms. H. C. pro, Aperuerunt super me ora sua, & exprobrantes.*

13 & non pepercit. *ms. H. C. pro, non pepercit.*

CAP. 17.

7 Caligauit ab indignatione oculus meus. *ms. H. C. G. pro, Caligauit ad indignationem oculus meus.*

9 & mundus manibus. *ms. H. C. G. pro, & mundis manibus.*

CAP. 18.

4 Qui perdis animam tuam. *ms. C. pro, Quid*

perdis animam tuam.

11 & inuoluent eum pedes eius. *ms. H. pro, & inuoluent pedes eius.*

CAP. 19.

10 & quasi euulsæ arboris abstulit spem meam. *ms. pro, & quasi euulsæ arboris abstulit spem meam.*

19 & quem maxime diligebam, aduersatus est mihi. *ms. H. C. G. pro, & quem maxime diligebam, aduersatus est me.*

29 quoniam ultor iniquitatis gladius est. *ms. pro, quoniam ultor iniquitatum gladius est.*

CAP. 21.

15 Quid est omnipotens. *ms. H. C. G. pro, Quis est omnipotens.*

25 in amaritudine animæ, absque vllis opibus. *ms. H. C. pro, in amaritudine animæ suæ, absque vllis opibus.*

CAP. 22.

4 Nunquid timens te, arguet te. *ms. H. C. G. pro, Nunquid timens arguet te.*

12 An non cogitas. *ms. H. C. G. pro, An cogitas.*

29 & qui inclinauerit oculos, ipse saluabitur. *ms. H. C. G. pro, & qui inclinauerit oculos suos, ipse saluabitur.*

CAP. 24.

5 vigilantes ad prædam. *ms. H. C. pro, vigilantesq; ad prædam.*

CAP. 27.

12 & ut quid hac sine causa. *ms. pro, & quid sine causa.*

CAP. 28.

7 nec intuitus est eam oculus vulturis. *ms. H. C. G. pro, nec intuitus est oculus.*

CAP. 30.

8 filij stultorum & ignobilium, in terra. *ms. H. C. pro, filij stultorum & ignobilium, & in terra.*

CAP. 31.

7 & si secutum est oculos meos cor meum. *ms. H. C. G. pro, & si secutus est oculus meus cor meum.*

19 Si despexi pereuntem. *ms. H. C. G. pro, Si despexi prateruntem.*

CAP. 32.

4 eo quod seniores se essent. *ms. H. C. G. pro, eo quod seniores essent.*

12 ostendam vobis etiam ego meam scientiam. *ms. H. C. G. pro, ostendam vobis etiam ego meam sapientiam.*

11 donec disceptaremini sermonibus, & donec. *ms. H. C. G. pro, donec disceptaremini sermonibus vestris, & donec.*

CAP. 33.

7 non te terreat, & eloquium meum, non sit tibi graue. *ms. pro, non te terreat, & eloquentia mea non sit tibi grauis.*

17 ab his quæ facit. *ms. pro, ab his quæ fecit.*

22 Appropinquauit corruptioni. *ms. H. C. G. pro, Appropinquabit corruptioni.*

CAP. 34.

37 Quia. *ms. H. C. pro, Qui.*

37 addit super peccata. *ms. pro, addidit super peccata. Porro H. & C. legunt, addet.*

37 & tunc multiplicet sermones suos ad Deum. *ms. H. C. G. pro, & tunc ad iudicium prouocet sermonibus suis Deum.*

CAP. 36.

5 Deus potens non abiicit. *ms. H. C. G. pro, Deus potentes non abiicit.*

6 & iudicium pauperibus tribuet. *ms. H. C. G. pro, & iudicium pauperibus tribuit.*

23 aut quis potest ei dicere. *ms. pro, aut quis audet ei dicere.*

CAP. 37.

8 Ingredietur bestia latibulum, & in antro. *ms. G. pro, Ingredietur bestia latibulum suum, & in antro.*

12 Quæ lustrant per circuitum. *ms. H. C. G. pro, Quæ lustrant cuncta per circuitum.*

CAP. 38.

6 aut quis dimisit lapidem. *ms. pro, aut quis demisit lapidem.*

13 extrema terræ, & excussisti. *ms. H. C. pro, extrema terræ, excussisti.*

- 13 & exclusisti impios ex ea. *Ms. pro, excussisti impios ex ea.*
 16 Nunquid ingressus es profunda maris. *Ms. H. pro, profundum maris.*
 18 Nunquid considerasti latitudines terræ? *Ms. H. pro, Nunquid considerasti latitudinem terræ?*
 34 Nunquid eleuabis ad nebulam vocem tuam. *Ms. H. c. pro, Nunquid eleuabis in nebula vocem tuam.*
 38 Quando fundebatur puluis in terra. *Ms. H. G. pro, Quando fundabatur puluis in terra.*

CAP. 39.

- 4 & non reuertuntur ad eas. *Ms. H. c. pro, & non reuertentur ad eas.*
 13 Penna struthionum similis est. *Ms. H. G. pro, Penna struthionis similis est.*
 16 Induratur ad filios suos. *Ms. G. pro, Duratur ad filios suos.*
 28 In petris manet, & in prærupis. *Ms. H. c. G. pro, manet, in prærupis.*

CAP. 40.

- 3 vt tu iustificeris. *Ms. pro, vt iustificeris.*
 6 Disperge superbos in furore tuo, & respiciens omnem. *Ms. H. c. G. pro, Disperge superbos in furore tuo, & confunde eos, & respiciens.*
 16 in secreto calami, & locis humentibus. *Ms. H. c. G. pro, in secreto calami, in locis hum.*
 27 Pone super eum. *Ms. H. c. pro, Pones super eum.*

CAP. 41.

- 2 Quis ante dedit mihi. *Ms. H. c. pro, Et quis ante dedit mihi.*
 3 Non parcam ei, & verbis potentibus. *Ms. H. c. G. pro, non parcam ei verbis potentibus.*
 4 & ostende mihi. *Ms. H. c. G. pro, & responde mihi.*
 16 Vixit autem Iob post hæc. *Ms. H. c. pro, Vixit autem Iob post flagella hæc.*

IN LIBRO PSALMORVM.

PSAL. 5.

- 9 dirige in cōspectu meo viam tuam. *Ms. H. c. pro, dirige in conspectu tuo viam meam. sicut tamen G. habent. Priorem lectionem quia magis respondet Hebræis, videtur D. Hieronymus magis probare, ep. ad Sunniam & Fretellam.*

PSAL. 10.

- 7 Quoniā iustus Dominus iustitias dilexit. *Ms. H. c. pro, Quoniā iustus Dominus, & iustitias dilexit. sicut tamen G. habent.*

PSAL. 12.

- 4 ne vnquam obdormiam in mortē. *Ms. G. H. pro, ne vnquam obdormiam in morte.*

PSAL. 13.

- 5 Quoniā Dominus in generatione iustis est. *Ms. H. pro, Quoniā Dominus in generatione iustorum. sicut tamen G. habent.*

PSAL. 16.

- 1 Intende deprecationi meæ. *Ms. G. pro, Intende deprecationem meam.*
 2 oculi tui videant aequitates. *Ms. H. c. pro, oculi mei videant aequitatem. G. legunt, oculi mei videant aequitates. Primam lectionem quæ respondet Hebræo, pro vera habet D. Hieronymus, ep. ad Fretellam.*

PSAL. 21.

- 20 auxilium tuum, ad defensionem. *Ms. pro, auxilium tuum à me, ad defensionem. sicut G. tamen habent.*

De hoc loco scribit D. Hieronymus in ep. ad Sunniam & Fretellam, in hæc verba: Tu autem Domine ne elōgaueris auxilium tuum: dicitis inuenisse vos, meum, quod & verum est. & ita corrigendum. Neque enim si quid scriptorum est errore mutatum, stulta debemus contentione defendere.

PSAL. 26.

- 8 exquisiuit facies mea. *Ms. H. c. pro, exquisiuit te facies mea. sicut G. tamen habent. Sed melius, inquit Hier. superius est.*

PSAL. 30.

- 9 in manibus inimici: statuisi. *Ms. pro, in manus inimicorum: statuisi. sicut G. tamen habent. H. habent, in manu inimici.*

PSAL. 32.

- 7 Congregās sicut in vitem aquas. *Ms. pro, sicut*

VARIE LECTIONES

vtrem, sicut G. tamen habent.

PSAL. 37.

- 17 & dum commouerentur pedes mei. *Ms. pro, & dum commouentur pedes mei. H. & G. habēt, & in vacillari pedes meos.*

PSAL. 43.

- 6 spernemus insurgētes in nos. *Ms. pro, spernem⁹ insurgentes nobis. sicut G. tamen habent.*
 10 & non egredieris in virtutibus nostris. *Ms. H. c. pro, & non egredieris Deus in virtutibus nostris. sicut G. tamen habent. Sed Deus, inquit Hier. superfluum est.*

PSAL. 46.

- 5 speciem Iacob, quem dilexit. *Ms. pro, speciem Iacob, quam dilexit. sicut G. tamen habent.*

PSAL. 47.

- 5 Quoniam ecce reges congregati sunt. *Ms. H. c. pro, Quoniam ecce reges terra congregati sunt. sicut G. tamen habent.*

De hoc loco D. Hieron. In veteribus Latinorum codicibus scriptum erat, reges terræ: quod nos sustulimus, quia nec in Hebræo, nec in Septuaginta reperitur.

PSAL. 48.

- 3 & filij hominum in vnū, diues & pauper. *Ms. G. pro, & filij hominum, simul in vnū, diues & pauper. H. & c. habent, simul: sed deinde omittunt, in vnū; vt hoc loco simul positū videri possit.*

PSAL. 51.

- 2 Cū venit Doeg Idumæus. *Ms. H. c. pro, Cū venit Doec Idumæus. sicut G. tamen habēt.*
 2 Venit Dauid in domū Achimelech. *Ms. H. c. pro, in domū Abimelech. sicut G. tamen habent.*
 7 & emigrabit te de tabernaculo, & radicem tuam. *Ms. H. c. pro, & emigrabit te de tabernaculo tuo, & radic. sicut G. tamen habent.*

PSAL. 53.

- 5 quæsierant animam meam, non proposuerūt. *Ms. H. c. pro, quæsierunt animam meam, & non proposuerunt. sicut G. tamen habent.*
 6 adiuuat me, Dominus susceptor est. *Ms. H. c. pro, adiuuat me, & Dominus susceptor est. sicut G. tamen habent.*

PSAL. 54.

- 17 Et Dominus saluauit me. *Ms. pro, & Dominus exaudiuit me. H. legunt saluabit me. G. exaudiuit me.*

PSAL. 55.

- 13 quæ reddam laudationes tibi. *Ms. H. pro, quæ reddam laudationis tue. sicut G. tamen habent.*

PSAL. 57.

- 4 Abalienati sunt peccatores. *Ms. G. pro, Alienati sunt peccatores.*

PSAL. 58.

- 15 Et conuertētur ad vesperam. *Ms. H. c. pro, Conuertentur ad vesp. sicut G. tamen habent.*

PSAL. 65.

- 17 & exultauī sub lingua mea. *Ms. pro, & exultauī sub lingua mea. sicut tamen H. & G. habēt. c. habent, & laus eius sub lingua mea.*

PSAL. 70.

- 16 introibo in potentias Domini. *Ms. pro, introibo in potentiam Domini.*

PSAL. 71.

- 11 omnes reges: omnes gentes. *Ms. c. H. pro, omnes reges terræ: omnes gentes. sicut G. tamē habent. Sed terræ, inquit Hieronymus, superfluum est.*

PSAL. 73.

- 2 montem Sion. *Ms. pro, mons Sion.*

PSAL. 77.

- 38 Et multiplicauit vt auerteret. *Ms. pro, Et abundabit vt auerteret. H. & G. habent, & multiplicabit ad auertendum. c. habent, multiplicat.*

- 53 & deduxit eos. *Ms. G. pro, & eduxit eos. H. habent, & duxit eos.*

PSAL. 78.

- 13 In generationem & generationem. *Ms. G. pro, In generatione & generationem.*

PSAL. 82.

- 19 tu solus altissimus super omnem terram. *Ms. G. H. c. pro, tu solus altissimus in omni terra.*

PSAL. 88.

- 20 posui adiutorium super potentem. *Ms. H. c. pro, Posui adiutorium in potente.*

- 34 neque decipiam in veritate mea. *Ms. H. c. pro, neque nocebo in veritate mea. G. habent, neque iniuria afficiam.*

- 40 Euertisti testamentum. *Ms. H. G. c. pro, Auertisti testamentum.*

- 43 Exaltasti dexteram inimicorum eius. *Ms. H. pro, Exaltasti dexteram deprimentium eum.*

- 45 & sedem eius in terram collisisti. *Ms. G. H. c. pro, & sedem eius in terra collisisti.*

PSAL. 89.

- 1 Domine refugium tu factus es nobis. *Ms. H. c. pro, refugium factus es. sicut G. tamen habent.*

PSAL. 91.

- 4 In decachordo & psalterio. *Ms. H. pro, In decachordo psalterio.*

PSAL. 93.

- 20 qui fingis dolorem in præcepto. *Ms. pro, qui fingis laborem in præcepto. sicut tamen H. & G. habent.*

PSAL. 94.

- 2 Praueniamus faciem eius. *Ms. G. pro, Praoccepimus faciem eius.*

PSAL. 96.

- 10 de manu peccatorum liberabite eos. *Ms. H. c. pro, de manu peccatoris liberabit eos. sicut G. tamen habent.*

PSAL. 97.

- 1 Liberauit eum dextera eius. *Ms. pro, Saluauit eū dextera eius. sicut tamen H. G. & c. habēt.*

PSAL. 99.

- 1 Iubilare Domino omnis terra. *Ms. H. c. pro, Iubilare Deo omnis terra. sicut G. tamen habent.*

PSAL. 101.

- 19 Scribantur hæc. *Ms. pro, Scribatur hæc. cui tamē lectioni magis videntur fauere H. c. & G. quæ videntur significare, Scribatur hoc.*

PSAL. 102.

- 20 Benedicite Domino angeli eius. *Ms. H. c. pro, Benedicite Domino omnes angeli eius. sicut G. tamen habent.*

PSAL. 103.

- 14 Vt educat panem. *Ms. pro, Vt educas panem. H. G. & c. habēt, ad educendū panem: quod ambiguum est. posteriorem tamen lectionem, Vt educas, magis probat D. Hieronymus, ep. ad Sunniam & Fretellam.*

PSAL. 107.

- 9 & Ephraim fortitudo capitis mei. *Ms. H. c. pro, & Ephraim susceptio capitis mei. G. habent, defensio, vel suscepio.*

PSAL. 117.

- 4 Dicant nunc qui timent Dominum. *Ms. H. c. pro, Dicant nunc omnes qui timent Dominum. sicut G. tamen habent.*

- 23 est hoc, est mirabile. *Ms. H. c. pro, est istud, & est mirabile. sicut G. tamen habent.*

PSAL. 118.

- 118 discedentes à iustitiis tuis. *Ms. pro, discedētes à iustificationibus tuis. sicut G. tamen habēt. H. & c. habent, à præceptis tuis.*

- 145 Clamaui in toto corde, exaudi me Domine. *Ms. H. c. pro, Clamaui in toto corde meo, exaudi me Dom. sicut G. tamen habent.*

- 146 & custodiā mandata tua. *Ms. pro, & custodiā testimonia tua. sicut tamen H. G. & c. habēt.*

- 150 Appropinquauerunt persequentes me iniquē. *Ms. pro, Appropinquauerunt persequentes me iniquitati.*

PSAL. 120.

- 7 Dominus custodiet te. *Ms. H. c. pro, Dominus custodiat te.*

PSAL. 131.

- 7 Introibimus in tabernacula eius, & adorabimus. *Ms. G. pro, Intremus in tabernacula eius, adoremus.*

PSAL. 136.

- 1 dum recordaremur Sion. *Ms. pro, dum recordaremur nos Sion. H. & G. habent, in recordari nos Sion.*

PSAL. 137.

- 4 quia audierunt verba oris tui. *Ms. H. c. pro, quia audierunt omnia verba oris tui. sicut G. tamen habent.*

PSAL. 139.

- 4 Acuerunt linguam suam sicut serpētes. *Ms. pro, serpentis. sicut G. tamen habent. H. & c. legunt serpēns.*

8 Domine Deus virtus salutis meæ. ms. c. h. pro, Domine Domine virtus salutis meæ. sicut g. tamen habent.

PSAL. 143.

10 Qui dat salutem regibus. ms. pro, Qui das salutem regibus. h. & g. habent, danti salutē regibus.

10 qui redemit Dauid seruum suū de gladio maligno. ms. g. h. pro, qui redemisti Dauid seruum tuum de gladio maligno.

PSAL. 144.

7 & iustitiam tuam exultabunt. ms. pro, & iustitia tua exultabunt. h. & c. habent, & iustitiam tuam canent, siue, laudabunt. g. & iustitiæ tuæ exultabunt.

PSAL. 146.

4 & omnibus eis nomina vocat. ms. c. pro, & omnibus eis nomina vocans. sicut g. tamen habent. h. habent, vocabit.

PSAL. 148.

4 & aquæ quæ super cælos sunt. ms. h. c. pro, & aqua quæ super cælos. sicut g. tamen habet. h. non habet, sunt, sed subintelligunt.

PSAL. 149.

4 & exaltauit mansuetos in salute. ms. pro, & exaltabit mansuetos in salute. sicut g. tamen habent. h. & c. habent, glorificabit.

6 Exaltationes Dei in gutture eorum. ms. g. h. pro, Exaltationes Dei in gutture eorū. c. habent, Laudes Dei in gutture eorum.

IN PROVERBIIS

SALOMONIS.

CAP. I.

4 vt detur paruulis astutia, adolescenti scientia. ms. h. g. pro, vt detur paruulis astutia, & adolescenti scientia.

22 quæ sibi sunt noxia cupiunt. ms. quibus fauēt g. pro, quæ sibi sunt noxia cupient. h. cupiuerunt.

CAP. 2.

12 vt eruaris à via mala, ab homine. ms. h. pro, vt eruaris à via mala, & ab homine. sicut tamen g. & c. habent.

CAP. 3.

15 Pretiosior est cunctis opibus: & omnia. ms. h. c. g. pro, Pretiosior est cunctis opibus sapientia: & omnia.

21 Custodi legem atque consilium: & erit. ms. h. c. pro, Custodi legem meam, & consiliū meum: & erit.

CAP. 4.

11 monstrabo tibi, ducam te per. ms. h. pro, monstrabo tibi, & ducam. sicut c. tamē habent.

16 non enim dormiunt nisi malefecerint. ms. h. g. pro, non enim dormiunt nisi cum malefecerint. c. habent, donec malefaciant.

26 Dirige semitam pedibus tuis. ms. h. pro, semitas. sicut g. tamen habent.

28 Vias enim, quæ à dextris sunt, nouit Dominus: peruersæ verò sunt quæ à sinistris sunt.

29 Ipse autem rectos faciet cursus tuos: itinera autem tua in pace producet.

Hos duos versus pleraque manuscripta cū Græcis legunt. h. autem & c. non habent.

CAP. 5.

3 fauus enim stillans labia meretricis. ms. pro, fauus enim distillans labia meretricis.

4 quasi absynthium, & acuta quasi gladius biceps. ms. h. c. g. pro, quasi absynthium, & lingua eius acuta quasi gladius biceps.

21 Respicit Dominus vias hominis. ms. h. c. g. pro, Respicit Dominus viam hominis.

CAP. 6.

10 paululum conferes manus, vt dormias. ms. h. g. pro, paululum conferes manus tuas, vt dormias. sicut c. tamen habent.

CAP. 7.

3 Liga ea in digitis tuis. ms. h. pro, liga eam in digitis tuis.

7 Et video paruulos. ms. pro, video.

18 Veni inebriemur vberibus, donec illucescat dies, & fruamur cupitis amplexibus. ms. h. c. g. pro, Veni inebriemur vberibus,

IN LATINIS BIBLIIS.

& fruamur cupitis amplexibus, donec illucescat dies.

CAP. 8.

11 Melior est enim sapientia cunctis pretiosissimis gemmis. ms. h. g. c. pro, cunctis opibus pretiosissimis.

17 Et qui manē vigilat ad me. ms. h. g. c. pro, Et qui manē vigilauerint ad me.

25 ante colles ego parturiebar. ms. h. c. pro, ante omnes colles ego parturiebar. sicut g. tamē habent.

31 ludens coram eo omni tempore: ludens in orbe terrarum. ms. h. c. pro, ludens coram eo omni tempore, & ludens in orbe terr.

34 qui audit me, qui vigilat. ms. h. pro, qui audit me, & qui vigilat. sicut tamē g. & c. habet.

CAP. 9.

14 Sedit in foribus. ms. h. g. pro, Sedet in foribus.

CAP. 10.

31 & lingua prauorum peribit. ms. h. c. g. pro, lingua prauorum peribit.

CAP. 12.

2 hauriet gratiam à Domino. ms. h. c. g. pro, hauriet sibi gratiam à Domino.

17 Qui quod nouit loquitur, index iustitiæ est. ms. h. g. c. pro, Qui quod nouit loquitur, index iustitiæ est.

CAP. 13.

2 De fructu oris, homo satiabitur bonis. ms. g. h. pro, De fructu oris sui homo satiabitur bonis. sicut c. tamen habent.

2 anima autem prauaricatorum iniqua. ms. h. g. pro, anima autem impiorum iniqua.

23 & alij congregantur. ms. pro, & alij congreg.

24 Qui parcit virgæ suæ, odit filium suum. ms. c. h. pro, Qui parcit virgæ, odit filium suum, sicut g. tamen habent.

CAP. 14.

4 Vbi autē plurimæ segetes. ms. h. c. g. pro, Vbi autem apparent plurimæ segetes.

7 & nescio labia prudentiæ. ms. h. pro, & nescit labia prudentiæ.

8 & imprudentia stultorum errans. ms. h. c. g. pro, & prudentia stultorum errans.

11 tabernacula verò iustorum germinabunt. ms. h. c. g. pro, tabernacula iustorum germin.

29 multa gubernatur prudentia. ms. c. g. pro, multa gubernatur sapientia. h. habent, intelligentia.

32 In malitia sua expellitur impius. ms. pro, in malitia sua repellitur impius. h. & g. expelletur.

33 & indoctos quoque erudiet. ms. pro, & indoctos quosq; erudiet.

CAP. 15.

14 Cor sapientis quærit doctrinam. ms. c. pro, Cor sapiens quærit doctrinam. h. Cor intelligens.

6 habent, Cor rectum.

28 Mens iusti meditabitur obedientiam. ms. pro, Mens iusti meditabitur sapientiam. h. meditabitur ad respondendum, vel, ad humiliandū.

c. meditabitur in fide. g. Corda iustorum meditantur fidem.

CAP. 16.

18 & ante ruinam, exaltatur spiritus. ms. c. pro, exaltabitur. h. habent, & ante ruinam elatio spiritus. g. immodestia.

21 & qui dulcis eloquio, maiora percipiet. ms. pro, & qui dulcis eloquio, maiora reperiet. h. habent, addet doctrinā. g. plura audient. c. addit disciplinam.

25 & nouissimum eius ducit ad mortem. ms. pro, & nouissima eius ducunt ad. sicut g. tamen habent. sed h. & c. nouissimum eius via mortis.

27 vir impius fodit malum. ms. pro, vir insipiens fodit malum. sicut g. tamen habent. h. habent, vir belial.

30 mordens labia sua perficit malum. ms. c. g. pro, mordens labia sua perficiet malum. h. habent, perfecit.

CAP. 17.

10 Plus proficit correctio apud prudentem. ms. h. c. g. pro, Plus proficit correctio apud prudentem.

18 plaudet manibus cum spopoderit. ms. h. pro, plaudet manibus suis cum spoponderit.

CAP. 18.

5 Accipere personam impij non est bonum. ms. h. c. g. pro, Accipere personam impij in iudicio non est bonum.

10 ad ipsum currit iustus. ms. g. pro, ad ipsam currit iustus.

15 Cor prudens possidebit scientiam. ms. h. pro, Cor prudentis possidebit scientiam. sicut g. tamen habent.

21 Mors & vita in manu linguæ. ms. h. c. g. pro, Mors & vita in manibus linguæ.

CAP. 19.

16 Qui autem negligit vias suas, mortificabitur. ms. h. g. pro, Qui autem negligit viam suā, mortificabitur.

19 Qui impatiens est. ms. h. c. g. pro, Qui enim impatiens est.

21 Voluntas autem Domini permanebit. ms. h. c. pro, Voluntas autem Domini in aeternum permanebit. sicut g. tamen habent.

25 intelliget disciplinā. ms. pro, intelliget sapientiā. h. & c. habent, scientiam. g. sensum.

26 ignominiosus est & infelix. ms. h. c. pro, ignominiosus erit & inf. sicut g. tamen habent.

CAP. 20.

7 beatos post se filios derelinquet. ms. g. pro, beatos post se filios relinquit. h. & c. habent, beati filij eius post eum.

18 cogitationes consilij roborantur. ms. pro, cogitationes consilij roborantur. h. g. & c. habent, Cogitationes in consilio firmantur.

20 extinguetur lucerna eius. ms. h. c. g. pro, extinguetur lumen eius.

22 Ne dicas, reddam malum: expecta Dominū. ms. h. c. g. pro, Ne dicas, reddam malum pro malo: expecta Dominum.

25 & post vota, tractare. ms. h. pro, & post, vota retractare. g. habent, post enim votum fecisse, pœnitere contingit. Ad quem sensum videtur etiam respexisse Caldaus Paraphrastes.

CAP. 21.

5 Omnis autem piger semper in egestate est. ms. pro, piper in egestate est.

12 vt detrahat impios in malum. ms. h. c. g. pro, vt detrahat impios à malo.

16 Vir qui errauerit à via doctrinæ. ms. h. c. g. pro, Vir qui errauerit in via doctrinæ.

18 & pro rectis iniquus. ms. h. c. g. pro, & pro recto iniquus.

27 quia offeruntur ex scelere. ms. h. c. g. pro, quæ offeruntur ex scelere.

CAP. 22.

1 super argentum & aurum. ms. h. c. pro, super argentū enim & g. pro, enim, habent, autem.

5 Arma & gladij in via peruersi. ms. h. c. g. pro, Arma & gladij in via superbi.

8 metet malum. ms. h. c. pro, metet mala. sicut g. tamen habent.

19 vnde & ostendā tibi hodie. ms. h. c. pro, Vnde & ostendam eam tibi hodie.

21 responderes ex his, illis. ms. pro, respondere ex eis, illis. h. & g. habent, ad respondendum.

27 operimentū tuum de cubili. ms. h. c. pro, operimentum de. sicut g. tamen habent.

CAP. 23.

5 & auolabunt in cælum. ms. pro, & volabunt in cælum. sicut h. & c. tamen habent.

28 & quos incautos viderit, interficiet. ms. pro, & quos incautos inuenerit, interficiet.

29 cui suffusio oculorum? ms. pro, cui suffusio oculorum? h. habent, cui rubor oculorum? g. cuius limidi oculi? c. & cui extrema oculorum prominent?

32 sed in nouissimo mordebit. ms. g. pro, et in nouissimo mordebit.

CAP. 24.

10 Si desperaueris lassus. ms. h. c. g. pro, Si desperaueris lapsus.

29 sic faciam ei: reddam vnicuique. ms. h. pro, sic faciam ei, & reddam vnicuique, sicut c. tamen habent. g. habent, reddam autem ei.

CAP. 25.

- 13 qui *miserit* eum. *ms. pro*, qui *miserit* eum. *H. habent*, mittentibus eum. *G. eis qui miserunt eum.*
 24 si *fuierit*, da ei aquam bibere. *ms. pro*, si *fuierit*, da ei aquam bibere. *G. habent*, si *fuierit*.

CAP. 26.

- 2 Sicut auis ad *alia* trāsuolans. *ms. pro*, Sicut auis ad *alia* trāsuolans. *H. G. c. nec, alia*, habent, nec, *alia*. sed tantum, sicut auis volans.
 16 Sapientior sibi *piger* videtur. *ms. H. G. G. pro*, Sapientior sibi *stultus* videtur.
 17 sic qui transit impatiens. *ms. H. pro*, sic qui transit & impatiens. sicut *c. tamen habent*.
 22 & ipsa perueniunt ad intima *ventris*. *ms. H. G. G. pro*, ad intima *cordis*.

CAP. 27.

- 4 & impetum concitati ferre quis poterit? *ms. pro*, & impetum concitati *spiritus* ferre quis poterit? *H. & c. habent*, & quis stabit corā zelo, aut, inuidia? *G. habent*, sed nihil sustinet zelus.
 5 Melior est manifesta *corruptio*. *ms. H. G. G. pro*, Melior est manifesta *correctio*.
 24 sed corona tribuetur in generatione & generatione. *ms. H. G. G. pro*, sed corona tribuetur *tibi* in generatione & generationem.
 26 & hœdi, agri pretium. *ms. H. pro*, & hœdi ad agri pretium. sicut *c. tamen habent*.

CAP. 28.

- 24 Qui subtrahit aliquid à patre suo, & à matre. *ms. H. G. pro*, Qui subtrahit aliquid à patre suo, *vel* à matre. sicut *c. tamen habent*.
 25 qui verò sperat in Domino, *sanabitur*. *ms. pro*, qui verò sperat in Domino, *saluabitur*. *H. & c. habent*, *impinguabitur*. *G. in cura erit*.

CAP. 29.

- 1 & eum sanitas non *sequitur*. *ms. G. pro*, & eum sanitas non *sequitur*.
 3 Qui autem nutrit *scorta*, perdet substantiam. *ms. H. G. pro*, Qui autem nutrit *scortum*, perdet substantiam. sicut *c. tamen habent*.
 6 & iustus *laudabit* atque gaudebit. *ms. H. G. G. pro*, & iustus *laudabitur* atque gaudebit.
 15 Virga atque *corruptio* tribuit sapientiam. *ms. H. G. G. pro*, Virga atque *correctio* tribuit.
 21 Qui delicate à pueritia nutrit feruum suum. *ms. H. pro*, Qui delicate à pueritia *sua* nutrit feruum suum. sicut *c. tamen habent*.
 24 Qui cum fure *partitur*. *ms. H. G. pro*, Qui cum fure *participat*.
 27 qui recta sunt via. *ms. pro*, qui *in recta* sunt via.

CAP. 30.

- 5 clypeus est sperantibus in se. *ms. H. G. G. pro*, clypeus est *omnibus* sperantibus in se.
 17 effodiant eum corui. *ms. G. pro*, suffodiant eum corui.
 23 per odiosam mulierem. *ms. H. G. pro*, & per odiosam. sicut *c. tamen habent*.
 23 cū in *matrimonium* fuerit assumpta. *ms. pro*, cū *matrimonio* fuerit assumpta.
 25 quæ *preparant* in messe. *ms. G. pro*, qui *preparat* in messe. *H. habent*, & *preparauerunt*.
 31 Gallus succinctus lumbos, & aries. *ms. H. G. G. pro*, Gallus succinctus lumbos *suos*, & aries.
 32 & qui stultus *apparuit*. *ms. pro*, & qui stultus *apparuerit*.

CAP. 31.

- 9 & *iudica* inopem & pauperem. *ms. H. G. pro*, & *vindica* inopem & paup. *G. habent*, *diudica*.
 27 Considerat semitas domus suæ. *ms. H. pro*, Considerat semitas domus suæ.

IN ECCLESIASTE.

CAP. I.

- 2 Vanitas vanitatum, omnia vanitas. *ms. H. G. G. pro*, vanitas vanitatum, & omnia vanitas.
 3 quod factum opus est. *ms. pro*, quo factum opus est.
 8 & *vrceos* in ministerio. *ms. pro*, & *vrceolos* in ministerio.

VARIAE LECTIONES

- 21 & hoc *ergo* vanitas, & magnum malum. *ms. pro*, & hoc *quoque* vanitas, & magnum malum. *H. G. & c. tamen habent*, etiam hoc vanitas, & magnum malum.

CAP. 4.

- 17 multo melior est obedientia. *ms. H. G. G. pro*, multo *enim* melior est obedientia.

CAP. 5.

- 2 & in multis sermonibus *inuenitur* stultitia. *ms. pro*, & in multis sermonibus *inuenietur* stultitia. *H. G. & c. habent*, & vox stulti in multitudinē verborum.
 9 Auarus non *impletur* pecunia. *ms. pro*, Auarus non *implebitur* pecunia. sicut tamen *H. G. & c. habent*.

CAP. 6.

- 3 Si genuerit quispiam centum *filios*. *ms. pro*, Si genuerit quispiam centum *liberos*.

CAP. 7.

- 3 & viuens cogitat. *ms. H. G. pro*, & viuens *homo* cogitat.
 3 quid *futurus* sit. *ms. pro*, quid *futurum* sit. *c. quoque satis innuunt illam lectionem*.

CAP. 8.

- 15 de labore suo, in diebus vitæ suæ. *ms. pro*, de labore suo, *omnibus* diebus vitæ suæ. sicut *c. tamen habent*. *H. & G. tamen habent*, diebus vitæ suæ.
 16 & intelligerem *disensionem*, quæ versatur. *ms. H. G. G. pro*, & intelligerem *dissensionem*, quæ versatur.

CAP. 9.

- 3 & post hæc ad inferos *deducuntur*. *ms. pro*, & post hæc ad inferos *deducuntur*. *H. & G. tantum habent*, & post hæc ad mortuos.
 12 & sicut aues laqueo comprehenduntur. *ms. H. G. G. pro*, & aues.

- 12 sic capiuntur homines tempore malo. *ms. pro*, sic capiuntur homines *in* tempore malo.

CAP. 10.

- 19 In *risum* faciunt panem. *ms. H. G. G. pro*, In *risu* faciunt panem.
 20 & qui *habet* pennas, *annuntiabit* sententiā. *ms. H. G. G. pro*, & qui *habet* pennas, *annuntiabit*.

CAP. 11.

- 6 Manè semina *sementem tuam*. *ms. pro*, Manè semina *semen tuum*.
 6 hoc *an* illud. *ms. G. G. pro*, hoc *aut* illud. sicut *H. tamen habent*.
 8 & in omnibus his *latatus* fuerit. *ms. H. G. pro*, & in omnibus his *latus* fuerit.

CAP. 12.

- 2 tempus afflictionis, & appropinquant. *ms. H. G. G. pro*, tempus afflictionis *tuae*, & approp.
 3 antequam *tenebescat* sol. *ms. H. G. G. pro*, antequam *tenebescant* sol.
 3 & lumen, & luna, & stella. *ms. H. G. G. pro*, & lumen, & stella, & luna.
 9 Vanitas vanitatum, dixit Ecclesiastes, omnia vanitas. *ms. H. G. G. pro*, & omnia vanitas.
 12 quæ per magistrorum *concilium* data sunt. *ms. H. G. pro*, quæ per magistrorum *consilium* data.
 14 hoc est enim omnis homo. *ms. H. G. G. pro*, hoc est omnis homo.
 15 Et cuncta quæ fiunt. *ms. pro*, Cuncta quæ fiunt. Porro *H. G. & G. legunt*, *Etenim*, vel, *Quia* cuncta &c.

IN CANTICIS

CANTICORVM.

CAP. I.

- 8 post vestigia gregū, & pascere. *ms. H. G. pro*, gregū *tuorum*, &.

CAP. 2.

- 10 Et dilectus meus. *ms. G. pro*, En dilectus.

CAP. 3.

- 1 Per noctes quæsiui. *ms. H. G. pro*, Per *noctem*.
 11 Egredimini & videte filia *Syon* regem *Salomonem*. *ms. H. G. G. pro*, Egredimini filia *Sion*, & videte regem.

CAP. 4.

- 16 Et *fluant* aromata illius. *ms. G. pro*, *fluunt*.

CAP. 5.

- 1 & comedat fructū. *ms. H. G. G. pro*, vt comedat.

- 1 cum melle meo, bibi vinum. *ms. H. G. G. pro*, cum melle meo, & bibi.

- 7 Qui *circumeunt* ciuitatem. *ms. H. G. pro*, *circue-*
runt ciuitatem.

- 7 Tulerunt pallium meum *mibi* custodes murorum. *ms. pro*, pallium meum custodes murorum. *H. habent*, pallium meum *à super me*. *G. à me*. quibus fauent & c.

CAP. 6.

- 1 vt pascatur in hortis. *ms. H. G. pro*, vt *ibi* pascatur in hortis.

- 5 sicut grex ouium. *ms. H. pro*, greges.

- 10 vt viderem poma *conualis*, vt inspicerem. *ms. H. G. pro*, poma *conualium*, & inspicerem.

- 12 Reuertere, reuertere *Sulamitis*. *ms. H. G. pro*, *Sulamitis*.

CAP. 7.

- 1 Quid videbis in *Sulamite*. *ms. H. G. pro*, videbis in *Sulamite*.

- 5 sicut purpura regis, *vineta* canalibus. *ms. H. G. G. pro*, *iuncta*.

CAP. 8.

- 1 & deosculer *te*, & iam. *ms. H. G. pro*, & deosculer, & iam.

- 7 Aquæ multæ non *poterunt* extinguere. *ms. H. G. G. pro*, non *potuerunt*.

IN LIBRO

SAPIENTIAE.

CAP. I.

- 9 Auditio ad Dominū veniet. *ms. G. pro*, ad *Deum*.

- 15 & immortalis, impij autem. *ms. G. pro*, & immortalis, *iniustitia autē mortis acquisitio*: impij autem.

- 16 quoniam digni sunt. *ms. G. pro*, quoniam *morte* digni sunt.

CAP. 2.

- 1 Dixerunt enim cogitantes. *ms. G. pro*, Dixerūt enim *impij* cogitantes.

- 3 quia *extincta* cinis erit corpus nostrum. *ms. pro*, quia *extinctus* cinis erit corpus nostrū. Fortē legendum, *qua extincta*: vt referatur ad scintillam.

- 10 nec *veterani* reueremur canos multi tēporis. *ms. G. pro*, nec *veterano*, nec reueremur.

CAP. 3.

- 5 & in paucis vexati. *ms. G. pro*, in paucis.
 7 fulgebunt, & tanquam scintilla. *ms. G. pro*, fulgebunt *iusti*, &.

- 19 Nationis enim iniquæ. *ms. G. pro*, nationes enim.
 19 Diræ sunt *consummationes*. *ms. G. pro*, *consummationis*.

CAP. 5.

- 11 aut tanquam auis. *ms. G. pro*, aut auis.
 18 accipiet armaturam. *ms. G. pro*, & accipiet.
 24 perducet omnē terram, iniquitas illorum. *ms. G. pro*, iniquitatis.

CAP. 7.

- 20 differentias arborum. *ms. pro*, *virgultorum*. *G. habent*, plantarum.

CAP. 8.

- 17 quoniam immortalitas est. *ms. G. pro*, immortalis.
 21 & hoc ipsum erat *sapientia*. *ms. pro*, erat *summa sapientia*. *G. habent*, & hoc erat *prudentiæ*.

CAP. 9.

- 18 Et sic *correctæ sunt* semitæ eorum qui sunt in terris, & quæ tibi placent *didicerunt* homines. *ms. G. pro*, Et si *correctæ sint* semitæ. &c. & *didicerint*.

CAP. 10.

- 2 Et eduxit illum de limo terra. Hæc verba nec *ms. legunt*, nec *G.*

- 3 Per iram homicidij *fraternitatis* deperit. *ms. pro*, *fraternitas*. *G. habent*, *Fratricidalibus* deperit furoribus.

- 5 & in filiis *miser cordia* fortem. *ms. pro*, *miser cordiam*. *G. habent*, & in *filij visceribus* fortem.

- 17 & fuit illis in velamento *die*. *ms. pro*, *dici*.

- 18 Transtulit illos. *ms. G. pro*, Et transtulit illos.

CAP. 11.

- 2 & in locis desertis *fixerunt*. *ms. G. pro*, *fecerunt*.

- 21 Sed & sine his. *ms. G. pro*, Nam & sine his.

- 23 quæ descendit. *ms. G. pro*, qui.

- 24 Sed misereris omnium. *ms. G. pro*, Et misereris.

CAP. 12.

CAP. 12.

- 6 & deuoratores sanguinis, à medio sacramento tuo, & auctores. MS. G. pro, & deuoratores sanguinis, & auctores.
- 6 perdere voluisti per manus parétum nostrorum. MS. G. pro, perdere voluisti à medio sacramento tuo, per manus.
- 12 In conspectum tuum veniet. MS. G. pro, in conspectu tuo veniet.
- 13 quoniam non iniuste iudicasti iudicium. MS. G. pro, iudicas.
- 19 Docuisti autē populum tuum. MS. G. pro, enim.
- 19 quoniam das locum. MS. G. pro, quoniam iudicans das locum.
- 26 Qui autē ludibriis increpationis non sunt. MS. G. pro, & increpationibus.
- 26 non sunt correpti. MS. G. pro, correcti.

CAP. 13.

- 3 quorum si specie delectati. MS. pro, quorum & si specie. G. habet, quorum si quidem specie.
- 9 Si enim tantum potuerunt scire. MS. G. pro, potuissent.
- 15 Ponens illud, confirmans ferro. MS. G. pro, & confirmans.

CAP. 14.

- 3 Tua autem Pater prouidentia gubernat. MS. G. pro, prouidentia ab initio cuncta gubernat.
- 11 & in tentationem animis hominum. MS. G. pro, anima.
- 14 Superuacuitas enim hominū aduenit in orbē terrarum. MS. G. pro, hominū hac aduenit in.
- 15 Qui tunc homo mortuus fuerat. MS. G. pro, Qui tunc quasi homo.
- 16 conualescente iniqua consuetudine. MS. G. pro, antiqua.
- 17 propter quod longē essent. MS. pro, propter hoc quod. G. habent, eò quodd.
- 19 Ille enim volens placere illi. MS. G. pro, volens plus placere.
- 20 Multitudo autem hominum adducta per speciem operis. MS. G. pro, abducta.
- 20 Nunc Deū existimauerunt. MS. pro, astimauerūt.
- 24 sed alius alium. MS. G. pro, sed & alius alium.
- 26 Inordinatio, mœchia & impudicitia. MS. C. pro, mœchia & impudicitia.

CAP. 15.

- 6 digni sunt, qui spem habent. MS. G. pro, digni sunt morte, qui.
- 8 Et post pusillum se ducit. MS. pro, reducit se. G. habent, paulo post abibit.

CAP. 16.

- 1 Propter hęc per his similia. MS. pro, Propter hęc et his similia. G. habet, propter hoc per similia.
- 8 Et in hoc autem. MS. G. pro, In hoc autem.
- 8 ostendisti inimicis nostris. MS. G. pro, tuis.
- 10 Nec draconū venenatorum vicerunt dentes. MS. G. pro, Nec draconū, nec venenatorum.
- 11 In memoria enim sermonū tuorum examinabuntur. MS. pro, exterminabuntur. G. habent, inferebantur.
- 11 & velociter saluabantur. MS. G. pro, sanabantur.
- 13 Tu enim vitæ & mortis habes potestatem. MS. G. pro, Tu es Domine qui vitæ.
- 19 vt iniqua terræ nationem exterminaret. MS. G. pro, iniquam.
- 21 Substantia enim tua dulcedinē tuā. MS. G. pro, Substantiā enim tuam, & dulcedinem tuam.
- 21 quam in filiis habes, ostendebat. MS. G. pro, ostendebas.
- 23 Vt nutrentur iusti, etiam suæ virtutis. MS. G. pro, iusti, ignis etiam.
- 24 Excandescit in tormentum. MS. pro, Exardescit.
- 25 Propter hoc & tunc in omnia. MS. G. pro, & tunc omnia.

CAP. 17.

- 7 & sapientiæ, gloria correptio. MS. G. pro, gloria correptio.
- 10 Frequenter enim præoccupant pessima, redarguente conscientia. Hunc versum omittit MS. & G.
- 11 dat testimonium condemnata. MS. G. pro, data est in omnium condemnationem.
- 13 maiorem computat conscientiam eius causa. MS. pro, maiorem putat potentiam eius causa. Est tamen MS. quod potentiam legit. G. habent,

maiorem putat ignorantiam, præbente tormentum causa.

- 14 Qui impotentem vere noctem. MS. G. pro, Qui in potentem venire noctem.

CAP. 18.

- 1 Et horum quidem vocē audiebant. MS. G. pro, vocem inimici audiebant.
- 2 magnificabant: & qui. MS. G. pro, magnificabāt te: & qui.
- 2 gratias agebant: & vt esset. MS. G. pro, gratias agebant tibi: & vt.
- 5 Et vno exposito filio, & liberato. MS. G. pro, sed liberato.
- 8 Sicut enim læsisti aduersarios, sic & nos. MS. G. pro, aduersarios nostros, sic & nos.
- 9 In concordia disposuerunt. MS. G. pro, In concordiam disposuerunt.
- 9 patrum iam decantantes laudes. MS. G. pro, patri omnium.
- 13 Tunc cum fuit exterminium. MS. G. pro, Tunc cum primum fuit exterminium.
- 15 Omnipotens sermo tuus exiliens. MS. G. pro, tuus Domine exiliens.
- 18 causam demonstrabat. Visiones enim. MS. G. pro, causam demonstrabat mortis. Visiones.

CAP. 19.

- 3 habentes luctus. MS. G. pro, luctum.
- 9 Qui liberabas illos. MS. pro, liberaisti.
- 15 qui eisdē vti erant iustitiis. MS. G. pro, institutis.

IN ECCLESIASTICO.

CAP. 1.

- 8 creator, omnipotens. MS. pro, creator omnium, omnipotens. G. hæc non habent.
- 12 gaudium et longitudinem dierum. MS. G. pro, gaudium in longitudinem.
- 19 Et in diebus consummationis illius. MS. pro, consolationis. G. hæc non habent.
- 34 Non sis incredibilis timori Domini. MS. G. pro, Contumax nō sis & incredibilis timori Dei.

CAP. 2.

- 2 & sustine: inclina. MS. pro, & inclina.
- 17 & quid facietis. MS. G. pro, faciem.
- 18 Conseruabunt viam illius. MS. G. pro, verbum.

CAP. 5.

- 13 profer responsum. MS. G. pro, proferat.
- 16 nō appelleris fufurro, & lingua tua ne capiaris. MS. G. pro, fufurro in vita tua, & in lingua.

CAP. 6.

- 3 Et folia tua comedet, & fructus tuos perdet, & relinqueris. MS. pro, comedat, perdat, relinqueris. G. habent, comedes, perdes, dimittes te.
- 5 & lingua gratiosa in bono. MS. pro, eucharis. G. habent, beneloquens.
- 31 alligatura salutaris. MS. pro, salutis.
- 32 superpones tibi. MS. pro, impones. G. habent, circumpones.
- 33 disces: & si. MS. G. pro, disces eam: & si.

CAP. 7.

- 2 & discedent mala abs te. MS. pro, deficient. G. habent, declinabit à te peccatum.

CAP. 8.

- 6 omnes in correptione sumus. MS. G. pro, corruptione.
- 12 dare responsum. MS. G. pro, dabis.

CAP. 9.

- 10 in via conculcabitur. MS. pro, in via ab omnibus prætereuntibus cōculcabitur. Istud nō est in G.
- 24 & princeps populi. MS. G. pro, principes.

CAP. 10.

- 12 Sic & rex, hodie est. MS. pro, Sicut & rex.

CAP. 11.

- 8 & in medio sermonum, ne. MS. G. pro, seniorum.
- 31 & sicut prospectator. MS. pro, prospector.
- 35 à tuis propriis. MS. G. pro, à viis propriis.

CAP. 13.

- 7 narrans tibi bona. MS. G. pro, tibi omnia bona.
- 17 Audiens verò illa. MS. G. pro, Audiens verò verba illa.

- 22 aut quæ pax diuiti. MS. G. pro, aut quæ pars bona diuiti.
- 25 expellitur & à notis. MS. G. pro, expelletur.

CAP. 14.

- 14 & particula boni doni non. MS. pro, bona diei. G. habent, desiderij boni.

CAP. 15.

- 1 Qui timet Deum, faciet illud. MS. pro, faciet bona. G. faciet illa.
- 9 in ore peccatoris: quoniā à Deo. MS. pro, in ore peccatoris, quia non est à Domino missus: quoniā à Deo. G. quoniam non est à Domino missa illi. In sapientia enim dicitur laus.
- 16 fidem placitam facere. MS. G. pro, seruare.

CAP. 16.

- 9 peregrinationi illorum, & execratus. MS. G. pro, illorum, & percussit eos, & execratus.
- 13 sic correptio illius. MS. pro, sic & correctio illius. G. habent, sic & correptio illius.
- 20 Et in omnibus his infensatum est cor. MS. non legunt hæc verba.
- 22 & interrogatio omnium in. MS. G. pro, hominum.
- 27 & in iudicio Dei. MS. G. pro, in iudicio Dei.
- 27 & ab institutione ipsorum, distinxit. MS. G. pro, & ab institutione hominū impiorū, distinxit.

CAP. 17.

- 7 Posuit oculum suum super corda. MS. G. pro, posuit oculos ipsorum super corda.
- 10 constituit cum illis, & iudicia sua. MS. G. pro, cū illis, & iustitiam & iudicia sua.
- 14 omnia opera illorū. MS. pro, & omnia opera. G. habent, ideo omnia opera illorum.
- 16 super iniquitatem illorum. MS. pro, propter, vel, per. sicut & MS. quadam habent. G. non sunt absconſæ iniustitiæ illorum ab eo.
- 17 in interiores partes terræ. MS. pro, inferiores. G. hæc non habent.
- 18 & conuogauit deficientes. MS. G. pro, confirmauit.
- 19 Precare ante faciem eius. MS. pro, Domini.
- 20 ab iniustitia. Et. MS. G. pro, ab iniustitia tua. Et.
- 24 Ante mortem confitere. Hæc verba nec MS. quadam legunt, nec G.
- 25 Confessio. Hoc verbum negligunt multa MS. tamen habent.
- 30 aut quid nequius excogitauit. MS. G. pro, aut quid nequius quàm quod excogitauit.

CAP. 18.

- 9 & effudit super eos. MS. pro, effundit. G. habent, effundet.
- 15 Miseretur excipientis doctrinam miserationis. MS. G. pro, miserator excipiens.
- 18 & vtraque cum. MS. G. pro, sed vtraque.
- 25 in conuersione faciei. MS. G. pro, in conuersione facies.
- 26 & necessitatum paupertatis. MS. G. pro, & necessitatem.

- 27 mutabitur tempus. MS. pro, immutabitur.
- 28 Homo sapiens in omnibus metuet. MS. pro, metuit.

- 30 & instillauerunt proueria. MS. G. pro, implorauerunt.

CAP. 19.

- 16 Est qui labitur lingua, sed non ex animo. MS. G. pro, lingua sua, sed &c.
- 20 & ipsa execratio. MS. G. pro, & in ipsa.
- 21 in timore, quàm qui. MS. G. pro, in timore Dei, quàm qui.

CAP. 20.

- 5 tacens, non habens. MS. pro, & non habens. G. habent, non enim habet.
- 16 & non erit gratia bonis illius. MS. G. pro, gratia in bonis.
- 20 homo ingratus, quasi. MS. pro, acharis: quod verbum textus Græcus habet.

CAP. 21.

- 8 Potens lingua mendaci. MS. pro, audaci. G. neutrum habent.

- 11 Et in fine illorum. MS. G. pro, in finem.
- 12 Qui custodit iustitiam. MS. pro, custodierit.

- 15 Vbi abundat amaritudo. MS. G. pro, est amaritudo.

CAP. 22.

- 3 filia autem in deminoratione fiet. MS. G. pro, filia autem fatua in.

- 8 Qui narrat verbum non attendenti. MS. pro, non audienti.

- 8 de graui somno. Qui enumerat stulto, & in fine dicit. MS. pro, de graui somno. Cum dormiente loquitur qui enarrat stulto sapientiam, & in fine narrationis dicit. G. habent, narrat dormienti qui narrat fatuo, & in fine dicit.
- 19 Loramentum ligneum. MS. G. pro, Sicut loramentum.

- 21 *Sicut ornatu arenosus in pariete limido, & verba ista non leguntur in ms. g. tamen habet.*
 21 *sicut palu in excelsis. ms. g. pro, sicut palea in excelsis.*
 27 *fidem posside cum proximo. ms. g. pro, cum amico.*
 32 *ut non cadam ab ipsis. ms. g. pro, in ipsis.*

CAP. 23.

- 1 *ne derelinquas me in consilio eorum. ms. g. pro, in cogitatu & consilio eorum.*
 2 *ut in ignorationibus eorum. ms. g. pro, ut in ignorationibus eorum.*
 3 *in conspectu aduersariorum, & gaudeat. ms. g. pro, in conspectum aduersariorum meorum, & gaudeat.*
 8 *In vanitate sua apprehendetur peccator. ms. g. pro, apprehenditur.*
 8 *& maledicus scandalizabitur. ms. g. pro, maledictus.*
 13 *Et si frustraerit, delictum illius. ms. g. pro, frustraerit fratrem, delictum.*
 14 *Replebitur enim retributione pessima domus illius. ms. pro, retributione domus illius. g. habent, calamitate, quod cum retributione pessima coincidit.*
 16 *& in delictis non volutabunt. ms. g. pro, volutabunt.*
 17 *indisciplinata loquelæ. ms. pro, indisciplina.*
 24 *non cessabit transgrediens. ms. g. pro, non satigabitur.*
 27 *& non intelligit. ms. pro, intellexit.*

CAP. 24.

- 14 *ad initio, ante secula. ms. g. pro, ab initio, & ante.*
 39 *à mari enim abundauit. ms. g. pro, abundabit.*
 41 *ego quasi fluuius vorax. ms. pro, Dorix. g. habent, Δωρύξ, id est, fossa.*
 42 *Rigabo hortum meum plantationum. ms. g. pro, hortum plantationum.*
 42 *& inebriabo pratus mei fructu. ms. pro, partus. g. habent, viriditatem meam iustam.*
 45 *& illuminabo sperantes. ms. pro, & illuminabo omnes sperantes.*

CAP. 25.

- 5 *et quomodo in senect. ms. g. pro, quomodo in.*
 23 *in medio proximorum eius. Ingemuit. ms. g. pro, proximorum. Ingemuit.*

CAP. 26.

- 9 *in muliere infideli. ms. pro, zelotypa. g. ἀντίζηλος.*
 13 *utatur se. ms. g. pro, abutatur se.*
 14 *oculis caue. ms. g. pro, oculorum eius caue.*

CAP. 27.

- 5 *remanebit stercus. ms. g. pro, puluis.*
 12 *homo sanctus. ms. pro, sensatus. g. habent, pius.*
 19 *non persequaris post eum. ms. g. pro, persequeris.*
 21 *sic dereliquisti proximum. ms. g. pro, sic qui reliquisti proximum.*
 28 *& plaga dolosa diuidet. ms. g. pro, dolosa dolosi diuidet.*
 29 *proximo, offendet in eo. ms. pro, proximo suo, offendet.*

CAP. 28.

- 11 *immitter inimicitiam. ms. g. pro, immittit.*
 20 *nō habebit requiem, nec habitabit cum requie. ms. g. pro, nec habebit amicum in quo requiescat.*
 26 *& in flamma sua. ms. g. pro, in flamma sua.*

CAP. 29.

- 6 *verba acedia & ms. g. pro, tædij.*
 7 *Aduersatus solidè, vix reddet dimidium. ms. pro, aduersabitur, solidi vix reddet dim.*
 19 *fidem facit pro proximo suo. ms. g. pro, fidem facit proximo suo.*
 22 *derelinquet liberantem se. ms. g. pro, dereliquit liberantem se.*
 24 *multos perdidit dirigentes. ms. g. pro, diligentes. g. habent, diuites.*
 30 *super minimum & magnum placeat tibi. ms. g. pro, minimum pro magno placeat tibi.*

CAP. 30.

- 8 *euadit durus. ms. g. pro, euadet.*

CAP. 31.

- 10 *quis probatus est. ms. g. pro, qui.*
 13 *non dicas, simulata sunt. ms. pro, si multa sunt. sicut g. tamen habent.*

VARIÆ LECTIONES

- 17 *in conuiuio. Intellige. ms. g. pro, in conuiuio vineo. Intellige.*
 32 *quæ vita est quæ minuitur? vinum. ms. pro, quæ vita est quæ minuitur vino? g. habent, quæ vita ei qui diminuitur vino?*
 36 *exultatio animæ & cordis. ms. g. pro, corporis.*

CAP. 32.

- 10 *Loquere in tua causa vix. Si bis. ms. pro, vix cum necesse fuerit. Si bis. g. habent, Loquere si necessitas tui.*
 13 *In medio magnatorum non præsumas. ms. g. pro, In medio magnatorum loqui non præsumas.*
 14 *Ante tonitruum præbit coruscans. ms. g. pro, ante grandinem.*

CAP. 33.

- 8 *& præceptum custodiente. Et immutauit. ms. g. pro, custodiente, per Dei sapientiam diuiduntur. Et immutauit.*
 12 *Dominus separauit eos. ms. g. pro, Domini.*
 31 *Si est tibi seruus, sit tibi. ms. g. pro, seruus fidelis, sit.*

CAP. 34.

- 3 *similitudo hominis. ms. g. pro, similitudo alterius hominis.*
 10 *in multis fatuus. ms. g. pro, in multis factus.*

CAP. 35.

- 3 *Et propitiationem litare sacrificiis super iniustitias. Hæc verba nec in ms. nec in g. reperiuntur.*
 21 *non conrogabitur. ms. pro, non consolabitur. sicut g. tamen habent.*
 21 *quousq; contribulet dorsum. ms. g. pro, ut.*

CAP. 36.

- 12 *inimicorum diuentum. ms. g. pro, & inimicorum.*
 16 *inenarrabilibus verbis tuis. ms. g. pro, virtutibus.*
 19 *& sciant omnes. ms. g. pro, ut.*
 21 *contingunt cibum fere, & ms. g. pro, contingunt cibum, &.*

CAP. 37.

- 4 *Sodalis amico coniucundatur. ms. g. pro, coniucundabitur.*
 11 *de ea quæ æmulatur. ms. g. pro, de his quæ.*
 21 *immutabit cor: partes. ms. g. pro, cor: ex quo partes.*
 33 *& aplestia appropinquabit. ms. g. pro, & auiditas.*
 34 *propter aplestiam multi obierunt. ms. g. pro, crapulam.*

CAP. 39.

- 15 *nomen, derelinquet plus. ms. g. pro, nomen eius, derelinquet plus.*
 22 *in verbo eius. ms. g. pro, in verbo enim eius.*
 28 *conuertit aquas. Et siccata est. ms. pro, aquas in siccitatem. Et. g. habent, aquas in falsuginem.*
 33 *in tempore consummationis. ms. g. pro, & in tempore.*
 37 *in necessitatem præparabuntur. ms. pro, in necessitate. g. habent, ad manus.*
 38 *& in scripta dimissi. ms. g. pro, & scripta.*

CAP. 40.

- 2 *adinuentio expectationis. ms. g. pro, adinventiones.*
 3 *vsq; ad humiliatum in terra & cinere. ms. g. pro, vsque ad humiliatum in terram & cinerem.*
 5 *somnus mortis immutat. ms. pro, noctis. sicut g. tamen habent.*
 6 *modicum tanquam nihil. ms. g. pro, modicum autem tanquam.*
 10 *omnia quæ de terra. ms. g. pro, omnia enim quæ.*
 21 *tibia & psalterium. ms. g. pro, tibia.*
 25 *aurum & argentum constituet pedem. ms. g. pro, & argentum, & constitutio pedum.*

CAP. 41.

- 6 *& quid superueniet tibi. ms. g. pro, & quæ superuenient tibi.*
 18 *& thesaurus occultus. ms. pro, inuisus. sicut g. tamen habent.*
 20 *veruntamen reueremini in his. ms. g. pro, veruntamen in his.*
 28 *Caue. Verbum istud nec ms. legunt, nec g.*

CAP. 42.

- 6 *de correptione emptionis. ms. pro, de corruptione emptionis. g. habent, de differente venditione mercatorum.*

CAP. 43.

- 9 *in firmamento cæli resplendent species cæli. ms. g. pro, respondens gloriose species.*
 11 *& non exardescunt in. ms. pro, deficient. g. habent, & non accendentur.*
 21 *tanquam acumina tribuli. ms. pro, cacumina. g. habent, sudium cacumina.*

CAP. 44.

- 3 *in potentatibus suis. ms. pro, potestatibus.*
 5 *in peritia sua. ms. g. pro, pueritia.*
 5 *carmina in scriptura. ms. g. pro, carmina scripturarum.*
 16 *ut det gētib; penitentiam. ms. g. pro, sapientiā.*
 22 *dedit illi semen. ms. g. pro, gloriam.*
 24 *& in Isaac eodē modo. ms. g. pro, & Isaac.*
 25 *& testamentum confirmauit. ms. g. pro, & testamentum suum confirmauit.*

CAP. 45.

- 5 *audiuit eum. ms. g. pro, audiuit enim eum.*
 6 *& dedit illi coram præcepta. ms. g. pro, illi cor ad præcepta.*
 7 *Aaron fratrem eius. ms. pro, suum.*
 9 *zona gloriæ. ms. g. pro, iustitiæ.*
 12 *stola sancta auro. ms. g. pro, stolam sanctam.*
 14 *coronam auream super mitram eius, expressam. ms. g. pro, corona aurea super mitram eius, expressa.*
 14 *desideria oculorum. ms. g. pro, desiderio.*
 17 *sacrificia ipsius consumpta sunt. ms. pro, consummata sunt. g. habent, tota offerentur.*
 21 *dedit illi. ms. g. pro, & dedit illi.*
 25 *dimisit illi. ms. g. pro, dimisit illi.*
 27 *Cæterum in terra, gentes. ms. g. pro, inter gentes.*
 31 *& testamentum Dauid regis. ms. pro, regi.*

CAP. 46.

- 4 *ipse Dominus perduxit. ms. g. pro, percussit.*
 12 *ut videret omnes. ms. g. pro, & viderunt omnes.*
 15 *permanens ad filios illorum. ms. pro, permanente.*
 17 *& vidit Dominus Iacob. ms. g. pro, Deum.*

CAP. 47.

- 3 *sicut cum agnis. ms. pro, sicut in agnis. sicut g. tamen habent.*
 16 *rexit anima tua. ms. g. pro, sua.*
 30 *valde auerterunt illos. ms. g. pro, valde enim auerterunt illos.*

CAP. 48.

- 1 *quasi fax ardebat. ms. g. pro, facula.*
 10 *in iudiciis temporum. ms. pro, in iudiciis.*

CAP. 50.

- 1 *corroborauit populum. ms. g. pro, templum.*
 2 *& excelsa templi. ms. pro, excelsi parietes templi. g. habent, excelsus circuitus templi.*
 4 *à perniciæ. ms. pro, à perditione. g. habent, à casu.*
 11 *& vestiri eum consummatione. ms. g. pro, in consummatione.*
 30 *Qui ponet illa in corde suo. ms. pro, ponit.*

CAP. 51.

- 33 *comparate vobis sine argento. Et collū. ms. g. pro, sine argento sapientiam. Et collum.*

IN ESAIA.

Hier. significat quod lectionem habeat textus commentariis Hieronymi adiunctus.

CAP. I.

- 3 *Israel autem non cognouit. ms. Hier. h. c. pro, Israel autē me non &c. sicut g. tamē habent.*
 11 *Plenus sum holocausto arietū & adipe pinguiū. ms. Hier. pro, plenus sum. holocausta arietū & adipem pinguium. Hebræi videntur vtramque lectionem admittere.*
 13 *ne afferatis vltra. ms. pro, offeratis. sicut Hier. tamen habet. h. & c. habent, ne addatis adducere, vel venire facere. quod etiam pro offerre vsurpatur.*
 15 *Manus vestra. ms. Hier. h. pro, Manus enim vestra. sicut g. tamen & c. habent.*
 23 *Principes tui inobedientes. ms. Hier. g. pro, infideles. h. habent, declinantes. c. rebelles.*
 24 *heu consolabor. ms. Hier. h. pro, heu ego conf.*

CAP. 2.

- 3 *Venite & ascendamus. ms. h. g. c. pro, Venite, ascendamus.*

7 & repleta est. ms. Hier. h. c. *pro*, repleta est. sicut g. tamen habent.

11 Oculi *sublimis* hominis. ms. Hier. g. *pro*, *sublimis*. h. & c. habent, oculi *sublimitatis* hominis, i. oculi elati & sublimis.

17 Et incuruabitur sublimitas hominum. ms. Hier. h. c. *pro*, *omnis* sublimitas. g. habent, *omnis homo*.

CAP. 3.

1 Et omne robur aquæ. fortem. ms. Hier. h. c. *pro*, Et fortem.

5 Et irruet populus. ms. c. *pro*, *corrueat*. sicut tamen g. & Hier. habent. h. videntur significare, & *opprimeretur*, vel *expilabitur* populus. nonnulli exponunt, erit *exactor*, aut *violenter ager* populus, ut significetur seditio.

6 Domesticum patris sui. Vestimentum tibi est. ms. Hier. h. *pro*, patris sui, & *dicet*: Vestimentum, & c. g. & c. habent, *dicens*.

7 *Respondebit* in die illa. ms. h. c. *pro*, *respondebitque*. Hier. habet, & *respondebit*. g. & *respondens*.

9 Agniū vultus eorum *respondit* eis. ms. Hier. h. *pro*, *respondebit*. c. habent, *restitit*. c. *restituitur* contra eos.

16 Et dixit Dominus: Pro eo. ms. Hier. h. c. g. *pro*, Dominus *Deus*. Pro eo.

16 Et plaudebant, ambulabant. ms. h. *pro*, & ambulabant, sicut Hier. tamen habet.

CAP. 5.

2 Et plantauit *eam* electam. ms. *pro*, *vineam* electam. sicut g. tamen habent. h. habent, & plantauit *eam* *vitem optimam*: quibus consentiunt c. Hier. habet, & plantauit *vineam Sorec*: quod solus, ait, Symmachus, *electam* est interpretatus, exprimens sensum qui tenetur in verbo.

6 Et ascendent vepres. ms. h. *pro*, & ascendet *super eā* vepres. sicut tamē g. & Hier. habet.

7 Vineam enim Domini. ms. h. g. c. *pro*, *autem*. sicut Hier. tamen habet.

9 In auribus meis sunt hæc, Domini exercituum. ms. Hier. g. h. *pro*, sunt hæc, *dicat Dominus* exercituum.

CAP. 6.

3 Sanctus Dominus exercituum, ms. Hier. h. g. c. *pro*, Dominus *Deus* exercituum.

CAP. 7.

4 In ira furoris Rafin & Syriæ, & c. ms. Hier. h. c. *pro*, Rafin *regis* Syriæ.

14 Et *vocabis* nomē eius E M A N V E L. ms. Hier. g. h. *pro*, *vocabitur*. c. habent, *vocabit*. quo modo etiam h. veri posse testatur Hier.

CAP. 8.

18 Et pueri, quos. ms. h. g. c. *pro*, & pueri *mei*, quos.

19 A Deo suo *requirit*. ms. Hier. *pro*, *requiret*. sicut tamen h. & g. habent.

19 Requirit, pro viuis à mortuis? ms. Hier. h. g. c. *pro*, requirit *visionem*, pro viuis ac mortuis.

21 Et transibit per eam, corrueat. ms. Hier. h. g. c. *pro*, & corrueat.

22 Et tenebræ, dissolutio, & c. ms. Hier. h. *pro*, & dissolutio.

CAP. 9.

13 Incuruantem & *refrenantem* die vna. ms. *pro*, *deprauantem*. sicut tamen habent ms. quedam, Hier. & Compl. g. habent, *magnum* & *paruum*. c. *dominatorem* & *satrapam*. h. *ramum* & *iuncum*.

17 Et conuoluetur superbia fumi. ms. h. *pro*, in superbia. sicut Hier. tamen habet.

20 Et Ephraim Manassen: simul ipsi. ms. Hier. h. c. *pro*, & simul. g. habent, *quia* simul.

CAP. 10.

5 In manu eorum indignatio mea. ms. h. Hier. g. c. *pro*, eius.

24 In virga percutiet te. ms. Hier. h. *pro*, in virga *enim*.

25 Indignatio & furor meus. ms. h. g. c. *pro*, indignatio *mea*, & sicut Hier. tamen habet.

32 Filia Sion, collem Ierusalem. ms. Hier. h. *pro*, & collem. sicut tamen g. & c. habent.

CAP. 11.

8 Super *foramine* aspidis. ms. h. g. c. *pro*, *foramina*. Hier. habet, super *foramen*.

8 Et in *cauernam* reguli. ms. Hier. h. g. c. *pro*, *cauerna*. CAP. 13.

4 Regum & gentium congregatum. ms. g. *pro*, regum, gentium, sicut tamen Hier. h. & c. habent: nisi quod h. & c. *pro* *regum*, habeant *regnorum*.

4 *Præcipit* militiæ belli. ms. h. c. *pro*, *præcepit*. sicut tamen Hier. & g. habent.

9 Ecce dies Dñi *venit*. ms. Hier. h. g. *pro*, *veniet*.

18 Et *lactentibus* *uteri*. ms. Hier. quibus consentiunt h. quæ habent, & *fructui ventris*. g. quæ habent, & *filiorum vestrorum*. & c. quæ habent, & *super paruulum ventris*, & c. *pro*, & *lactantibus* *uteri*.

CAP. 14.

9 Infernus subter conturbatus est. ms. g. *pro*, subter *te*. sicut Hier. & c. tamē habent. h. infernus subter conturbatus est tibi, vel propter te.

20 Tu enim terram tuam *disperdidisti*. ms. Hier. *pro*, *disperdisti*.

27 Dominus enim exercituum decreuit. ms. h. Hier. g. c. *pro*, Dominus exercituum.

31 Et non est qui *effugiet* agmen eius. ms. *pro*, *effugiat*. sicut Hier. tamen habet.

CAP. 15.

3 Et in plateis eius omnis *vlulat*. ms. h. habent, omnis *vlulabit*. g. *vlulante*. c. omnes *vlulant*, *pro*, omnis *vlulatus*. sicut Hier. tamē habet.

3 *Descendit* in fletū. ms. h. quibus c. cōsentiūt, *pro*, *descendet*. sicut Hier. tamen habet.

5 Vitulam *cōternantem*. ms. Hier. h. g. c. *pro*, *conseruantem*.

CAP. 16.

1 Emitte agnum dominatorem terræ. ms. Hier. h. g. c. *pro*, agnum Domine dominatorem.

14 Et nunc locutus est Dominus dicēs. ms. Hier. h. g. c. *pro*, locutus est dicens.

14 Et relinquetur paruus & modicus. ms. h. Hier. g. c. *pro*, in eo paruus &.

CAP. 17.

4 Et pinguedo carnis eius *marcescet*. ms. *pro*, *emarcescet*. Hier. habet, & pingues carnes eius *marcescent*.

8 Non *respiciet* lucos & delubra. ms. h. *pro*, *respicient*. sicut tamen Hier. & g. habent.

CAP. 18.

2 Ad gentem expectantem, *expectantem* & conculcatam. ms. h. quoque eandem vocem repetunt, non tamen g. nec Hier.

4 Dominus ad me: *Quiescam*. ms. Hier. h. g. c. *pro*, Ego *quiescam*.

5 Totus *efflorescit*. ms. *pro*, *effloruit*. sicut Hier. tamen habet.

CAP. 19.

4 Ait Dominus *Deus* exercituum. ms. Hier. *pro*, Dominus exercituum. sicut g. tamē habet, h. & c. habent, *Dominator* Dñs exercituum.

CAP. 20.

4 *Nudum* & *discalceatum*. ms. *pro*, *nudam* & *discalceatam*, quod tamen h. magis exigere videntur. g. & c. habent, *nudos* & *discalceatos*. Hier. habet, *Iuuenum* & *senum nudam* & *discalceatam*.

6 Ecce *hæc* erat spes nostra. ms. Hieron. h. g. c. *pro*, *hæcine* erat.

CAP. 21.

12 *Cōuertimini*, venite. ms. Hier. *pro*, & venite.

CAP. 22.

8 Et *videbis* in die illa. ms. Hier. h. *pro*, *videbitis*. c. habent, *insipient*.

CAP. 23.

16 Sume citharam. ms. Hier. h. g. *pro*, sume *tibi* citharam.

18 Eterunt *negotatio* eius. ms. h. g. c. *pro*, *negotiationes*. Hieron. habet, & *erit negotatio* eius.

CAP. 24.

2 Sic dominus eius: sicut ancilla. ms. Hieron. h. c. *pro*, & sicut ancilla. c. tamen habent &.

4 Defluxit orbis, infirmata est. ms. Hier. h. c. *pro*, & infirmata est.

CAP. 25.

1 Domine Deus meus es tu, exaltabo te. ms. Hier. h. g. c. *pro*, & exaltabo te.

6 Conuiuium vindemiæ, pinguium medullatorum. ms. Hier. h. *pro*, *conuiuium* pinguium medullatorum.

CAP. 26.

6 Conculcabit eā pes, *pedes* pauperis. ms. Hier. h. g. c. *pro*, *pes* pauperis.

10 Et non discet iustitiam: in terra. ms. Hier. h. g. *pro*, iustitiam *facere*: in terra.

11 Et non videant. ms. Hieron. g. *pro*, *ut* non. h. neutrum habent, sed tantum: non videbunt.

CAP. 27.

8 *Meditata* est in spiritu suo. ms. *pro*, *meditatus* est. sicut tamen habent Hieron. h. g. & c.

CAP. 28.

21 *Sicut* in valle. ms. Hier. h. quibus c. sensu conueniunt, *pro*, *sic* in valle.

21 Alienum opus eius. ms. Hier. h. *pro*, *alienum est* opus eius.

21 Peregrinum opus eius ab eo. ms. h. g. *pro*, peregrinum *est* opus. sicut Hier. tamen habet.

CAP. 30.

4 *Erant* enim in Tani. ms. h. c. *pro*, *ierant* enim in Taphnis. Hier. habet, *erunt*. g. habent, quia *sunt* in Thanis: *pro*, Taphnis, & Tani. h. habent Tfoan.

8 Nunc *ergo* ingressus. ms. g. *pro*, nūc ingressus. sicut tamen Hier. & h. habent.

CAP. 32.

7 Cogitationes *concinnauit*. ms. Hier. h. *pro*, *concinnauit*. g. habent, iniqua *cogitat*.

10 Post dies & *annum* vos. ms. h. *pro*, & annos, & vos. g. habet, *diebus anni*. c. *diebus* enim cum *annis*. Hier. habet, & *annum* & vos.

11 Exuite vos, & *confundimini*. ms. Hier. *pro*, *confundemini*. h. habent, & *nudare*. g. *nuda estote*. c. *nudamini*.

13 *Spina* & vepres ascendent. ms. Hieron. *pro*, *spina*.

CAP. 33.

2 Te enim *expectauimus*. ms. Hier. h. g. c. *pro*, *expectamus*.

6 In temporibus *tuis*. ms. Hier. h. *pro*, *suis*. c. habent, in tempore *suo*.

10 Nunc exaltabor, nunc *subleuabor*. ms. Hier. h. g. c. *pro*, & nunc *sublimabor*: videtur tamen a quē posse verti *sublimabor*, ac *subleuabor*.

11 Concipietis ardorem, parietis stipulam. ms. Hier. h. *pro*, & parietis.

15 Et loquitur *veritates*. ms. Hier. *pro*, *veritatem*. h. habet, *rectitudines*. g. *rectam viam*.

CAP. 34.

6 Et hircorum, de sanguine. ms. Hier. h. *pro*, & de sanguine.

CAP. 35.

4 Confortamini, nolite timere. ms. h. g. *pro*, & nolite. sicut tamen Hier. & c. habent.

4 Et saluabit vos. ms. Hier. h. c. *pro*, nos, sicut g. tamen habent.

CAP. 37.

14 Et expandit eos *Ezechias* coram Domino. ms. h. g. *pro*, eos coram Domino. sicut g. tamen habent.

28 Et introitum tuum cognoui. ms. h. *pro*, ego cognoui. sicut g. tamen habent.

29 In *viā*, per quā venisti. ms. Hier. *pro*, in *via*.

CAP. 38.

5 Et vidi *lachrymā tuā*. ms. h. *pro*, *lachrymas tuas*.

16 Domine sic viuatur. ms. *pro*, Domine *si* sic viuatur. sicut Hier. tamen habet.

CAP. 40.

14 Et erudiuit eum *scientiam*. ms. *pro*, *scientia*.

19 Nunquid sculpsit *conflauit* faber? ms. Hier. h. g. *pro*, *conflabit*.

21 Nunquid non *scitis*? ms. *pro*, *scietis*. sicut tamen h. Hier. & g. habent.

24 Equidem neque *plantatos*, neque *satos*, neque radicato in terra trunco eorum. *ms. pro, Et quidem neque plantato, neque sato, neque &c.* h. habent, Etiam non sunt plantati, etiam neque sunt sati. g. Non enim plantantur, neque feretur. Hier. *Equidē neq; plantatus, neq; satus, neque radicans* in terra truncus eorum.

28 Qui creauit terminos terræ, non deficiet. *Ms. Hieron. h. g. c. pro, & non deficiet.*

CAP. 41.

2 & sicut stipulam. *h. g. c. pro, sicut stipulam. sicut h. tamen habent.*

7 vt non moueretur. *ms. pro, moueatur.*

12 erunt quasi non sunt. *ms. h. g. c. pro, & erunt.*

18 Aperiam in *supremis* collibus. *ms. h. pro, in supinis. sicut Hier. tamen habet. g. habent, in montibus. c. in torrentibus.*

CAP. 42.

13 & sicut vir preliator. *ms. pro, sicut vir &c. sicut h. tamen habent.*

CAP. 43.

3 Egyptū, Æthiopiam. *ms. h. c. pro, & Æthiopiam. sicut g. tamen habent.*

20 glorificabit me. *ms. h. g. c. pro, & glorificabit.*

CAP. 44.

7 Ex quo constitui populum antiquū. *ms. Hier. h. g. c. pro, constitui mihi.*

11 conuenient omnes. *ms. Hier. h. g. c. pro, conuenient enim omnes.*

16 & de medio eius carnes comedit. *ms. Hier. h. g. c. pro, carnes coxit, & comedit.*

20 Cor insipiens adorauit illud. *ms. h. pro, adorabit. sicut tamen Hier. habet.*

CAP. 45.

4 & vocaui te in nomine tuo. *ms. h. pro, te nomine tuo. sicut tamen g. habent.*

5 Ego Dominus, & non est amplius. *ms. h. g. c. pro, Ego Dominus, non est.*

9 Vā qui contradicit *factori* suo. *ms. pro, fictori. h. habent, plasmati.*

12 Ego, manus meæ. *ms. h. g. c. pro, Ego, & manus meæ.*

CAP. 46.

6 conducentes *aurificem*. *ms. Hier. h. g. c. pro, artificem.*

8 & confundimini. *ms. pro, confundamini.*

13 & *Israēli* gloriam meam. *ms. h. g. c. pro, in Israël.*

CAP. 49.

3 Quia in te *gloriabor*. *ms. Hier. h. g. c. pro, glorificabor.*

5 Et nunc dicit Dominus. *ms. Hier. h. c. pro, Et nunc hæc dicit. g. habent, sic dicit.*

6 Ecce dedi te in lucem gentium. *ms. g. c. pro, dedi te in lucem. sicut Hier. habet. h. habent, & dedi.*

CAP. 50.

1 Ecce in iniquitatibus vestris. *ms. h. g. c. pro, Ecce enim in.*

6 ab increpantibus & conspuentibus. *ms. Hier. h. g. c. pro, & conspuentibus in me.*

CAP. 53.

2 Et ascendit. *ms. h. pro, ascendet.*

11 In scientia sua iustificabit. *ms. Hier. h. c. pro, Scientia sua.*

11 Ipse iustus seruus meus multos. *ms. h. pro, seruos meos. sicut Hier. habet.*

CAP. 54.

1 *Letare* sterilis. *ms. g. c. pro, Lauda. h. habent, Praconi.*

1 quā eius quæ habet virum. *ms. pro, habebat. h. habent, quā filij maritæ. g. quā habentis virum.*

CAP. 55.

13 Pro *salimca* ascendet abies. *ms. pro, Pro salimcula. sicut Hier. tamen habet.*

CAP. 57.

21 Nō est pax, dicit Deus meus, *impis*. *ms. Hier. h. pro, Non est pax impiis, dicit Deus meus. sicut tamen g. habent.*

CAP. 58.

2 Rogant me iudicia iustitiæ: appropinquare Deo volunt. *ms. h. pro, & appropinquare. sicut g. tamen habent.*

VARIÆ LECTIONES

7 Induc in domū. Cū videris nudum. *ms. h. pro, in domum tuam. sicut tamē g. habent.*

CAP. 60.

9 Me enim insulæ *expectant*. *ms. pro, expectabunt. sicut tamen h. & c. habent. g. habent, expectauerunt.*

CAP. 61.

1 Eo quodd vixerit Dominus me. *ms. h. pro, vixerit me. sicut tamen g. habent.*

3 vt ponerem lugentibus Syon. *ms. Hier. h. g. c. pro, vt ponerem fortitudinem lugentibus.*

8 Diligens iudiciū, odio habens. *ms. h. c. pro, & odio habens. sicut g. tamen habent.*

8 rapinam in holocausto. *ms. pro, in holocaustum.*

CAP. 63.

10 & affixerunt spiritum sanctum eius. *ms. g. c. pro, sancti eius. Hier. habet vtrunque. h. habent, sanctitatis eius.*

11 Moyſi populi sui. *ms. h. Hier. pro, & populi.*

CAP. 64.

8 & ne vltra memineris iniquitatis: ecce. *ms. h. c. pro, iniquitatis nostræ: ecce. sicut g. tamen habent.*

CAP. 65.

1 ad gentem quæ non inuocabat nomē meum. *ms. Hier. h. g. c. pro, ad gentem, quæ nesciebat me, & quæ non inuocabat nomē meū.*

6 & retribuam in sinum eorū. *ms. h. g. c. pro, in sinu.*

22 Et opera manuum eorum inueterabūt *electis meis*. Nō laborabunt frustra. *ms. Hier. quibus accedunt h. & c. quæ habent, Et opus manuum suarum inueterabunt electi mei.*

Quam lectionē agnoscit Hier. & Septuaginta ab eo citati. Nō &c. *pro, Electi mei nō laborabūt frustra. sicut g. tamē hodie hab.*

CAP. 66.

1 Et quis est iste locus quietis meæ? *ms. pro, Et quis iste locus requietionis meæ? h. & c. vtroque modo possunt verti.*

17 post *vnā* intrinsecus. *ms. h. pro, post ianuam. sicut tamen habet textus Hier. commentariis additus.*

22 dicit Dominus: sic stabit. *ms. Hier. h. g. c. pro, dicit Dominus Deus: sic stabit.*

IN IEREMIA

PROPHETA.

CAP. 1.

7 Noli dicere, Puer sum. *ms. h. c. pro, Quia puer sum. sicut tamen Hier. & g. habent.*

9 Et dixit Dominus ad me. *ms. Hier. h. g. c. pro, Et dixit ad me.*

CAP. 2.

7 fructum eius, & optima illius. *ms. pro, & bona illius. sicut tamen Hier. & g. habent. h. habent, & bonum eius.*

11 Si mutauit gens deos, & certè. *ms. h. c. pro, deos suos, & sicut g. tamen habent.*

CAP. 4.

10 Et ecce peruenit gladius. *ms. h. g. c. pro, Ecce peruenit.*

31 Vox filiae Syon intermorientis. *ms. pro, inter morientes. sicut Hier. habet.*

CAP. 5.

4 Ignorantes viam Domini, iudicium Dei sui. *ms. Hier. h. pro, & iudicium. sicut g. tamen habent.*

6 Quia multiplicata sunt prauaricationes eorū. *ms. Hier. pro, multa.*

8 Equi amatores, & emissarii facti sunt. *ms. pro, amatores in feminas, &c. sicut Hier. tamen habet. Istud, in feminas, neque etiam h. habent, nec g. nec c.*

13 Propheta fuerunt in ventum, & responsum. *ms. h. g. c. pro, in ventum locuti, &c.*

14 in ore tuo ignem. *ms. g. c. pro, in ignem. sicut tamen Hier. & h. habet. c. habet, instar ignis.*

14 & populum istum ligna. *ms. h. g. c. pro, in ligna. sicut tamen Hier. habet.*

17 & armenta tua: comedet vineam tuam. *ms. h. pro, & comedet. sicut tamen g. habent.*

19 Sic seruietis alienis in terra non vestra. *ms. h. c. pro, diu alienis. quomodo Hier. saltem intellexit. c. habent, populis colētibz idola.*

20 Annunciate hoc domui Iacob. *ms. h. c. Hier. pro, hæc. sicut g. tamen habent.*

CAP. 6.

18 Et cognosce congregatio. *ms. Hier. h. pro, & cognoscite.*

19 Ecce ego adduco mala. *ms. h. g. c. pro, adducam.*

21 vicinus & proximus, & peribunt. *ms. Hier. c. pro, vicinus & proximus peribunt. sicut tamen g. habent. h. vtramque videntur recipere lectionem.*

27 & probabis viam eorū. *ms. Hier. h. g. c. pro, vias.*

CAP. 7.

24 sed abierunt in voluntatibus. *ms. Hier. pro, voluptatibus. h. & c. habent, in consiliis. g. in desideriis.*

32 & sepelient in Topheth. *ms. h. g. c. pro, sepelientur. sicut Hier. tamen habet.*

CAP. 8.

4 Nunquid qui cadet, non resurget? *ms. Hieron. pro, cadit. h. & c. habent, Nunquid cadent, & non &c. g. cadens.*

11 & sanabant contritionem filiarum. *ms. Hier. h. g. c. pro, contritiones.*

CAP. 9.

2 adulteri sunt, cœtus prauaricatorū. *ms. Hier. h. g. c. pro, & cœtus.*

20 & assumat auris vestra. *ms. Hieron. h. c. pro, & assumant aures vestra. sicut g. tamen habet.*

21 per fenestras nostras, ingressa est domos nostras. *ms. h. Hier. c. pro, per fenestras vestras, ingressa est domos vestras. sicut g. tamen habent.*

CAP. 10.

5 in similitudinem palme fabricata sunt. *ms. Hieron. pro, fabricata sunt.*

9 & aurum de Ophaz. *ms. Hier. h. pro, Ophir. g. habent, Mophaz.*

14 omnis homo à scientia, confusus est. *ms. Hier. h. g. c. pro, à scientia sua, confusus est.*

22 & habitaculum draconum. *ms. Hier. h. g. c. pro, habitacula.*

CAP. 11.

4 quæ praecepit vobis. *ms. Hier. g. c. pro, praecepi. h. habent futurum Piel.*

13 & secundū numerum viarum Ierusalem. *ms. Hier. h. g. c. pro, viarum tuarum Ierusalem.*

15 in domo mea facit. *ms. pro, fecit. sicut tamen Hier. & g. habent.*

19 super me consilia, Mittamus lignū. *ms. Hier. h. pro, dicentes, Mittamus. sicut g. habent.*

CAP. 12.

12 Venerunt vastatores. *ms. Hier. h. g. c. pro, venerunt omnes vastatores.*

12 vastatores: quia gladius Domini. *ms. Hier. h. g. c. pro, vastatores terra, quia &c.*

CAP. 13.

6 Surge, vade ad Euphraten. *ms. h. g. c. pro, & vade.*

18 humiliamini: sedete, quoniam. *ms. Hier. h. g. c. pro, sedete in terra, quoniam.*

18 quoniam descendit de capite vestro. *ms. Hier. h. g. c. pro, descendet.*

CAP. 14.

8 saluator eius in tēpore tribulationis. *ms. Hier. h. c. pro, saluator noster in &c.*

9 velut vir vagus, vt fortis. *ms. h. pro, vagus & fortis.*

14 & diuinationem, & fraudulentiam. *ms. pro, & diuinationem fraudulentam. sicut Hieron. habet. h. habent, & diuinationem, & nihil. g. & diuinationes, & auguria.*

18 Propheta namq; & sacerdos. *ms. pro, quoque. sicut Hier. habet. h. habent, etiā propheta, etiā sacerdos. g. & c. propheta & sacerdos.*

20 iniquitatem patrum nostrorum. *ms. h. pro, iniquitates.*

CAP. 15.

1 Si steterit Moyses & Samuel. *ms. Hier. h. g. c. pro, steterint.*

14 in furore meo: super vos ardebit. *ms. Hier. h. g. c. pro, & super vos.*

CAP. 16.

14 Propterea, ecce dies veniunt. *ms. Hier. h. g. c. pro, venient.*

CAP. 17.

CAP. 17.

- 4 Quoniam ignem *succendistis* in furore meo. ms. Hier. h. g. pro, *succendisti*.
 9 Prauum est cor *omnium*, & inscrutabile. ms. Hier. pro, *hominis*. h. & c. habent, Dolosum est cor *pro omnibus*. g. Profundum est cor *super omnia*.
 26 de ciuitatibus Iuda, & circuitu Ierusalem. ms. pro, & de circuitu. sicut tamen h. & c. habent.

CAP. 18.

- 15 in viis suis, in semitis seculi. ms. h. g. c. pro, & in semitis.

CAP. 19.

- 2 ad vallem filij Ennon. ms. Hier. h. pro, *filiorum Ennon*. sicut g. tamen habent.
 2 quæ ego loquar ad te. ms. Hier. h. g. c. pro, quæ ego loquor.
 6 Propterea, ecce dies *veniunt*. ms. Hier. h. g. pro, *venient*.
 8 Super *uniuersas plagas* eius. ms. h. c. pro, Super *uniuersa plaga* eius. sicut tamen g. & Hier. habent.

CAP. 21.

- 7 & non mouebitur, neque parceret. ms. pro, & non *flectetur*. sicut Hier. omnino habet. h. & c. habent, non *ignosceret*.

CAP. 23.

- 4 & non formidabunt vltra. ms. h. g. c. pro, non formidabunt vltra. sicut Hieron. tamen habet.
 6 In diebus illius saluabitur Iuda. ms. h. g. c. pro, *illis*. sicut Hier. tamen habet.
 13 Vidi fatuitatem: prophetabant in Baal. ms. Hieronym. h. g. pro, & prophetabant in Baalim.
 14 Vidi similitudinem, *adulterium*, & iter mendacij. ms. Hier. pro, *adulterantium*. h. habent, Vidi turpitudinem, *adulterare*, &c. g. Vidi horribilia, *adulterantes*, &c.
 19 Turbo dominicæ indignationis *egreditur*. ms. g. pro, *egredietur*. sicut tamen Hier. habet. h. habent, *egressus est*.
 24 Nunquid non calum & terram ego *impleo*? ms. Hier. h. g. pro, *implebo*.

CAP. 25.

- 2 quod vel quæ locutus est Ieremias. ms. Hier. h. g. c. pro, & locutus est.
 38 quasi leo vmbra culum suum, quia facta. ms. h. g. c. pro, suum, facta.

CAP. 28.

- 9 Cum venerit verbum eius, scietur. ms. Hier. h. g. pro, *tunc* scietur.

CAP. 29.

- 1 Verba libri quem misit. ms. Hier. pro, quæ misit. sicut tamen g. habent. h. & c. vtrunque admittunt.
 6 & multiplicamini ibi. ms. Hier. h. g. c. pro, *multiplicabimini*.
 8 Hæc enim dicit Dominus. ms. Hier. h. g. c. pro, Hæc dicit Dominus.
 14 & inueniar à vobis. ms. Hier. h. g. c. pro, inueniar.
 15 quia dixistis, *Suscitauit* nobis. ms. h. g. c. pro, *Suscitabit*. sicut tamen Hier. habet.

CAP. 30.

- 13 ad alligandum: *curationum* utilitas. ms. Hieron. quibus satis fauent h. g. c. pro, ad *alligandam curationem tuam*, utilitas.
 16 & qui te vastant, vastabuntur. ms. Hier. h. g. c. pro, & omnes qui te.

CAP. 31.

- 14 Populus meus bonis *meis* adimplebitur. ms. Hier. h. g. c. pro, bonis adimplebitur.
 17 filij ad terminos suos. ms. Hieron. h. g. c. pro, filij *tui* ad terminos suos.
 18 Castigasti me, & eruditus sum. ms. Hieron. h. g. c. pro, Castigasti me *Domine*, & eruditus sum.
 32 Pegi cum patribus *eorum*. ms. h. g. c. pro, cū patribus *vestris*. sicut Hier. tamen habet.
 34 Cognoscite Dominum, ms. Hier. h. c. pro, *Cognosce*. sicut g. tamen habent.
 38 Ecce dies *veniunt*. ms. Hier. h. g. c. pro, *venient*.

- 39 Et exibat vltra *norma* mensuræ. ms. Hier. h. g. c. pro, *normam*.

CAP. 32.

- 32 ipsi, & reges eorum, principes eorum. ms. h. pro, & principes. sicut tamen Hi. & g. habent.
 33 docerem eos *diluculo*, & erudirē. ms. h. g. c. pro, docerem eos, & erudirem diluculo.

CAP. 33.

- 2 Qui facturus est, *Dominus* formaturus. ms. h. c. pro, Qui facturus est, & formaturus. sicut g. tamen habent.
 6 Ecce ego obducam ei cicatricem. ms. h. g. pro, *eis* cicatricem.
 16 Et hoc est quod *vocabit eam*. ms. pro, & hoc est *nomen* quod *vocabunt eum*. sicut g. habent: nisi quod pro, *eum*, habeant, *ei*. h. habent. Et iste qui *vocabit eam*.
 22 & metiri arena maris. ms. h. g. c. pro, *arena* maris.

CAP. 34.

- 5 quia verbum ego locutus. ms. h. g. c. pro, verbū *hoc* ego locutus.
 11 seruos & ancillas quos. ms. h. g. c. pro, seruos *suos*, & ancillas *suas*, quos.
 11 quos *dimiserant* liberos. ms. pro, *dimiserunt*.
 17 Ecce ego prædico vobis libertatem. ms. h. g. c. pro, Et ego.

CAP. 35.

- 10 & obedientes *fecimus*. ms. h. g. c. pro, & obedientes *fuimus*.
 17 Ecce ego *adduco*. ms. h. g. c. pro, *adducam*.

CAP. 36.

- 30 dicit Dominus contra. ms. h. g. c. pro, Dominus *Deus* contra.

CAP. 38.

- 4 ad eos *iuxta* verba hæc. ms. h. g. c. pro, *uniuersa* verba hæc.
 5 Nec enim fas est *regem* vobis. ms. h. g. c. pro, fas est vobis.
 6 in funibus, & in lacu nō erat. ms. h. c. pro, in funibus, in *lacum*, in quo non erat. g. habet, in funibus *in lacum*, & in *lacu* non erat.
 11 & antiqua quæ. ms. h. c. pro, & antiqua *vestimenta*, quæ.
 12 ad Ieremiam, Pone. ms. h. g. c. pro, ad Ieremiam *prophetam*, Pone.
 12 & *subter* funes. ms. pro, & *super* funes. g. habent, *sub* funibus. h. *desubter* funes.
 20 Respondit autem Ieremias, Non te tradent. ms. pro, Respondit autem Ieremias, & dixit ei, Non &c. h. g. c. habent, Et dixit Ieremias, Non.

CAP. 40.

- 8 Et Iohanan & Ionathan filij Careæ, & Sarcas filius. ms. h. c. pro, Et Iohannā filius Careæ, & Ionathan, & Sarcas filius.
 11 & in filiis Ammon. ms. h. g. c. pro, & in *sinibus* Ammon.

CAP. 42.

- 1 filius Osaie. ms. pro, Oziæ. h. habent, Hofaiah. g. *Ὠζαίου*.
 19 Obtestatus sum vos hodie. ms. pro, vobis. h. habent, contestatus sum *in vos*. g. contestatus sum *vobis*.

CAP. 43.

- 2 filius Osaie. ms. pro, Osiæ. vt supra cap. 42. vers. 1.
 3 vt interficiat nos. ms. quibus g. c. & h. fauent. pro, & interficiat.
 9 Sume lapides grandes. ms. h. pro, Sume tibi lapides.

CAP. 44.

- 1 ad Ieremiam, ad omnes Iudæos. ms. h. pro, & ad omnes. g. habent, omnibus Iudæis.
 4 huius quam odi. ms. pro, huiusmodi quā odiui. h. quoque, g. & c. habent tantum, *huius*.
 7 malum grande contra animas. ms. h. g. c. pro, malum grande *hoc* contra.
 12 in terra Ægypti, cadent in gladio. ms. h. pro, & cadent. sicut g. tamen habent.
 17 sine viris nostris *fecimus* ei. ms. h. g. c. pro, *faciemus* ei.
 19 & ad libandum ei libamina. ms. h. g. c. pro, & ad libandum libamina.

CAP. 46.

- 6 non fugiat velox. ms. g. pro, non fugiet. sicut c. tamen habet. h. vtroq; modo reddi possunt.
 12 in sortem, & ambo. ms. pro, in sortem, ambo. h. habent, *simul* ambo. g. in *idipsum* vtriq;
 19 in *solitudinem* erit. ms. h. g. c. pro, in *solitudine* erit.
 25 & super eos qui confidunt. ms. h. g. c. pro, & super omnes qui.

CAP. 47.

- 2 Ecce aquæ *ascendant*. ms. h. c. pro, *descendent*.
 2 *vlulabit* omnis habitator. ms. h. pro, *vlulabunt omnes* habitatores. sicut tamen g. habent.
 6 Viquequo non *quiescis*? ms. pro, *requiesces*. h. g. c. habent, *quiesces*.

CAP. 48.

- 18 Moab *ascendit*. ms. h. g. c. pro, *ascendet*.
 34 Aquæ quoque Nemrim. ms. h. g. c. pro, aquæ *verò* Nemrim.
 38 super omnia tecta. ms. h. c. pro, & super. sicut g. tamen habent.

CAP. 49.

- 11 pupillos tuos, ego faciam eos. ms. h. pro, & ego.
 29 formidinem in circuitu. fugite. ms. h. g. c. pro, in circuitu *eius*. fugite.

CAP. 50.

- 2 confusa sunt sculptilia. ms. h. g. c. pro, sunt *omnia* sculptilia.
 2 sculptilia *eius*. ms. h. c. pro, sculptilia *eorum*. sicut g. habent.
 3 *ascendit* contra eam. ms. h. g. c. pro, *ascendet* contra eam.
 7 patrum eorum Domino. ms. h. g. c. pro, eorū à Domino.
 8 ante *gregem*. ms. h. pro, *greges*. g. habent, ante *faciem ouium*.
 9 Ecce ego *suscito*. ms. h. g. c. pro, *suscitabo*.
 11 sicut *vitulus* super. ms. pro, *vituli*. sicut g. tamen habent. h. habent, *vitula*.
 12 in gentibus, deserta. ms. h. g. c. pro, in gentibus, & deserta.
 19 pascetur Carmelum. ms. pro, Carmelus. h. habent, & pascetur Charmel. c. in terra Charmel. g. in Carmelo.
 31 quia *venit* dies tuus. ms. h. g. c. pro, quia *veniet* dies tuus.
 41 Ecce populus *venit*. ms. h. g. c. pro, *veniet*.

CAP. 51.

- 6 & saluet vnusquisque. ms. h. g. c. pro, vt saluet vnusquisque.
 6 quoniam tempus *vlionis* est. ms. h. c. pro, *vlionis eius* est. sicut g. tamen habent.
 11 implete pharetras. ms. h. g. c. pro, & implete.
 16 & producit *ventum* de thesauris. ms. h. pro, *ventos*. g. habent, *lumen*.
 52 super sculptilia *eius*. ms. h. g. c. pro, super sculptilia *Babylonis*.

CAP. 52.

- 4 decima mensis. ms. h. g. c. pro, decima *die* mensis.
 6 nona mensis. ms. h. g. c. pro, nona *die* mensis.
 16 princeps militiæ in vinitores. ms. h. g. c. pro, militiæ, vinitores.
 22 omnia *area*: *similiter* columna *secunda*, & *malogranata*. Et fuerunt. ms. h. g. c. pro, omnia *anea*. Et fuerunt.

IN THRENIS

IEREMIÆ.

CAP. I.

- 19 vt refocillarent *animam suam*. ms. Hier. h. pro, *animas suas*. sicut tamen g. habent.

CAP. 2.

- 12 in *sinum* matrum suarum. ms. h. g. c. pro, in *sinu*. sicut Hier. tamen habet.
 15 mouerunt *caput suum*. ms. Hier. h. g. c. pro, *capita sua*.
 16 & fremuerunt dentibus, dixerunt. ms. h. c. pro, dentibus *suis*, & dixerunt.
 16 dixerunt, *Deuorauimus*. ms. h. g. c. pro, *Deuorabimus*.
 20 si *occidetur* in sanctuario. ms. h. g. c. pro, *occiditur*. sicut Hier. tamen habet.

CAP. 3.

- 2 me minauit, & *abduxit*. ms. *pro*, *adduxit*. sicut Hier. tamen habet. n. habent, *fecit ire*. G. *deduxit*.
 10 Leo in *absconditis*. ms. Hier. n. c. *pro*, in *abscondito*.
 17 Et repulsa est a pace anima. ms. n. G. c. *pro*, repulsa est anima.
 21 hoc recolens. ms. n. G. c. *pro*, *hac*.
 23 Non a diluculo. ms. n. c. G. *pro*, *noni*.
 43 & percussisti nos, occidisti. ms. n. G. c. *pro*, & percussisti, occidisti.
 61 Omnes cogitationes eorum aduersum me. ms. n. G. c. *pro*, cogitationes aduersum.

CAP. 4.

- 14 Cumque non possent, tenuerunt. ms. Hier. n. G. *pro*, possent intrare, tenuerunt.
 17 quæ saluare non poterat. ms. n. G. c. *pro*, nos nō poterat. sicut Hier. tamen habet.
 22 discooperuit peccata tua. ms. Hier. n. G. *pro*, *discooperiet*.

CAP. 5.

- 6 vt saturaremur pane. ms. *pro*, *saturemur*.

IN PROPHETIA

BARUCH.

CAP. I.

- 7 Et ad sacerdotes. ms. G. *pro*, & ad reliquos sacerdotes.
 8 Cum acciperet vasa. ms. G. *pro*, acciperent.
 9 & victos & potentes. ms. G. *pro*, & cunctos potentes.
 9 & duxit eos in Babylonem. ms. G. *pro*, victos in Babylonem.
 21 quos misit ad nos. Et abiimus. ms. G. *pro*, quos misit ad nos, & ad iudices nostros. Et abiimus.

CAP. 2.

- 1 iudicauerunt in Israel. ms. G. *pro*, iudicauerunt in Ierusalem.
 18 Super magnitudine, & incedit. ms. G. *pro*, super magnitudinem mali, & incedit.
 19 fundimus misericordiam ante. ms. G. *pro*, fundimus preces, & petimus misericordiam.
 22 Quod si non audieritis. ms. G. *pro*, Quod si nō feceritis, nec audieritis.

CAP. 3.

- 27 Neque viam disciplinæ dedit illis. ms. G. *pro*, disciplinæ inuenerunt.

CAP. 4.

- 37 Veniunt collecti tibi ab oriente. ms. *pro*, collecti ab. sicut G. tamen habent.

CAP. 6.

- 7 Nam lingua ipforum polita. ms. G. *pro*, nā ligna ipforum polita.

IN PROPHETIA

EZECHIELS.

CAP. I.

- 3 Iuxta fluium Chobar. ms. *pro*, secus flumen. sicut Hier. tamen habet.

CAP. 2.

- 3 Ipsi & patres eorum. ms. Hier. n. G. c. *pro*, Patres eorum.

CAP. 3.

- 10 quos loquor ad te. ms. n. G. c. *pro*, quos ego loquor ad te.
 19 in iniquitate sua. ms. Hier. n. G. *pro*, in impietate sua.

CAP. 4.

- 3 Pones eam murum. ms. Hier. n. G. c. *pro*, Pone eam in murum.
 4 & assumes iniquitatem eorum. ms. Hier. n. *pro*, iniquitates. sicut G. tamen habent.
 7 Brachium tuum erit exertum. ms. Hieron. *pro*, extentum. n. habent, *discooperitum*. G. Brachium tuum roborabis.
 13 Et dixit Dominus. ms. Hier. n. c. *pro*, *Hec dicit*. sicut G. tamen habent.
 14 Et dixit, Ha, ha, ha. ms. *pro*, A, a, a. Hier. & n. habent *Ahah*.
 16 Ecce ego conteram. ms. n. Hier. G. c. *pro*, Ecce conteram.
 16 & comedent panem in pondere. ms. Hier. n.

VARIAE LECTIONES

- G. *pro*, & comedent panem suum in pondere.
 17 & contabescant in iniquitatibus. ms. Hier. n. G. c. *pro*, contabescat.

CAP. 5.

- 4 Et ex eo egredietur. ms. Hier. n. G. *pro*, ex eis egredietur.
 13 Cum impleuerō indignationem. ms. Hier. n. G. c. *pro*, omnem indignationem.
 16 fames pessimas in eos, quæ. ms. G. *pro*, in eis, quæ.

CAP. 6.

- 9 in vniuersis abominationibus suis. ms. Hier. n. G. c. *pro*, illis.
 11 Domus Israel, qui gladio. ms. Hieron. n. *pro*, quia gladio.
 14 & faciam terram desolatam. ms. Hier. n. G. c. *pro*, terram eorum desolatam.

CAP. 7.

7. Venit *confractio* super. ms. *pro*, *contritio*. Hieronymus habet, *contractio*. G. *complicatio*. c. *regnum*. חֲפָצִיךָ : quod variis modis ab interpretibus exponitur.
 10 Egredia est *confractio*. ms. *pro*, *contractio*. vt supra vers. 7.

- 14 Super omnem multitudinem eius. ms. Hier. n. G. *pro*, super vniuersum populum eius.
 27 & secundum iudicia eorum. ms. n. G. *pro*, iudicium eorum.

CAP. 8.

- 12 Certè vidisti fili hominis. ms. n. G. c. *pro*, vides. sicut Hier. tamen habet.

CAP. 9.

- 2 In manu sua. ms. Hier. *pro*, eius.
 6 Parvulos & mulieres. ms. G. *pro*, Parvulum. sicut tamen Hier. & n. habent.

CAP. 10.

- 1 Sapphirus, quasi. ms. Hier. n. *pro*, & quasi.
 2 quæ sunt subitus Cherub. ms. Hieron. n. c. *pro*, Cherubim. sicut G. tamen habent.
 10 quasi sit rota in medio. ms. Hieron. n. c. *pro*, quasi si sit.
 11 gradiebantur, non reuertebantur. ms. n. G. *pro*, & non. sicut tamen Hier. & c. habent.

CAP. 11.

- 21 Quorum cor post offendicula. ms. *pro*, quorū autem cor. sicut Hier. tamen habet.
 24 Adduxitque me in Chaldaam. ms. n. c. G. *pro*, adduxit in. sicut Hier. tamen habet.
 24 in visione, in spiritu Dei. ms. Hier. n. G. c. *pro*, in visionem.

CAP. 12.

- 4 Vasa transmigrationis. ms. n. c. *pro*, transmigrationis. sicut Hier. tamen habet. G. habent, captiuitatis.
 7 præceperat mihi: vasa. ms. Hieron. n. G. c. *pro*, mihi Dominus: vasa.
 7 quasi vasa transmigrationis. ms. n. c. *pro*, transmigrationis. Hier. habet, *migrātis*. G. *captiuitatis*.
 19 propter iniquitatem omnium. ms. Hier. n. G. *pro*, iniquitates. c. habent, rapinam.
 25 Dominus loquar, quodcunque. ms. n. *pro*, & quodcunque. sicut G. tamen habent.

CAP. 13.

- 4 quasi vulpes in desertis. ms. Hier. n. G. *pro*, in deserto.
 10 dicentes pax, & non est. ms. Hier. n. G. c. *pro*, pax, pax, &.

CAP. 15.

- 2 Quid fiet ligno vitis? ms. Hier. *pro*, de ligno. n. & G. habent, Quid fiet, seu, erit lignum vitis?
 6 Sic tradidi habitatores. ms. n. G. c. *pro*, tradam. sicut Hier. tamen habet.

CAP. 16.

- 14 in decore tuo. ms. *pro*, meo. sicut n. & c. tamen habent.
 22 & fornicationes tuas, non es. ms. n. G. c. *pro*, & fornicationes non es.
 25 multiplicasti fornicationes. ms. Hier. n. G. c. *pro*, multiplicasti omnes fornicationes.
 27 Et auferam ius tuum. ms. *pro*, iustificationē tuam. sicut Hier. tamen habet. n. habent, statum tuum. G. legitima tua.
 45 Soror sororum tuarū es tu, quæ. ms. *pro*, tua-

rum, quæ. sicut G. tamen habent. Hier. & n. habent, tuarum tu, quæ.

- 50 & abstuli eas, sicut vidi. ms. n. *pro*, vidisti. sicut Hier. amen habet.

CAP. 17.

- 4 in urbem negotiatorum. ms. G. *pro*, in vrbe. sicut tamen Hier. n. & c. habent.
 9 & fructum eius distringeret. ms. Hier. n. G. c. *pro*, fructus eius.
 12 Ecce venit rex. ms. Hier. n. G. c. *pro*, Ecce veniet rex.

CAP. 18.

- 2 & dentes filiorum obstupuerunt. ms. Hier. G. *pro*, obstupefuerunt. n. habent, obstupefuerunt.
 9 in præceptis ms. n. *pro*, & in præceptis. sicut tamen G. habent.
 17 nō acceperit, iudicia mea. ms. Hier. n. G. c. *pro*, & iudicia.

CAP. 19.

- 7 & ciuitates eorum in. ms. Hier. n. c. *pro*, ciuitates earum.

CAP. 20.

- 21 filij in præceptis. ms. n. c. *pro*, & in præceptis.
 28 vt darem illam eis. ms. n. G. *pro*, vt darem eis.
 42 Cum induxero vos. ms. Hier. G. *pro*, adduxero.
 46 Ha, ha, ha. ms. Hier. *pro*, A, a, a. n. habent, Ahah.

CAP. 21.

- 11 Limatus est, vt sit in manu. ms. Hier. *pro*, est, in manu. n. & c. habent, ad dandum eum in manu.
 17 Plaudam manum ad manum. ms. G. *pro*, manu ad. sicut Hieron. tamen habet. n. vtroque modo possunt verti.
 22 In cæde, & eleuet. ms. G. *pro*, vt eleuet. sicut Hieron. tamen habet. n. habent, ad eleuandum.

CAP. 22.

- 2 Nonne iudicas, nonne iudicas ciuitatem. ms. n. c. *pro*, Nonne iudicas ciuitatem, sicut tamen Hier. & G. habent.
 31 indignationem meam, in igne. ms. Hier. n. G. c. *pro*, & in igne.

CAP. 23.

- 8 in adolescentia eius. ms. Hier. *pro*, sua.
 24 & rota, & multitudo. ms. n. G. c. *pro*, & rota, multitudo. sicut Hier. tamen habet.

CAP. 24.

- 1 decima mensis. ms. Hier. n. G. *pro*, decima die mensis.
 4 partem bonam, scemur. ms. Hier. n. G. *pro*, & scemur.
 14 venit, & faciam. ms. Hier. n. c. *pro*, veni. G. habent, veniet.

CAP. 25.

- 7 & scies quia. ms. n. G. c. *pro*, scietis.

CAP. 26.

- 15 Deus Tyro. ms. Hieron. n. G. c. *pro*, Deus de Tyro.

CAP. 27.

- 16 Gemmam & purpuram. ms. *pro*, guttam & purpuram. sicut tamen Hier. & G. habent. n. habent, carbunculum.

CAP. 28.

- 4 in sapientia tua, & ms. n. G. c. *pro*, in sapientia, &.
 12 plenus sapientia & perfectus. ms. Hier. n. G. c. *pro*, plenus sapientia, perfectus.

CAP. 29.

- 10 in solitudines, gladio. ms. Hier. n. *pro*, in solitudinem. sicut tamen G. habent.
 15 humile: inter cetera. ms. Hieron. n. c. *pro*, & inter.
 20 quod laborauerunt. ms. Hier. n. *pro*, laborauerit. G. habent, laborauit.

CAP. 30.

- 3 Appropinquat dies. ms. Hier. n. G. c. *pro*, Appropinquabit.
 14 iudicia in Alexandria. ms. Hier. n. G. c. *pro*, iudicia mea in Alexandria.
 24 & confringam brachia. ms. n. *pro*, & confringam brachium.

CAP. 31.

- 17 in medio nationum. Cui. ms. Hier. n. c. *pro*, nationum eius. Cui.

CAP. 32.

- 16 Et plangent eum, filia gentium *plangent eum* super. ms. h. g. c. *pro*, filia gentium super. sicut Hier. tamen habet.
 18 Cane lugubre. ms. Hier. *pro*, Cane carmen lugubre. h. habent, *Conquerere*. g. *Plange*.
 20 datus est, attraxerunt eam. ms. Hier. h. *pro*, & attraxerunt.
 21 Interfecti gladio. ms. h. g. c. *pro*, *Interfecti*q₃. Hier. habet, *Interfectis*q₃.
 22 Sepulchra eius. ms. Hieron. h. g. *pro*, Sepulchra eorum.
 23 formidinem in terra. ms. Hier. h. *pro*, formidinem suam in. sicut g. tamen habent.
 30 Qui dormierunt. ms. *pro*, *Quia*. sicut Hier. tamen habet. h. & c. habent, & dormierunt.

CAP. 33.

- 3 Et non se obseruauerit. ms. Hier. c. *pro*, Et non obseruauerit. sicut g. tamen habent. h. habent, & non cauerit.
 5 Animam suam *saluauit*. ms. h. g. c. *pro*, *saluabit*.

CAP. 34.

- 10 Cessare eos faciam. ms. Hier. h. g. c. *pro*, Cessare faciam.
 10 Non pascant gregem, nec. ms. h. *pro*, gregem meum, nec. sicut tamen habent Hier. & g.
 10 Non erit eis in escam. ms. h. c. *pro*, Non erit ultra eis. sicut Hier. tamen habet.
 12 In quos dispersa fuerant. ms. *pro*, In quibus. sicut Hier. tamen habet.
 18 pedibus vestris *turbabatis*. ms. Hier. g. *pro*, *turbastis*.
 26 In tempore suo, pluuia. ms. Hier. h. g. c. *pro*, & pluuia.

CAP. 35.

- 15 Quia ego Dominus. ms. Hier. h. c. *pro*, Quia ego Dominus Deus. sicut g. tamen habent

CAP. 37.

- 10 & vixerunt. ms. Hieron. h. g. c. *pro*, & reuixerunt.

CAP. 38.

- 2 contra Gog, terram. ms. Hier. h. c. *pro*, & terram. sicut g. tamen habent.
 8 in nouissimis annorum venies. ms. *pro*, in nouissimo. sicut tamen h. g. & c. habent.

CAP. 39.

- 2 & *seducam* te. ms. *pro*, & *educam* te. h. habent, *seduco* te. g. *deducam*. Hieron. *reducam*, & *deducam*.
 18 Arietum, agnorum. ms. Hier. h. *pro*, & agnorum, sicut g. tamen habent.
 23 Eo quod dereliquerint me. ms. Hier. h. g. *pro*, & quod dereliquerint me.

CAP. 40.

- 16 Pictura palmarum. Et. ms. h. g. c. *pro*, palmarum calata.
 33 & vestibula eius in circuitu. ms. h. c. *pro*, & vestibulorum in.
 39 ut immolaretur. ms. *pro*, ut immoletur.
 45 Sacerdotum erit, qui excubant. ms. *pro*, Sacerdotum qui. sicut tamen h. & c. habent.

CAP. 41.

- 7 Ad superiora in mediū. ms. h. c. *pro*, & in medium. sicut tamen Hier. & g. habent.

CAP. 43.

- 12 Omnis finis eius. ms. h. c. *pro*, omnes fines eius. sicut tamen Hier. habet.
 24 offerent eos holocaustum. ms. h. g. c. *pro*, in holocaustum.
 27 Expletis autem diebus. ms. Hier. h. g. c. *pro*, septem diebus.

CAP. 44.

- 4 Ianitores domus in omni. ms. Hieron. h. g. c. *pro*, & in omni.

CAP. 45.

- 7 Longitudinem autem. ms. *pro*, longitudinis.
 15 quæ nutriunt. ms. *pro*, nutrit. h. & c. habent, de irriguo, vel, pinguibus. Hieron. habet nutrit.

- 20 & expiabit. ms. Hier. h. c. *pro*, expiabit.

CAP. 46.

- 11 de agnis autem. ms. *pro*, in agnis autem. sicut h. habent. Hieronymus habet, Agnis autem.

CAP. 47.

- 12 Lignum fructiferum. ms. *pro*, pomiferum. sicut tamen Hier. habet: habet etiā frugiferum. h. g. & c. habent, lignum cibi, comestibile, seu, cuius fructus comeditur.
 17 ad Aquilonem, & terminus. ms. h. g. c. *pro*, ad Aquilonem terminus. sicut Hier. tamē habet.
 18 Metiemini, etiam plagam. ms. h. c. *pro*, metiemini plagam.

CAP. 48.

- 1 Damasci ad Aquilonem. ms. Hier. g. *pro*, ab Aquilone.
 2 Et ad terminum Dan. ms. *pro*, à termino. sicut tamen Hier. & g. habent. h. & c. habent, super, vel iuxta terminum Dan.
 12 Et erunt ei primitiæ. ms. h. g. c. *pro*, & erunt primitiæ. sicut tamen Hier. habet.
 21 Sed & ad mare, è regione. ms. h. g. *pro*, à mari.
 31 ciuitatis in nominibus tribuum Israel. ms. g. *pro*, ciuitatis nominibus. Hieron. habet, ex nominibus. h. & c. super, siue, secundum nomina tribuum Israel.

IN DANIELE

PROPHETA.

CAP. I.

- 5 Et de vino, vnde. ms. Hier. h. g. *pro*, & vino, vnde.

CAP. 2.

- 2 Præcepit ergo Rex. ms. Hier. *pro*, Præcepit autē Rex. h. & g. habent, Et dixit rex.
 8 Respondit rex, & ait. ms. Hier. c. *pro*, responditq₃. sicut g. tamen habent.
 23 Tibi Deus patrum meorum confiteor. ms. g. *pro*, nostrorum. sicut Hier. tamen habet. c. habent, patris mei.
 40 erit velut ferrum. ms. Hier. c. g. *pro*, ferreum.
 41 partem testæ figuli. ms. c. *pro*, testeam. sicut g. habent. Hier. habet, testam.
 47 & Dominus regum, & reuelans. ms. Hier. c. g. *pro*, regum, reuelans.
 48 & præfectum magistratum. ms. Hier. c. *pro*, & præfectum & magistrum. g. habent, & principem satraparum,

CAP. 3.

- 14 quam erexi. ms. *pro*, constitui. sicut Hier. tamen habet. c. habent, quam stare feci.
 33 & his qui colunt te. ms. Hier. *pro*, colebāt. g. habent, & colentibus te.
 52 & laudabilis, & superexaltatus. ms. g. *pro*, & laudabilis, & gloriosus, & c. sicut Hier. tamē habet.
 54 & supergloriosus in secula. ms. g. *pro*, & superexaltatus, sicut Hier. tamen habet.
 65 Benedicite omnis spiritus Domino. ms. g. *pro*, omnis spiritus Dei Domino. sicut Hier. tamen habet.
 67 Benedicite frigus & aestus, seu, cauma. ms. g. *pro*, aestus. sicut Hier. tamen habet.
 92 Respondit & ait. ms. c. *pro*, Respondit rex, & ait. sicut tamen Hier. & g. habent.
 100 & regnū eius, regnum sempiternū. ms. c. g. *pro*, & regnū eius, quia regnum. sicut Hier. tamen habet.

CAP. 4.

- 6 Princeps ariolorum, quem ego scio. ms. Hier. in commet. g. *pro*, quoniam ego. sicut tamen Hier. habet.
 24 forsitan ignoscet delictis. ms. h. g. *pro*, ignoscet Deus delictis. sicut Hier. tamen habet.
 25 Omnia venerunt super. ms. c. *pro*, Omnia hæc venerunt. sicut tamen Hier. & g. habent.
 27, Babylon magna. ms. c. g. *pro*, Babylon ciuitas magna. sicut Hier. tamen habet.
 28 regnum transit à te. ms. c. *pro*, regnum tuum transit à te. Hier. & g. habent quidē transit: sed habent quoque, tuum.
 29 & cum bestiis feris. ms. *pro*, & feris. sicut tamē Hier. habet. c. & g. habent, & cum bestiis agrestibus, seu, agri.
 30 Et ungues eius quasi auium. ms. c. g. *pro*, quasi ungues auium, sicut Hier. tamen habet.
 34 & viæ eius iudicia. ms. Hi. c. g. *pro*, omnes viæ

CAP. 5.

- 8 nec interpretationem indicare regi. ms. Hier. g. *pro*, nec interpretationem eius indicare.
 12 Intelligentiaque, interpretatio. ms. *pro*, & interpretatio. sicut Hier. tamen habet. c. habent, & intellectus interpretans. g. coniectura cognoscens.

CAP. 6.

- 7 Principes regni, magistratus. ms. c. *pro*, regni tui. sicut tamen Hier. & g. habent.

- 27 de manu leonum. ms. c. *pro*, de lacu leonum. sicut Hier. tamen habet. g. habent, ex ore leonum.

CAP. 8.

- 14 & mane, duo milia. ms. h. *pro*, & mane, dies duo milia. sicut tamen Hier. & g. habent.
 16 fac intelligere istum visionē. ms. h. g. *pro*, istam, sicut Hier. tamen habet.

CAP. 9.

- 3 Ad Dominum Deum, rogare. ms. Hier. h. g. *pro*, Deum meum, rogare.

- 20 Et prosternerem preces. ms. h. g. *pro*, ut prosternerem preces. sicut Hieronymus. tamen habet.

- 21 in oratione, ecce vir. ms. Hier. h. g. *pro*, in oratione mea, ecce.

- 23 Tu ergo animaduerte. ms. Hier. *pro*, autem. h. & g. habent, &.

- 24 Impleatur visio, & prophetes. ms. h. *pro*, prophetia. sicut Hier. & g. tamen habent.

CAP. 10.

- 1 Anno tertio Cyri. ms. Hieron. h. g. *pro*, Anno tertio regni Cyri.

- 17 Nihil in me remāsit. ms. *pro*, nihil enim in me. sicut Hier. tamen habet. h. & g. habent, Et ego ex tunc &c.

- 20 Cum ergo egrededer. ms. *pro*, Cum enim egrededer. h. & g. habent, & ego egrediens.

CAP. 11.

- 14 Et in temporibus illis. ms. Hieron. h. g. *pro*, In temporibus illis.

- 45 inter maria. ms. h. g. *pro*, inter duo maria. sicut Hier. tamen habet.

CAP. 12.

- 2 alij in vitam eternam: & alij. ms. Hier. h. g. *pro*, alij in vitam æternam, alij.

- 13 Tu autem vade ad. ms. h. *pro*, Tu autem Daniel vade. sicut tamen Hier. & g. habent,

CAP. 13.

- 15 Factum est ergo, cum. ms. *pro*, autem. sicut tamē Hier. habet. g. habent, Et factum est.

- 23 in manus vestras, quā peccare. ms. Hier. g. *pro*, in manus hominum, quā.

- 39 & apertis ostiis exiliuit. ms. Hier. *pro*, & apertis ostio exiliuit. g. habent, & aperiens ostia ex.

- 45 Suscitauit Dominus spiritum sanctum pueri. ms. Hier. g. *pro*, spiritum pueri.

- 56 iussit venire alterū. ms. g. *pro*, alium. sicut Hier. habet.

- 62 aduersus proximum. ms. Hier. g. *pro*, proximam.

CAP. 14.

- 10 Ecce nos egredimur foras. ms. g. *pro*, egrediemur foras. sicut Hier. tamen habet.

- 12 Contemnebant autem. ms. Hier. g. *pro*, Considerabant autem.

- 20 Tunc apprehendit sacerdotes. ms. g. *pro*, Tunc apprehendit rex sacerdos. sicut Hier. tamen habet.

- 24 Dixitque Daniel, Dominū Deum. ms. g. *pro*, Daniel regi, Dominum. sicut Hier. tamen habet.

- 24 Quia ipse est Deus viuens. Tu autē rex. ms. g. *pro*, quia ipse est Deus viuens: iste autē non est Deus viuens. Tu autē. sicut Hier. tamen habet.

- 26 Et dixit, Ecce. ms. g. *pro*, Et dixit Daniel, Ecce, sicut Hier. tamen habet.

- 36 Daniel, tolle prandium, quod. ms. g. *pro*, Daniel serue Dei, tolle. sicut Hier. tamē habet.

- 37 Recordatus es enim mei. ms. g. *pro*, es mei. sicut Hier. tamen habet.

- 37 Et non dereliquisti quærentes te. ms. *pro*, diligentes te. sicut Hieron. tamen habet. g. habent, exquirentes.

- 39 Et ecce Daniel sedens, & exclamauit. ms. g. *pro*, sedens,

- sedens in medio leonum. Et. sicut Hieron. tamen habet.
- 40 Et extraxit eum. Porro illos. ms. g. pro, eum de lacu leonum. Porro. sicut Hier. tamē habet.

IN OSEE.

CAP. 1.

- 2 Principium loquēdi Domini. ms. Hier. pro, Dominus. h. habet, Principio locutus est Dominus. g. & c. Principium verbi Domini.
- 2 Et filios fornicationum. ms. Hier. h. pro, fornicationis. sicut g. tamen habet.

CAP. 3.

- 1 Adhuc vade, dilige. ms. Hier. h. pro, & dilige. sicut g. tamen habent.

CAP. 5.

- 1 Et rete expansum. ms. Hier. h. pro, Et sicut rete. sicut tamen g. & c. habet t.

CAP. 6.

- 5 dolui in prophetis, occidi. ms. h. g. pro, & occidi. sicut Hier. tamen habet.
- 6 Plus quam holocausta. ms. Hier. h. g. c. pro, holocaustum.

CAP. 7.

- 5 die regis nostri. ms. c. pro, dies. sicut tamē habet Hier. & g. h. utroque modo possunt verti.
- 12 Rete meū, quasi. ms. Hier. h. g. c. pro, & quasi.

CAP. 8.

- 2 Me inuocabant. ms. pro, inuocabunt. sicut tamen Hier. h. & g. habent. c. habent, orant.
- 4 Argentum suū & aurum suum. ms. Hier. h. g. c. pro, Aurum suum & argentum suum.
- 9 dederunt amatoribus. Sed & cum. ms. Hier. h. pro, amatoribus suis. Sed.

CAP. 9.

- 7 Et multitudo amentie. ms. pro, multitudinem. sicut Hier. tamen habet. g. habent, multiplicata est amentia.

CAP. 10.

- 12 Seminate vobis iustitiam. ms. pro, in iustitia. sicut tamen Hier. & g. habent. h. habent, ad iustitiam. c. agite vobis opera bona.

- 13 In viis tuis, in multitudine. ms. Hier. h. g. c. pro, & in multitudine.

CAP. 11.

- 1 Pertransit rex. ms. pro, pertransit. sicut Hier. tamen habet. h. habent, succisus est. g. proiectus es. c. probro affectus est.

- 12 Et cum sanctis, fidelis. ms. Hier. h. pro, fidelibus.

CAP. 12.

- 11 Si in Galaad idolum. ms. c. pro, Si Galaad. sicut tamen Hier. & h. habent.

IN IOELE.

CAP. 1.

- 2 Audite hoc senes. ms. Hier. h. c. pro, hac. sicut g. tamen habent.

- 6 Gens enim ascendit super. ms. Hier. h. g. c. pro, ascendet.

CAP. 2.

- 19 Et replebimini eo. ms. Hier. h. c. pro, in eis. g. habent, eis.

- 20 Et extremum eius ad mare. ms. Hier. h. g. c. pro, eius usque ad mare.

CAP. 3.

- 3 In prostibulum. ms. pro, in prostibulo. sicut Hier. tamen habet.

- 9 Clamate hoc in. ms. h. c. pro, hac. sicut tamen Hier. & g. habent.

- 21 Sanguinem eorum, quem non. ms. Hier. pro, quos non. h. g. c. non ponunt relatiuum.

IN AMOS.

CAP. 1.

- 6 Non conuertam eam. ms. pro, eum. sicut tamen h. habent. Hier. & g. habent, eos.

- 9 Non conuertam eam. ms. g. pro, eum. sicut tamē Hier. & h. habent.

- 10 Et immittam ignem. ms. Hier. c. pro, mittam. sicut h. tamen habent. g. habent, emittam.

- 14 In muro Rabba. ms. h. g. c. pro, Rabbath. Hier. habet, in muro Rabba.

CAP. 2.

- 10 duxi vos in deserto. ms. h. h. c. g. pro, in desertū.

VARIAE LECTIONES

CAP. 3.

- 12 Et in Damasco grabati. ms. pro, Et in Damasco grabbato. sicut Hier. tamen habet.

CAP. 4.

- 5 Et de fermentato laudem. ms. pro, fermento. sicut tamen Hier. & h. habent.

CAP. 5.

- 8 Et diem nocte mutantem. ms. Hier. pro, Et diē in nocte. g. habent, Et diem in noctem obsecrans. quibus fauent h. & c.

- 26 Sydus Dei vestri, quae fecistis vobis. ms. Hier. h. c. pro, Sydus Dei vestri Remphan, figuras quas fecistis. sicut g. tamen habent.

CAP. 6.

- 1 Vae qui opulenti estis. ms. Hier. h. g. c. pro, vae vobis qui.

- 2 Et ad optima quaque. ms. Hier. pro, quoque.

CAP. 8.

- 7 In superbia Iacob. ms. h. pro, in superbiam Iacob. sicut Hier. tamen habet. g. habent, per superbiam Iacob.

CAP. 9.

- 1 Non erit fuga eis qui fugient, & qui fugerit. ms. h. g. c. pro, Non erit fuga eis, & qui fugerit.

- 5 Et tabescet. ms. pro, tabescit. sicut Hier. tamen habet. g. habent, Et commouet eam.

IN PROPHETIA

ABDIAE

- 3 Qui dicit in corde suo. ms. h. c. Hier. (licet textus aliter habeat.) pro, Qui dicit in corde tuo. sicut g. tamen habent.

- 11 Cum stares aduersus, quando. ms. h. c. g. pro, aduersus eum. sicut Hier. tamen habet.

- 15 Retributionem tuam conuertet. ms. Hier. pro, conuertam. h. g. c. habent, conuertetur.

- 16 Quomodo enim bibistis. ms. h. c. pro, bibisti. sicut tamen g. & Hier. habent.

- 20 Omnia Chanaanorum. ms. Hier. h. g. c. pro, Omnia loca Chanaanorum.

IN IONA.

CAP. 1.

- 10 Quia indicauerat eis. Et dixerunt. ms. Hier. h. g. c. pro, eis Ionas. Et dixerunt.

- 11 & intumescibat. Et dixit. ms. Hier. h. g. c. pro, & intumescibat super eos. Et dixit.

- 12 Grandis super vos. ms. h. pro, grandis venit super vos. Hier. & g. habent, est.

CAP. 3.

- 5 Et crediderunt viri Niniuite in Deum. ms. Hier. pro, in Deo. sicut h. tamen habent. g. habent, Et crediderunt viri Niniue Deo. c. in verbo Domini.

- 10 Super malitia, quam. ms. Hier. g. pro, super malitiam. h. habent, super malo. c. a malo.

IN MICHA.

CAP. 1.

- 3 Dominus egreditur. ms. h. g. c. pro, egredietur. sicut Hier. tamen habet.

CAP. 2.

- 13 Diuident & transibunt. ms. Hier. pro, diuidet. h. habent, effregerunt. g. diuiserunt.

CAP. 4.

- 6 Et quam afflixeram. ms. Hier. h. g. c. pro, quam afflixeram.

- 8 Nebulosa, filia Syon. ms. Hier. pro, filia.

CAP. 5.

- 9 Exaltabitur manus tua. ms. Hier. h. g. c. pro, & exaltabitur.

CAP. 6.

- 5 Quid cogitauerit Balac. ms. h. c. pro, quid cogitauerit contra te Balac. sicut Hier. & g. tamen habent.

- 9 Timentibus nomen tuum. ms. Hier. h. pro, eius. sicut g. tamen habent.

- 16 Et ambulasti in voluntatibus eorum. ms. Hier. pro, voluptatibus. h. & g. habent. & ambulasti in consiliis eorum. c. & ambulasti in legitimis eorum.

CAP. 7.

- 6 Et filia consurgit. ms. Hier. h. c. pro, consurget. sicut g. tamē habet. Sed h. g. c. nō legūt, &

- 15 Secundum dies egressionis tuę. ms. Hier. h. c. pro, diem.

IN NAHVIM.

CAP. 1.

- 11 Ex te exibat cogitans. ms. h. g. c. pro, Ex te enim exibat. sicut Hier. tamen habet.

CAP. 2.

- 4 In itineribus conturbata sunt. ms. pro, conturbati sunt. sicut Hier. tamen habet.

- 13 Quadrigas eius. ms. h. Hier. pro, tuas. sicut tamen g. & c. habent.

CAP. 3.

- 5 Et ostendam gentibus nuditatem tuam. ms. Hier. h. g. c. pro, in gentibus.

- 15 Congregare ut bruchus. ms. h. g. c. pro, congregare ergo ut. sicut Hier. tamen habet.

IN HABACVC.

CAP. 1.

- 17 Interficere gentes non parcat. ms. h. g. pro, nō cessat. sicut Hier. tamen habet.

CAP. 3.

- 3 de monte Pharan. Semper. Operuit. ms. Hier. pro, Pharan. Operuit. h. habent, sela. g. diapsalma.

- 8 indignatio tua? quia ascendes super. ms. h. pro, qui ascendis. Hier. habet, qui ascendes. g. ascensurus.

- 12 Conculcabis terram, in furore. ms. Hier. h. c. pro, & in furore. sicut g. tamen habent.

- 16 Ad vocem contremuerunt. ms. Hier. h. pro, A voce. sicut g. tamen habent.

IN SOPHONIA.

CAP. 2.

- 3 Qui iudicium. ms. Hier. h. c. pro, Quia iudiciū.

- 10 Hoc eis eueniet pro superbia sua. ms. Hier. pro, euenit.

CAP. 3.

- 9 Ut innocent omnes in nomine Domini. ms. h. c. pro, ut innocent omnes nomen Domini. sicut tamen Hier. & g. habent.

- 17 Silebit in dilectione tua, exultabit. ms. Hier. h. c. pro, tua, & exultabit. sicut g. tamen habent.

IN AGGÆO.

CAP. 1.

- 4 In domibus vestris laqueatis. ms. h. pro, in domibus laqueatis. sicut Hieron. & g. tamen habent.

IN ZACHARIA.

CAP. 1.

- 12 Iste septuagesimus annus est. ms. Hier. g. pro, Iste iam septuagesimus.

CAP. 3.

- 1 Et ostēdit mihi Iesum. ms. Hier. h. c. pro, mihi Dominus Iesum. sicut g. tamen habent.

CAP. 4.

- 2 Et septē, et septem infusoria lucernis. ms. Hier. h. pro, Et septem infusoria. g. habent, Et septem fusoria lucernarum, septem lucernis.

CAP. 5.

- 2 Et dixi, Ego video. ms. Hier. h. g. c. pro, Et dixi, Ecce ego video.

CAP. 6.

- 2 Et in quadriga secunda, equi nigri, & in. ms. h. g. c. pro, In quadriga secūda, equi nigri, in. Hier. prius, & omittit.

- 3 Equi varij, fortes. ms. h. pro, & fortes. sicut tamen Hier. & g. habent.

- 7 Ite, perambulate terram. ms. h. pro, Ite, & perambulate. sicut tamen Hier. & g. habent.

CAP. 7.

- 2 Et viri qui erant cum eo. ms. Hieron. h. g. pro, cum eis.

- 12 In spiritu suo per manum. ms. Hier. h. g. c. pro, in spiritu suo sancto, per manum.

CAP. 9.

- 9 Super asinum, & super. ms. h. c. pro, super asinam. sicut Hier. tamen habet. g. habent, super subiugalem.

CAP. 10.

2 Locuti sunt frustra, vanè, ms. H. G. Hier. *pro*, & vanè.

CAP. 12.

6 Et sicut *facem* ignis in fœno. ms. Hier. H. G. *c. pro, faciem* ignis in fœno.

CAP. 13.

4 Cùm *prophetauerit*. ms. Hier. H. G. *c. pro, prophetauerint*.

8 Partes duæ in ea *disperdentur*. ms. H. G. *c. pro, dispergentur*.

9 Exaudiam eum, dicam. ms. Hier. H. G. *c. pro, & dicam*, sicut G. tamen habent.

CAP. 14.

1 Ecce dies Domini *venit*. ms. H. *pro, veniet*. Hier. & G. habent *veniunt*.

1 Et *diuident* spolia. ms. c. *pro, diuidentur*, sicut tamen Hier. & G. habent. H. habent, *diuidetur* spoliū tuum.

10 Et *habitabit* in loco suo. ms. Hier. H. *pro, habitabitur*. G. habent, *permanebit*.

10 Ad locum portæ prioris, vsque ad. ms. Hier. H. *pro, & vsque ad*, sicut tamen G.

IN MALACHIA.

CAP. 1.

3 In *desertum draconis*. ms. *pro*, in *dracones deserti*, sicut Hier. tamen habet. G. habent, in *domos deserti*. c. in *vastationem deserti*. H. in *dracones deserti*, vel *draconibus deserti*.

CAP. 2.

12 De *tabernaculis* Iacob. ms. Hier. H. G. *pro, de tabernaculo*.

CAP. 3.

5 Mercedem mercenarij, viduas & pupillos. ms. Hier. H. G. *pro*, mercedem mercenarij, & *humiliant* viduas & pupillos. G. habet, & qui opprimunt per potentiam viduas, & percutiunt pupillos.

8 In quo *confiximus* te. ms. H. G. *c. pro, configimus*, sicut Hier. tamen habet.

IN LIBRIS MACHABÆORVM.

LIBRI PRIMI MACHAB.

CAP. 1.

7 A iuuentute : & *diuisit*. ms. G. *pro*, a iuuentute *sua* : & *dimisit*.

11 Radix *peccatrix* Antiochus. ms. G. *pro*, *peccati*.

67 Super populum valde. ms. *pro*, super populum *Israel* valde. G. habent, super *Israel* valde.

CAP. 2.

30 Quoniam *indurauerunt* super eos mala. ms. *pro*, *mundauerunt*. G. habent, *multiplicata sunt*.

42 Synagoga *Asideorum*, fortis. ms. G. *pro*, *Iudeorum*.

64 Viriliter agite in lege : quia in ipsa gloriosi eritis. ms. G. *pro*, viriliter agite in lege : quia *cum feceritis quæ vobis præcepta sunt in lege à Domino Deo vestro*, in ipsa gloriosi eritis.

CAP. 3.

16 Exiuit Iudas obviam *illi* cum paucis. ms. G. *pro, illis*.

CAP. 5.

67 Dum *vult* fortiter facere, dum sine consilio *exit* in prælium. ms. G. *pro*, dum *volunt* fortiter facere, dum sine consilio *exerunt* in prælium.

CAP. 6.

46 Et iuit sub *elephantum*, &c. ms. G. *pro*, sub *pedes elephantis*, &c.

56 Reuersus *esset*. ms. *pro*, reuersus *est*.

CAP. 7.

7 Quod fecit nobis & regionibus regis. ms. G. *pro*, nobis in regionibus.

8 Et misit eum. Et Alcimum. ms. G. *pro*, & misit eum, *ut videret exterminium quod fecit Iudas. Sed & Alcimum*.

CAP. 9.

61 Qui principes erant *malitie*. ms. G. *pro*, *militia*.

CAP. 10.

38 Nisi *summi Sacerdotis*. ms. G. *pro*, nisi *summo Sacerdoti*.

40 Et ego *do* singulis annis. ms. G. *pro*, *dabo*.

47 Et complacuit eis in *Alexandro*. ms. G. *pro*, in *Alexandrum*.

CAP. 11.

19 Anno centesimo *sexagesimo septimo*. ms. G. *pro*, anno centesimo *septuagesimo septimo*.

CAP. 12.

16 *Numenium* Antiochi, & Antipatre Iasonis, & *misimus*. ms. G. *pro*, *Neumenium* Antiochi *filium*, & Antipatrem Iasonis *filium*, & *misimus*.

19 Quod *miserat* Onias. Rex Spartiatarum Onias Ionathæ sacerdoti. ms. *pro*, *misi*. G. sic habent, Quas miserunt. Oniæ rex Spartiatarum Oniæ sacerdoti.

30 *Transferant* enim flumen. ms. *pro*, *transierunt*. G. habent *aoristum*.

CAP. 13.

46 Sed secundum misericordias tuas. Et flexus Simon. ms. G. *pro*, sed secundum misericordias tuas, & *seruiem* tibi. Et flexus, &c.

51 Et ramis palmarum, & *cinnam*, & cymbalis. ms. G. *pro*, & ramis palmarum, & *citharis*, & cymbalis.

54 Quod vir esset. ms. G. *pro*, quod *fortis prælij* vir esset.

CAP. 14.

31 Calcare & atterere. ms. G. *pro*, calcare *sancta*, & atterere.

31 Et extendere manus in *sancta eorum*. ms. G. *pro*, in *sancta sanctorum*.

35 Eo quod ipse *fecerat* hæc omnia. ms. *pro*, *fecerit*.

CAP. 15.

24 Principi Sacerdotum Antiochus. ms. G. *pro*, Principi sacerdotum, & *populo Iudeorum*. Antiochus.

CAP. 16.

1 Quæ fecit Cendebeus. Et vocauit. ms. G. *pro*, Cendebeus in *populo ipsorum*. Et vocauit.

SECUNDI MACHABÆO.

RVM LIBRI

CAP. 1.

12 Contra sanctam ciuitatem. ms. G. *pro*, contra *nos & sanctam ciuitatem*.

14 Et ut acciperent pecunias. ms. *pro*, acciperet. G. habent, gratia accipiendi pecunias.

CAP. 2.

10 Et consumpsit holocaustum. Et dixit Moyses. ms. *pro*, & consumpsit holocaustum : sicut & Salomon orauit, & descendit ignis de calo, & consumpsit holocaustum. Et dixit Moyses, sicut G. tamen habent, nisi quod posteriora verba paulo aliter habeant, hoc videlicet modo, & descendens ignis consumpsit holocausta.

14 Ea quæ *deciderant* per bellum. ms. G. *pro*, *didicerat*.

23 Et ut leges. ms. G. *pro*, Ut leges.

CAP. 3.

1 Propter Oniæ pontificis pietatem. ms. G. *pro*, Pontificis *dispositionem & pietatem*.

13 Dicebat omni *regia* deferenda. ms. *pro*, dicebat omni *genere regie* ea esse deferenda. G. habent, omnino dicebat in regium referenda hæc esse.

36 Viderat opera *magni* Dei. ms. *pro*, *magna* G. habent, *maximi* Dei.

CAP. 4.

19 Non oporteret, in alios sumptus. ms. *pro*, sed in alios. In G. hæc non habentur.

CAP. 5.

26 Omnesque qui ad spectaculum. ms. G. *pro*, omnesque *simul* qui ad spectaculum.

CAP. 7.

28 Peto *à te* nate, ut aspicias. ms. *pro*, peto nate. G. habent, peto *te* nate.

CAP. 8.

1 Et conuocantes cognatos, & eos qui. ms. G. *pro*, cognatos & *amicos*, & eos qui.

CAP. 10.

17 Et omnes simul, non minus *viginti* milibus. ms. G. *pro*, non minus *viginti quinque* milibus.

CAP. 11.

18 Et quæ res permittebant, *concessit*. ms. G. *pro*, *conferesi*.

CAP. 12.

2 Demophon, *super hos* & Nicanor. ms. G. Demophon *superbus* & Nicanor.

16 Sanguine *infectum* fluere videretur. ms. *pro*, *intersectorum*. G. habent, fluens sanguine impletum videretur.

43 Offerre pro *peccato* sacrificium. ms. G. *pro*, offerre pro *peccatis mortuorum* sacrificium.

CAP. 14.

9 Sed his singulis, ô Rex, cognitis. ms. G. *pro*, sed oro his, &c.

13 Ut ipsum quidem Iudam caperet : eos verò. ms. *pro*, caperet *uiuum* : eos verò. G. habent, ipsum quidem Iudam auferri.

19 Et Matthiam, ut darent. ms. G. *pro*, & ut darent.

21 Et *à* singulis sellæ. ms. G. *pro*, & singulis sellæ.

C V A R I A E

VARIÆ LECTIONES IN NOVO TESTAMENTO AD TEXTVM GRÆCVM ET SYRIACVM EXPENSÆ.

LECTORI.

NOVVM Testamentum horum Bibliorum regionum multas habet varias lectiones in margine iuxta vulgatam editionem Latinam notatas; quas si quando veriores existimabamus, inter has quoque lectiones varias posuimus: quod si quasdam ut plerasque in his nostris non reperias, existima id factum esse, quod lectio in ipso contextu posita propius accedat ad textum Græcum aut Syriacum, quàm quæ in margine collocata est. id enim fere ubique observatum inuenies, quod minus probata lectio ad marginem reiecta sit.

IN EVANGELIO MATTHÆI,

- CAP. 2.
6 Dux qui reget. MS. pro, regat.
14 Qui surgens accepit. MS. pro, confurgens.
CAP. 3.
9 Quoniam potest Deus. MS. pro, potens est Deus.
10 Non facit fructum bonum exciditur, & in ignem mittitur. MS. G. S. pro, exciditur, mittitur.
12 Congregabit triticum suum in horreum. MS. G. pro, triticum in horreum.
CAP. 4.
10 Vade post me sathana. MS. al. retro me. Syri neutrum habent, similiter multa Græca & Latina MS. ut possit videri aliunde insertum.
CAP. 5.
41 Vade cum illo duo. MS. G. S. pro, alia duo.
CAP. 6.
22 Lucerna corporis est oculus. MS. G. S. pro, corporis tui est oculus tuus.
CAP. 7.
12 Ita & vos facite illis. MS. G. S. pro, & vos facite illis.
CAP. 8.
13 Et sanatus est puer in illa hora. MS. G. S. pro, ex illa hora.
CAP. 9.
18 Vnus accessit & adoravit eum. MS. pro, adorabat eum.
18 Dicens, Filia mea modò defuncta est. MS. G. S. pro, Dicens, Domine, filia mea modò.
23 Et turbam tumultuantem, dixit ad eos. MS. G. S. pro, dicebat, Recedite, &c.
38 Ut eiciat operarios in messiem suam. MS. G. S. pro, mutat.
CAP. 10.
26 Nihil est enim opertum, quod non reuelabitur: & occultum, quod non sciatur. MS. G. pro, reueletur, sciatur.
CAP. 11.
12 Et violenti diripiunt illud. MS. G. pro, rapiunt.
CAP. 13.
8 Et dabant fructum, aliud centum, aliud sexaginta, aliud triginta. MS. G. S. pro, centesimum, sexagesimum, trigisimum.
14 In eis prophetia Isaïæ, dicens. MS. G. pro, dicentis.
47 Ex omni genere congreganti. MS. G. S. pro, genere piscium congreganti.
CAP. 15.
9 Docentes doctrinas, madata hominum. MS. G. S. pro, doctrinas & mandata.
CAP. 16.
3 Rutilat enim triste cælum. Hypocrita, faciem ergo cæli, &c. MS. G. S. pro, triste cælum. Faciem ergo.
19 Erit solum in cælis. MS. G. S. pro, solum & in cælis.
CAP. 17.
1 Et subducit illos in montem. MS. G. pro, & ducit illos.

- CAP. 19.
4 Quia qui fecit ab initio, masculum. MS. G. S. pro, qui fecit hominem ab initio, masculum, &c.
CAP. 20.
4 Ite & vos in vineam, & quod iustum. MS. G. S. pro, vineam meam. Idem v. 7.
CAP. 21.
37 Verebuntur filium meum. MS. G. S. pro, fore verebuntur.
CAP. 22.
30 Sed sunt sicut angeli Dei. MS. G. S. pro, erunt sicut, &c.
CAP. 23.
25 Intus autem plena sunt rapina. MS. G. S. pro, pleni estis.
37 Pullos suos sub alis, & noluitis. MS. G. S. pro, noluitis.
CAP. 24.
34 Donec omnia hæc fiant. MS. pro, ista.
CAP. 26.
11 Me autem non semper habetis. MS. G. pro, habebitis.
14 De duodecim, qui dicitur Iudas. MS. G. pro, dicebatur.
24 Per quem Filius hominis traditur. MS. G. S. pro, tradetur.
71 Vidit eum alia: & ait his. MS. G. S. pro, alia ancilla.
CAP. 28.
6 Venite, videre locum. MS. G. S. pro, venite & videte.

IN EVANGELIO MARCI.

- CAP. 2.
1 Intrauit Caphernaum post dies, & auditum est. MS. G. S. pro, post dies octo.
2 Et confestim conuenerunt multi. MS. C. pro, & conuenerunt.
9 Dimittuntur tibi peccata, an dicere. MS. G. pro, peccata tua.
15 Multi qui & sequebantur eum. MS. G. S. pro, qui sequebantur.
24 Ecce quid faciunt Sabbathis, quod non licet. MS. G. S. pro, quid faciunt discipuli tui Sabbathis.
26 Non licebat manducare nisi Sacerdotibus. MS. G. S. pro, solis Sacerdotibus.
26 Et dedit eis & qui cum eo erant. MS. S. pro, & dedit eis qui cum eo erant.
CAP. 3.
9 Et dixit discipulis suis. MS. G. S. pro, dixit Iesus.
9 Dixit discipulis suis, ut nauicula sibi deserueret propter turbam. MS. pro, ut in nauicula sibi deseruerent.
29 In Spiritum sanctum, non habebit remissionem. MS. pro, habet.
CAP. 4.
32 Et cum seminatum fuerit. MS. G. S. pro, na-

- tum fuerit.
32 Ascendit, & fit maius omnibus. MS. G. S. pro, ascendit in arborem.
CAP. 5.
7 Quid mihi & tibi, Iesu fili Dei summi? adiutor. MS. pro, altissimi.
33 Veniunt ab Archisynagogo, dicentes. MS. G. quædam tamen legunt, ab Archisynagogo i. domo. s. è domo principis Synagoga. pro, veniunt ad Archisynagogum, dicentes.
CAP. 6.
21 Herodes in natalitiis suis cœnam fecit. MS. quædam, al. in natali suo, al. natali suo. G. natalibus suis. s. in domo natiuitatis sue, pro, natalis sui cœnam fecit.
CAP. 7.
6 Cor autem eorum longè abest à me. MS. G. S. pro, est à me.
CAP. 8.
28 Dicentes Ioannem Baptistam. MS. G. S. pro, dicentes alij Ioannem.
CAP. 10.
17 Cum egressus esset in viam. MS. G. pro, in via.
17 Rogabat eum, Magister bone. MS. G. pro, Rogabat eum dicens, Magister.
40 Non est meum dare, sed quibus paratum est. MS. G. S. pro, non est meum dare vobis, sed quibus.
CAP. 12.
29 Dominus Deus noster, Dominus vnus est. MS. G. S. pro, Dominus Deus tuus, Deus vnus est.

- CAP. 14.
2 Ne forte tumultus fieret populi. MS. G. pro, in populo.
20 Qui intingit mecum in catinum. MS. G. pro, Qui intingit mecum manum in catino.
61 Tu es Christus filius benedicti. MS. G. S. pro, filius Dei benedicti.
CAP. 15.
29 Vah qui destruis templum, & in tribus diebus. MS. G. S. pro, qui destruit templum Dei, & in tribus d.

IN EVANGELIO LVCAE.

- CAP. 1.
29 Quæ cum vidisset, turbata est. MS. G. S. pro, audisset.
68 Fecit redemptionem plebi suæ. MS. G. pro, plebi suæ.
CAP. 2.
18 Et omnes qui audierunt, mirati sunt. MS. pro, audierant.
18 Mirati sunt de his quæ dicta erant. MS. G. S. pro, mirati sunt & de his.
38 Expectabant redemptionem in Ierusalem. MS. G. S. pro, Israel.
CAP. 3.
9 Exciditur, & in ignem mittitur. MS. G. S. pro,

pro, excidetur, mittetur.

CAP. 4.

- 7 Tu ergo si adoraueris coram me. MS. G. S. *pro*,
si *pro*cidens adoraueris.

CAP. 6.

- 9 Interrogabo vos, si licet Sabbathis. MS. G. S.
pro, interrogo vos.

- 11 Quidnam facerent Iesu. MS. G. S. *pro*, de Iesu.

CAP. 7.

- 37 Vt cognouit quodd accubisset. MS. *pro*, quodd
Iesus accubuit.

CAP. 8.

- 13 Radices non habent, qui ad tempus credunt.
MS. G. *pro*, quia ad tempus credunt.

- 38 Et rogabat illum. MS. *pro*, rogauit illum.

CAP. 9.

- 3 Tuleritis in viam. G. S. *pro*, in via.

- 4 Inde exeatis. MS. G. S. *pro*, inde ne exeatis.

- 57 Sequar te quocunque ieris Domine. Dixit.
MS. G. S. *pro*, quocunque ieris. Dixit.

CAP. 10.

- 21 Exultauit in spiritu & dixit. MS. G. exultauit
spiritu.

CAP. 11.

- 2 Regnum tuum. fiat voluntas tua, sicut in celo
& in terra. panem. MS. G. S. *pro*, regnum
tuum. panem nostrum.

- 17 Regnu in seipsum diuisum. MS. G. S. *pro*, in se.

- 17 desolatur, & domus. MS. G. *pro*, desolabitur.

- 17 Domus supra domum cadit. MS. G. *pro*,
cadet.

- 22 Arma eius aufert. MS. G. S. *pro*, auferet.

- 22 Spolia eius distribuit. MS. G. S. *pro*, di-
stribuet.

- 25 Inuenit scopis mundatam. MS. G. *pro*, eam
scopis mundatam.

- 26 Septem alios spiritus nequiores se. MS. G. S.
pro, spiritus secum nequiores.

CAP. 12.

- 1 Turbis autem circumstantibus, ita. MS. *pro*,
concurrentibus.

- 35 Lucerne ardentes, & vos. MS. G. S. *pro*, ar-
dentes in manibus vestris.

- 40 Filius hominis venit. MS. G. *pro*, veniet.

- 42 Quem constituet Dominus. MS. G. S. *pro*,
constituit.

- 47 Et non preparauit. MS. G. *pro*, non se pra-
parauit.

- 51 Pacem veni dare in terra. MS. G. *pro*, mitte-
re in terram.

CAP. 13.

- 15 Dixit: Hypocrita, unusquisque. MS. S. G. que-
dam: *pro*, Hypocrita, vt quaedam G. etiam
habent.

CAP. 14.

- 29 Ne postea quam posuerit. MS. *pro*, postquam.

CAP. 17.

- 29 Plantabant, edificabant. MS. G. *pro*, planta-
bant & edificabant.

CAP. 18.

- 30 In seculo venturo. MS. G. S. *pro*, futuro.

CAP. 19.

- 23 Cum vsuris vtique exegissem illam. MS. G. S.
pro, illud.

- 37 Omnes turbe discipulorum gaudentes. MS. que-
dam, al. discipulorum, sic etiam G. & S. *pro*,
descendentium.

CAP. 20.

- 20 In sermone vt traderent. MS. G. *pro*, &.

- 35 Neque nubunt, neque ducunt vxores MS. G. S.
pro, nubent neque ducunt.

CAP. 21.

- 17 Eritis odio omnibus propter. MS. G. S. *pro*,
odio omnibus hominibus propter.

CAP. 22.

- 22 Per quem traditur. MS. G. S. *pro*, tradetur.

- 26 Fiat sicut iunior. MS. G. *pro*, minor.

- 31 Ait autem Dominus: Simon, Simon, ecce.
MS. G. *pro*, Simoni: Simon.

- 64 Et interrogabant eum dicentes. MS. G. *pro*,
interrogauerunt eum dicentes.

CAP. 1.

- 9 Hominem venientem in mundum. MS. S.
pro, in hunc mundum.

- 29 Postera die videt Ioannes. MS. G. S. *pro*, altera
die vidit.

- 31 Vt manifestetur Israeli. MS. G. S. *pro*, in
Israel.

CAP. 2.

- 14 Videntes boves & oues. MS. G. S. *pro*, oues
& boues.

CAP. 3.

- 3 Nisi quis natus fuerit denuo. MS. G. S. *pro*,
renatus.

- 4 In ventrem matris suae iterum introire. MS.
pro, iterato.

- 4 Iterum introire & nasci. MS. G. S. *pro*, re-
nasci.

- 20 Omnis enim qui mala agit. MS. G. S. *pro*,
male agit.

- 22 Et illic demorabatur cum eis. MS. *pro*, mo-
rabatur.

- 33 Qui autem accepit eius testimonium. MS. S.
pro, qui accepit.

CAP. 4.

- 21 Quia venit hora. MS. G. S. *pro*, veniet.

- 48 Non credetis. MS. G. S. *pro*, non creditis.

CAP. 5.

- 24 Sed transiit a morte. MS. G. S. *pro*, transiet.

- 27 Dedit ei & iudicium. MS. G. S. *pro*, dedit ei
iudicium.

CAP. 6.

- 13 Ex quinque panibus ordeaceis, quae super-
fuerant. MS. G. S. *pro*, ordeaceis & duobus
piscibus, quae superfuerunt.

- 23 Manducauerant panem, gratias agente Do-
mino. MS. G. S. *pro*, gratias agentes Do-
mino.

- 41 Ego sum panis, qui de celo descendi. MS.
G. S. *pro*, ego sum panis viuus, qui.

CAP. 7.

- 1 Posthac ambulabat. MS. G. S. *pro*, posthac
autem ambulabat.

- 1 In Galilea, non enim volebat in Iudaea ambu-
lare. MS. G. S. *pro*, in Galileam, Iudaeam.

- 29 Ego scio ipsum, quia ab ipso sum. MS. G. S.
pro, ego scio eum, & si dixero quia nescio
eum, ero similis vobis mendax, sed scio, quia
ab ipso sum.

- 39 Nondum enim erat Spiritus sanctus, quia Ie-
sus nondum erat glor. G. MS. quaedam,
alia vero cum S. legunt, nondum enim erat
Spiritus datus, quia Iesus, &c.

- 39 Nondum fuerat glorificatus. MS. G. *pro*, erat.

CAP. 8.

- 12 Non ambulabit in tenebris. MS. G. S. *pro*, am-
bulat.

- 25 Principium quia & loquor vobis. MS. G. Au-
gust. *pro*, qui & loquor vobis.

- 46 Quis ex vobis arguit me. MS. G. *pro*, arguet.

CAP. 10.

- 11 Ponit pro ouibus. MS. G. S. *pro*, ponit pro
ouibus suis.

- 15 Pono pro ouibus. MS. G. S. *pro*, pono pro
ouibus meis.

CAP. 11.

- 1 Quidam infirmus Lazarus. MS. G. S. *pro*,
languens.

- 11 Posthac dicite eis. MS. G. *pro*, posthac dicite eis.

- 27 Filius Dei, qui in mundum venisti. MS. *pro*,
Dei viui, qui in hunc mundum venisti.

- 48 Et tollent & nostrum. MS. G. *pro*, tollent
nostrum.

- 49 Ex ipsis Caiphas, cum esset. MS. G. *pro*, Cai-
phas nomine cum esset.

- 56 Ad diem festum. MS. S. *pro*, ad diem festum
istum.

CAP. 12.

- 7 Sine illam, vt in. MS. G. S. *pro*, finite illam,
vt in.

- 8 Me autem non semper habetis, MS. G. S. *pro*,
habebitis.

CAP. 13.

- 5 Deinde mittit aquam. MS. G. S. *pro*, misit.

- 8 Non habes partem. MS. G. S. *pro*, habebis.

CAP. 14.

- 7 Amodo cognoscitis eum. MS. G. S. *pro*, cog-
nosceris.

CAP. 15.

- 2 Non ferentem fructum tollit. MS. G. S. *pro*,
tollet.

- 6 Et colligunt eos. MS. G. *pro*, colligent eum.

- 6 Et in ignem mittunt & ardent. MS. G. S. *pro*,
mittent & ardet.

- 27 Et vos testimonium perhibetis de me, quia.
MS. G. S. *pro*, perhibebitis de me.

CAP. 16.

- 16 Modicum, & iam non videtis me. MS. G. *pro*,
videbitis, sicut tamen S. habent.

- 22 Gaudium vestrum nemo tollit a vobis. MS.
G. *pro*, tollet.

- 23 Me non rogabitis quicquam. MS. *pro*, in-
terrogabitur, quod tamen S. vox magis sig-
nificat, Græca vox ambigua est.

CAP. 17.

- 5 Priusquam mundus esset apud te. MS. G. *pro*,
fieret.

- 12 Quos dedisti mihi custodiui. MS. G. *pro*, ego
custodiui.

- 18 Tu me misisti in mundum, & ego misi eos.
MS. G. S. *pro*, ita & ego.

CAP. 18.

- 16 Exiit ergo discipulus ille alius. MS. S. *pro*,
discipulus alius.

- 18 Quia frigus erat, & calefiebat. MS. *pro*, ca-
lesciebant se.

CAP. 19.

- 27 Accepit eam discipulus in sua, plu. n. MS.
pro, suam. G. in propria, plu. n. S. apud se.

CAP. 20.

- 12 Et videt duos angelos. MS. G. S. *pro*, vidit.

- 12 Vbi positum fuerat corpus Iesu. MS. *pro*, erat
corpus.

- 25 Nisi videro in manibus eius figuram clauo-
rum. MS. G. *pro*, fixuram clauorum. S. le-
gunt domum, seu locum clauorum.

CAP. 21.

- 1 Posthac manifestauit se iterum. MS. G. *pro*,
postea.

- 12 Et nemo audebat discetium interrogare eum.
MS. G. S. *pro*, discumbentium.

- 14 Cum resurrexisset a mortuis. MS. *pro*, sur-
rexisset.

- 18 Et ducet quod non vis. MS. G. S. *pro*, quod tu
non vis.

- 22 Si eum volo manere MS. G. S. Chrysosto-
mus, Cyrillus: *pro*, Sic eum volo manere.
Hanc tamen lectionem habet commenta-
rius D. Augustini in hunc locum, & citat
Ambrosius in Psalm. 118. ferm. 20. Quæ-
dam MS. legunt, Si sic eum volo manere.
Idem v. 23.

IN ACTIS APOSTOLORVM.

CAP. 1.

- 15 Erat autem turbanominum simul. MS. G. *pro*,
hominum, sicut S. tamen habent.

- 19 Lingua eorum Haceldama. MS. G. *pro*, Ha-
celdema. S. habent, Hacaldemo.

- 20 Fiat commoratio eius deserta. MS. G. S. *pro*,
commoratio eorum deserta.

CAP. 2.

- 22 Sicut & vos scitis. MS. G. S. *pro*, sicut vos
scitis.

- 29 Quoniam & defunctus est. MS. G. S. *pro*,
quoniam defunctus est.

CAP. 3.

- 24 Qui locuti sunt, & (vel) etiam annuncia-
uerunt.

C 2

uerunt. *ms. G. s. pro*, locuti sunt, annunciau-
erunt.

CAP. 4.

- 2 Et annūciarent in Iesu resurrectionem. *ms. G. s. pro*, in Iesum.
32 Erat cor & anima vna. *ms. G. pro*, erat cor
vnum &, &c. sicut s. tamen habent.
33 Iesu Christi Domini & gratia. *ms. G. s. pro*,
Domini nostri & gratia.

CAP. 5.

- 8 Dic mihi si tanti. *ms. G. s. pro*, dic mihi mu-
lier si tanti.
13 Obumbraret quenquam illorum. Concur-
rebat autem, &c. *ms. G. s. pro*, quenquam
illorum, & liberarentur omnes ab infirmita-
tibus suis. Concurrerebat autem, &c.
34 Iussit pusillum foras: Apostolos secedere. *ms.*
quādam; alia verò pro secedere, legunt ab-
duci. *G. habent*, Iussit foras pusillum quid
Apostolos facere. *s. verò* sic legunt: Iussitq;
ut illi abducerent Apostolos foras paululum
temporis; pro eo quod multi codices legunt,
Iussit foras ad breue homines fieri.
36 Et omnes quicunque credebant ei. *ms. G. pro*,
& omnes qui credebant ei.
38 Et nunc dico vobis. *ms. G. pro*, & nunc ita-
que dico vobis.
39 Poteritis dissolvere illud, ne fortē. *ms. G. s.*
pro, dissolvere eos ne fortē.

CAP. 7.

- 6 Locutus est autem Deus. *ms. G. pro*, locutus
est autem ei Deus.
14 Et omnem cognationem in animabus. *ms.*
pro, cognationem suam in. sicut tamen *G.*
& s. habent.
34 Et nunc veni, mittam te in *ms. G. s. pro*, veni
& mittam te in.
44 Tabernaculum testimonij fuit patribus no-
stris. *ms. s. pro*, fuit cum patribus nostris.
G. legunt, in patribus nostris.
51 Dura ceruice & incircuncisis cordibus. *ms.*
pro, incircuncisi cordibus. *G. & s. legunt*,
incircuncisi corde.
60 Clamavit voce magna, Domine ne. *ms. G.*
pro, voce magna, dicens: Domine, &c.
s. legunt, voce alta, & dixit: Dñe, &c.

CAP. 8.

- 33 Quoniam tollitur de terra. *ms. G. s. pro*, tol-
letur.
36 Ecce aqua, quid prohibet. *ms. G. pro*, ecce
aqua, quis prohibet. *s. habent*, quē pro-
hibitio est.
CAP. 9.
6 Ingredere ciuitatem, & dicetur tibi. *ms. G.*
pro, & ibi dicetur tibi. sicut s. tamen ha-
bent.
20 Ingressus, in synagogis prædicabat. *ms. G. ve-*
rò & s. non habent ingressus, sed tantum,
Et continuo in synagogis prædicabat, &c.
pro, ingressus in synagogas, prædicabat, &c.
23 Consilium fecerunt Iudæi, vt. *ms. G. s. pro*,
Iudæi in vnum vt.
34 Anea, sanat te Dominus. *ms. G. s. pro*, sanat.

CAP. 10.

- 11 Et videt cælum apertum. *ms. G. pro*, vidit.
sicut s. tamen habent.
22 Accersire te in domum. *ms. pro*, accersiri.
G. cum verbum habeant medium, vtro-
que reddi possunt modo. Syri, vt mit-
tens introducat te in domum suam.
30 At Cornelius ait. *ms. pro*, & Cornelius ait.
sicut *G. tamen habent*. Syri eandem con-
iunctionem nunc pro &, nunc pro at v-
surpant.

CAP. 11.

- 28 Sub Claudio Cesare. Discipuli autem. *ms.*
G. s. pro, sub Claudio. Discipuli autem.

CAP. 14.

- 1 Factum est autem Iconij. *ms. pro*, in Iconio.
sicut tamen *G. habent*. *s. verò* Iconij hic
mentionem non faciunt.

VARIE LECTIONES

- 6 Euangelizantes erant. Et quidam vir Lystris.
ms. G. s. pro, Euangelizantes erant. Et
commota est omnis multitudo in doctrina eo-
rum. Paulus autem & Barnabas morabantur
Lystris. Et quidam vir Lystris. Hæc ta-
men verba reperiuntur in quodam Græ-
co exemplari Italico *ms.* & in multis La-
tinis.
16 Et læticia corda vestra. *ms. pro*, nostra. sicut
G. tamen habent. *s. verò* legunt, corda
earum, s. gentium.
18 Et lapidato Paulo traxerunt. *ms.* quibus *G. &*
s. magis consentiunt, *pro*, lapidantesque
Paulum.
18 Existimantes eum mortuum esse. *ms. pro*,
astimantes. *G. & s. habent*, putantes.
25 Loquentes verbum Domini in Perge. *ms. G.*
s. pro, in Pergen.
CAP. 15.
34 Visum est autem Silæ ibi remanere. Paulus
autem. *ms. pro*, Visum est autem Silæ ibi
remanere. Iudas autem solum abiit Ierusalem.
Paulus autem. Syri non solum illud omit-
tunt quod *ms. sed & hoc*: Visum est autem
Silæ ibi remanere. Græca conueniunt cum
priori lectione. vnicum tamen *ms. Græ-*
cum Italicum habet illa verba: Iudas autem
solum abiit Ierusalem.
41 Confirmans ecclesias. Ea verò quæ sequun-
tur, videlicet, Præcipiens custodire præcepta
Apostolorum & seniorum, quādam *ms.*
non legunt, nec *G. nec s.*

CAP. 16.

- 1 Filius mulieris cuiusdam Iudææ. *ms. G. s. pro*,
mulieris Iudææ.

CAP. 17.

- 22 Per omnia quasi supersticiosos vos video.
ms. G. pro, supersticiosos. *s. quoque super-*
stitionis eminentiam indicant, legentes, vi-
deo vos inter omnia nimios esse in cultu
dæmonum.

CAP. 18.

- 10 Ego sum tecum, & nullus nocere poterit tibi.
ms. s. pro, & nemo apponetur tibi, vt noceat
te. quomodo tamen *G. ad* verbum ha-
bent.

CAP. 19.

- 9 Maledicentes via coram multitudine. *ms.*
pro, maledicentes viam Domini. *s. habent*,
viam Dei. *G. verò viam* habent: sed nec
Dei, nec Domini.
11 Virtutesque non quasi libet faciebat. *ms. G. s.*
pro, virtutesque non modicas quasi libet fa-
ciebat.
16 Ita vt nudi & dilacerati effugerent. *ms. pro*,
& vulnerati. sicut tamen *G. & s. habent*.
20 Crescebat verbum Dei & confortabatur. *ms.*
pro, verbum Domini & confirmabatur. *G.*
habent, verbum Domini crescebat & domi-
nabatur. *s. verò* sic legunt, Inualecebat
progressusque faciebat fides in Deum.
23 Turbatio nō minima de via. Demetrius, &c.
ms. G. pro, de via Domini. Demetrius, &c.
s. habent, propter viam Dei.

CAP. 20.

- 4 Comitatus est autem eum vsque in Asiam So-
pater Pyrrhi. *ms. G. s. pro*, comitatus est
autem eum Sosipater Pyrrhi.
7 Paulus disputabat eis, profecturus. *ms. G. pro*,
disputabat cum eis. Syra habent, verba fa-
ciebat ad eos.
14 Cum autem conuenisset nos in Asson. *ms. pro*,
inuenisset, vel, conuenissemus in Asson. *G. ma-*
gis videntur habere, Cum autem obuiasset,
vel, coniunctus esset nobis in Asson. *s. vt au-*
tem recepimus eum, ex Theſo, &c.
15 Et sequenti venimus Milerum. *ms. G. pro*,
& sequenti die venimus. sicut s. tamen ha-
bent. Addunt quoque hic *G. & s. & substi-*
timus Togillij, & sequenti, &c.
29 Lupi graues in vos. *ms. G. pro*, lupi rapaces

in vos. *s. habent*, lupos efferos.

- 33 Argentum aut aurum. *ms. G. s. pro*, argentum
& aurum.

CAP. 21.

- 7 Navigatione expleta. *ms. G. pro*, explicita.
8 Qui erat de septem. *ms. G. pro*, qui erat vnus
de septem. sicut s. tamen habent.
16 Mnasonem quendam. *ms. G. s. pro*, Iasonem
quendam.

CAP. 22.

- 12 Ab omnibus habitantibus Iudæis. *ms. s. pro*,
cohabitantibus in Damasco Iudæis. *G. tamē*
habent, in Damasco.
16 Et ablueri peccata tua. *ms. s. pro*, ablue. *G. cum*
verbum habeat medium, vtroque possunt
verti modo.
28 Hanc ciuitatem consecutus. *ms. pro*, ciuita-
tem. sicut tamen *G. magis videntur ha-*
bere.

CAP. 23.

- 9 Et surgentes quidam Phariseorum. *ms. G. pro*,
exurgentes. *G. vtroque modo licet vertere.*
Addunt hic *G. & s. Surgentes quidam Scri-*
ba ex partibus Phariseorum.
13 Plus quam 40. qui hanc. *ms. G. pro*, plus
quam 40. viri qui, &c. vt s. tamen ha-
bent.
17 Adolescentem hunc perduc ad, &c. *ms. pro*,
adduc. *G. & s. magis habent*, abducito.
23 Et conuocatis duobus. *ms. pro*, vocatis. *G. &*
s. magis habent, aduocatis.
24 Vt imponentes Paulum, eum saluum. *ms. s.*
pro, Paulum saluum, quo modo *G. tamen*
habent.
25 Timuit enim ne forte raperent eum Iudæi & oc-
ciderent, & ipse postea calumniam sustineret,
tāquam accepturus pecuniam: totum hoc
negligunt quādam *ms. G. & s.*
35 Cum & accusatores tui. *ms. G. pro*, cum ac-
cusatores. quomodo s. tamen habent.

CAP. 24.

- 5 Et concitantem seditiones omnibus. *ms. pro*,
seditionem. quomodo tamen & *G. & s. ha-*
bent.
6 Quem apprehendimus, a quo poteris ipse iu-
dicans. *ms. quādam pro*, Quem & appre-
hensum, volumus secundum legem nostram
iudicare. superueniens autem Tribunus Ly-
ſias, cum vi magna eripuit eum de manibus
nostris, iubens accusatores eius ad te venire: a
quo poteris ipse iudicans. *G. verò & s. hæc*
omnia habent, immò & versui 7. nonnul-
la verba addunt. Manuscriptis autem in eo
consentiunt, quod legant, Quem appre-
hendimus, pro, quem & apprehensum.
14 Sic deſerui patrio Deo meo. *ms. G. pro*, patri.
s. colere Deum patrum meorum.
18 Hanc versus 18. partem, videlicet, Et appre-
henderunt me, clamantes & dicentes: Tolle
inimicum nostrum, omittunt tum *ms. tum*
G. tum s.
26 Quod pecunia daretur a Paulo. *ms. pro*, pe-
cunia ei daretur. *G. & s. habent*, sibi.

CAP. 25.

- 24 Interpellauit me Ierolymis, & hic peten-
tes. *ms. G. s. pro*, Ierolymis, petentes.

CAP. 26.

- 7 In quam duodecim. *ms. G. s. pro*, in qua.
14 Saul, Saul, quid me persequeris. *ms. G. s. pro*,
Saul, Saul, quid. &c.
17 Eripiens te de populo &. *ms. G. s. pro*, de po-
pulis &.
11 Comprehensum me tentabant interficere.
ms. G. s. pro, comprehensum tentabant,
volentes me interficere. *G. tamen non ha-*
bent me.
26 Constanter loquor. *ms. G. s. pro*, eloquor.
31 Dignum quid facit homo iste. *ms. G. pro*,
fecit. sic tamen Syra habent.

CAP. 27.

- 2 Nauem Adrametnam. *ms. pro*, Adramytenam.
G. habent, Adramytenam. *s. verò* legunt,
nauigium quod erat ex Adramanto.

9 Eo quod & ieiunium. ms. g. pro, eò quòd ieiunium.

CAP. 28.

- 4 Qui cum euaserit de mari. ms. pro, euasit. g. quem saluatum ex mari, &c.
6 Diu autem illis sperantibus. ms. pro, expectantibus, sicut tamen s. habent. g. verò utroque modo possunt verti.
26 Et dic ad eos. ms. g. pro, & dic: Aure, &c. s. habent, & dic eis.

IN EPISTOLA D. PAULI
AD ROMANOS.

CAP. I.

- 3 Qui factus est ex semine David. ms. g. s. pro, est ei ex semine.
13 Habeam & in vobis. ms. s. pro, habeam in vobis. sicut g. tamen habent.
18 Qui veritatem in iniustitia detinent. ms. g. s. pro, qui veritatem Dei in iniustitia, &c.
20 Diuinitas: vt sint inexcusabiles. ms. g. pro, ita vt sint inexcusabiles. sicut s. tamen habent.
25 In mendacio. ms. g. pro, in mendacium.
28 Vt faciant ea quæ non conueniunt. ms. s. pro, quæ non conueniunt. sicut g. tamen habent.
32 Non solum ea faciunt, sed etiam consentiunt. ms. g. s. pro, non solum qui ea faciunt, sed etiam qui consentiunt.

CAP. 2.

- 1 Eadem enim agis qui iudicas. ms. g. pro, qua iudicas. sicut s. tamen habent.
5 In diem iræ. ms. s. pro, in die iræ, sicut g. tamen habent.
12 Sine lege & peribunt. ms. g. s. pro, sine lege peribunt.
18 Et nosti voluntatem, & probas. ms. g. pro, voluntatem eius, &c. sicut s. tamen habent.

CAP. 3.

- 6 Iudicabit Deus mundum. ms. s. pro, Deus hunc mundum.
27 Vbi est ergo gloriatio? exclusa est. ms. g. s. pro, gloriatio tua? exclusa est.
30 Qui iustificabit circumcisionem. ms. g. pro, iustificat. sicut s. tamen habent.

CAP. 4.

- 5 Reputatur fides eius ad iustitiam. Sicut & David, &c. ms. g. s. pro, ad iustitiam, secundum propositum gratiæ Dei. Sicut & David, &c.
9 In circumcisione, an etiam in præputio? ms. g. s. pro, in circumcisione tantum manet, an etiam, &c.
16 Vt secundum gratiam, vt firma sit. ms. g. s. pro, secundum gratiam firma sit.
17 Ante Deum, cui credidit qui. ms. g. pro, credidisti. sicut s. tamen habent.
18 Secundum quod dictum est, sic erit. ms. g. s. pro, dictum est ei, sic erit.
18 Sicerit semen tuum. Et non infirmatus. ms. g. s. pro, sicerit semen tuum, sicut stella cali, & arena maris. Et non infirmatus.
19 Corpus suum iam emortuum. ms. g. pro, corpus suum emortuum. vt tamen s. habent.
23 Quia reputatum est illi. Sed & propter nos. ms. g. pro, est illi ad iustitiam. Sed &, &c. sicut s. tamen habent.
24 Qui suscitauit Iesum Dominum nostrum. ms. g. pro, Iesum Christum Dominum nostrum. sicut s. tamen habent.

CAP. 5.

- 2 Habemus accessum fide in gratiam istam. ms. g. pro, habemus accessum per fidem in gratiam istam.
13 Peccatum autem non imputatur cum lex non est. ms. g. pro, non imputabatur, cum lex non esset.
16 Et non sicut per vnum peccantem. ms. pro, per vnum peccatum, sicut s. tamen habent. d. verò legunt, Et non sicut per v-

IN LATINIS BIBLIIS.

num qui peccauit: habent enim Aoriston participij.

- 17 Si enim in vnus delicto. ms. pro, si enim vnus delicto. sicut g. tamen habent. s. verò legunt, Nam si propter vnus delictum.
20 Superabundauit gratia. ms. g. s. pro, superabundauit & gratia.
21 Peccatum in morte: ita. ms. g. s. pro, in mortem.

CAP. 6.

- 16 Nescitis quoniam cui. ms. g. s. pro, An nescitis.
21 Quem ergo fructum habuistis tunc, in quibus. ms. g. pro, tunc in illis, in quibus.

CAP. 7.

- 2 Si autem mortuus fuerit vir, liberata est, &c. ms. g. pro, vir eius, liberata est, &c. sicut s. tamen habent.
2 Liberata est à lege. ms. s. pro, soluta est. sicut tamen g. magis habent.
3 Liberata est à lege, vt non sit. ms. g. s. pro, à lege viri, vt non sit.

CAP. 8.

- 7 Sapientia carnis inimicitia est in Deum. ms. g. s. pro, inimica est Deo.
7 Legi enim Dei non subijcitur. ms. g. s. pro, non est subiecta.
16 Spiritus verò vita. ms. g. s. pro, vivit.
10 Spiritus verò vita propter iustitiam. ms. g. s. pro, iustificationem.
20 Subiecit eam in spem. ms. pro, in spe.
23 Adoptionem filiorum expectantes. ms. g. s. pro, filiorum Dei expectantes.
34 Qui & est ad dexteram. ms. g. s. pro, qui est ad.
35 Quis nos separabit. ms. g. s. pro, quis ergo nos.

CAP. 9.

- 4 Et gloria, & testamenta, &c. ms. g. s. pro, testamentum.
6 Non enim omnes qui ex Israel, Israelitæ sunt. ms. g. s. pro, non enim omnes qui ex circumcisione sunt Israel, ij sunt Israelitæ.
10 Non solum autem, sed & Rebecca. ms. g. pro, non solum autem illa, sed.
10 Ex vno concubitu habens Isaac patre nostro. ms. Græca, ex vno concubitu habens Isaac patre nostro. Syra, cum vnus patris nostri Isaac habuisset consuetudinem.
31 Israel verò sectans legem iustitiæ. ms. g. pro, sectando.

CAP. 10.

- 8 Sed quid dicit? Prope est. ms. g. s. pro, sed quid dicit scriptura? prope est.
13 Omnis enim qui inuocauerit. ms. g. pro, omnis enim quicumque inuocauerit.
16 Sed non omnes obediunt Euangelio. ms. g. s. pro, obediunt.

CAP. 11.

- 5 Secundum electionem gratiæ factæ sunt. ms. g. pro, gratiæ Dei saluæ factæ sunt. s. quidem non habent Dei, sed residuum relictum est, seu remansit secundum electionem gratiæ.

- 19 Dices ergo. ms. g. s. pro, dicis ergo.

CAP. 13.

- 1 A Deo ordinata sunt. ms. g. s. pro, ordinata sunt.
5 Ideo necessitati subditi estote. ms. g. pro, ideoq; necessitate. s. necesse est nobis vt subiciamur.
10 Dilectio, proximo malum non operatur. ms. s. pro, proximi, sicut g. tamen habent.
14 Sed induite Dominum Iesum. ms. s. pro, induimini. g. possunt utroque verti modo.

CAP. 14.

- 2 Oulus manducat. ms. g. s. pro, manducet.
9 Christus & mortuus est. ms. g. s. pro, Christus mortuus est.
11 Mihi flectet omne genu. ms. g. s. pro, flectetur.
19 Et quæ ædificationis sunt inuicē. Noli pro-

pter. ms. g. s. pro, inuicem custodiamus. Noli propter.

CAP. 15.

- 12 In eo gentes sperabunt. ms. g. pro, in eum. s. super eum sperabunt.
13 In spe, in virtute. ms. g. s. pro, & virtute.
16 Oblatio gentium accepta, sanctificata. ms. g. pro, accepta & sanctificata. sicut s. tamen habent.
18 Quæ per me non effecit. ms. g. s. pro, non efficit.
30 Et per charitatem spiritus. ms. g. s. pro, & per charitatem sancti Spiritus.

CAP. 16.

- 23 Hospes meus & vniuersa ecclesia. ms. g. s. pro, & vniuersa ecclesia.
27 Cui gloria in secula seculorum, Amen. ms. g. s. pro, cui honor & gloria. g. tamen & s. non habent. cui. g. verò etiam seculorum omittunt.

IN PRIORE D. PAULI
AD CORINTHIOS EPIST.

CAP. I.

- 10 Sitis autem perfecti eadem mente, & eadem sententia. ms. s. g. pro, perfecti in eodem sensu, & in eadem scientia. g. tamen utrobique habent præpositionem in.
20 Vbi conquistor huius seculi. ms. g. pro, inquisitor.

CAP. 2.

- 1 Veni non per sublimitatem sermonis. ms. pro, in sublimitate. g. habent, per, vel secundum sublimitatem.
12 Non spiritum mundi accepimus. ms. s. pro, huius mundi.

CAP. 3.

- 4 Nonne carnales estis? ms. g. s. pro, nonne homines estis?
11 Qui est Christus. ms. g. pro, quod est Christus.
13 Dies enim declarabit. ms. g. s. pro, dies enim Domini declarabit.

CAP. 4.

- 8 Et vtinam regnaretis. ms. pro, regnetis.
8 Et nos vobiscum regnaremus. ms. pro, regnemus. sicut tamen g. habent.

CAP. 5.

- 7 Expurgate igitur vetus. ms. g. pro, expurgate vetus.

CAP. 6.

- 11 Et hæc quidam fuistis. ms. g. pro, quidem.
19 Quoniam membra vestra, templum est spiritus sancti. ms. pro, templum sunt spiritus sancti. g. & s. habent, Quoniam corpus vestrum, templum est spiritus sancti.

CAP. 7.

- 8 Si sic maneant, sicut & ego. ms. g. pro, permanferint, vel permanant.
11 Et vir uxorem ne dimittat. ms. pro, non.
24 In hoc maneat apud Deum. ms. g. pro, permaneat.

- 36 Non peccat, nubat. ms. g. s. pro, non peccat, si nubat. g. habent, nubant.

CAP. 9.

- 2 Si aliis non sum Apostolus. ms. g. pro, & si aliis. sicut s. tamen habent.
5 Nunquid non habemus potestatem, mulierem fororem. ms. g. s. pro, mulierculam.
13 Edunt: qui altari. ms. g. pro, edunt: & qui.

CAP. 10.

- 17 Nam omnes de vno pane. ms. g. s. pro, omnes qui de vno.
28 Hoc immolatum est idolis. ms. pro, hoc immolatum est idolis. g. vtrum nomē habent, videlicet eidōlōdutor.
29 Iudicatur ab alia cōsciētia. ms. g. s. pro, aliena.
31 Siue bibitis, siue quid facitis. ms. g. s. pro, siue bibitis, vel aliud quid facitis.

CAP. 11.

- 6 Si non velatur mulier & tondeatur. ms. g. s. pro, mulier, tondeatur.
7 Non debet velare caput: quoniam. ms. g. pro, caput

- caput *suum*: quoniam sicut s. tamen habent.
 16 Neque ecclesie Dei. ms. g. pro, ecclesia, sicut s. tamen habent.
 27 Vel biberit calicem, ms. g. pro, & biberit.

CAP. 12.

- 3 Dicit anathema Iesum. ms. g. s. pro, Iesu.

CAP. 13.

- 3 Et si tradidero corpus meum ut ardeam. ms. g. s. pro, ita ut ardeam.
 13 Nunc autem manet fides, spes, charitas. ms. g. pro, manent.

CAP. 14.

- 3 Homini bus loquitur adificationem. ms. g. s. pro, loquitur ad adificationem.
 10 Generalium linguarum sunt in mundo. ms. s. pro, in hoc mundo.
 33 Sicut & in omnibus ecclesiis sanctorum mulieres. ms. g. s. pro, sanctorum doceo mulieres.

CAP. 15.

- 21 Quoniam enim per hominem mors. ms. g. pro, quoniam quidem per.
 23 Deinde ij qui sunt Christi, in aduentum eius. Deinde finis. ms. g. s. pro, Christi, qui in aduentum eius crediderunt. Deinde finis. g. & s. in aduentu eius. Deinde finis.
 34 Euigilate in se &. ms. g. s. pro, in se.
 35 Sed dicit aliquis. ms. g. s. pro, dicit.
 35 Qualia autem corpore veniunt. ms. g. pro, venient, sicut s. tamen habent.
 38 Dat illi corpus sicut voluit. ms. g. pro, sicut vult.
 39 Sed alia quidem hominum, alia vero pecorum. ms. g. pro, sed alia hominum, alia pecorum.
 42 Surgit in incorruptione.
 43 Surgit in gloria.
 44 Surgit corpus spiritale. ms. g. s. pro, surget.
 54 Cum autem corruptum hoc induerit incorruptionem, & mortale hoc. ms. g. s. pro, cum autem mortale hoc, &c.

CAP. 16.

- 12 De Apollo autem fratre, multum rogaui eu. ms. g. s. pro, de Apollo autem fratre, vobis notum facio, quoniam multum rogaui eum.

IN POSTERIORE D. PAVLI
AD CORINTHIOS EPIST.

CAP. I.

- 6 Quae operatur in tolerantiam. ms. g. pro, quae operatur tolerantiam.
 12 Conuersati sumus in mundo. ms. s. pro, in hoc mundo.
 18 Quia sermo noster qui sit apud vos. ms. pro, qui fuit apud vos. g. & s. neutrum habent, sed alterum subaudiunt.
 20 Amen Deo ad gloriam per nos. ms. g. pro, gloriam nostram. s. per ipsum damus Amen ad gloriam Dei.
 21 Confirmat nos vobiscum in Christum, & qui. ms. g. pro, in Christo.

CAP. 2.

- 4 Quam charitatem habeo abundantius. ms. g. pro, habeam.
 10 Cui autem aliquid donatis, & ego. ms. g. s. pro, donastis.

CAP. 3.

- 6 Non littera, sed spiritus, littera enim. ms. g. pro, non littera, sed spiritu, littera enim. s. habet, non in scriptura, sed in spiritu.
 9 Damnationis, gloria est. ms. g. s. pro, damnationis, in gloria est.
 12 Multa fiducia utamur. ms. g. pro, utimur.

CAP. 4.

- 1 Ideo habentes hanc ministracionem. ms. g. pro, administracionem.

VARIÆ LECTIONES

- 5 Sed Iesum Christum Dominum: nos autem. ms. g. pro, Dominum nostrum: nos autem, sicut s. tamen habent.
 6 Qui illuxit in cordibus nostris. ms. g. s. pro, ipse illuxit.
 16 Noster homo corrumpitur, tamen is. ms. g. pro, corrumpatur.

CAP. 5.

- 13 Siue enim mente excidimus, Deo. ms. s. pro, excedimus.

CAP. 6.

- 1 Adiuvantes autem & exhortamur. ms. g. pro, autem exhortamur.

CAP. 7.

- 12 Quam habemus pro vobis ad vos coram Deo. ms. g. pro, pro vobis coram Deo.

CAP. 8.

- 6 Perficiat in vos etiam. ms. g. pro, in vobis.
 7 Et omni sollicitudine, & charitate vestra. ms. g. s. pro, & omni sollicitudine, in super & charitate vestra.
 8 Etiam vestrae charitatis, ingenuum bonum comprobans. ms. g. pro, ingenium.
 15 Qui multum habuit, non abundavit. ms. s. pro, qui multum, non abundavit, sicut g. tamen habent.
 23 Apostoli ecclesiarum, gloria Christi. ms. g. pro, gloria.

CAP. 10.

- 18 Sed quem Dominum commendat. ms. g. s. pro, Deum commendat.

CAP. 11.

- 17 Non loquor secundum Dominum: sed quasi ms. g. s. pro, Deum.
 21 Quasi nos infirmi fuerimus. In quo. ms. g. s. pro, fuerimus in hac parte. In quo.
 23 Ministri Christi sunt, (ut minus sapiens dico) plus ego. ms. g. s. pro, ministri Christi sunt, & ego (ut minus sapiens dico) plus ego.
 33 Et effugi manus eius. ms. g. s. pro, & sic effugi.

CAP. 12.

- 6 Ne quis in me existimet. ms. g. s. pro, ne quis me.
 6 Supra id quod videt me, aut audit. ms. g. s. pro, videt in me, aut.
 11 Nihil enim minus, fui ab iis. ms. s. pro, feci.
 12 Signa tamen Apostoli facta sunt. ms. g. pro, signa tamen Apostolorum mei, facta sunt. s. habent, Signa Apostolorum edidi inter vos.
 15 Et superimpendar ipse pro. ms. pro, ego ipse, sicut s. tamen habent. g. nec ego habent, nec ipse.

CAP. 13.

- 3 Qui in vos non infirmatur. ms. g. pro, in vobis.
 6 Spero autem quod cognoscetis. ms. g. s. pro, cognoscitis.

IN EPISTOLA D. PAVLI

AD GALATAS.

CAP. 2.

- 2 Scorsum autem iis qui videbantur: ne forte. ms. g. pro, qui videbantur aliquid esse, aut, maiores: ne forte. s. tamen habent, qui existimantur aliquid esse.
 5 Quibus neque ad horam cessimus subiectione. ms. pro, cessimus subiectioni. Graeca & Syra videntur significare, cessimus subiectione, vel ad subiectionem ut illis subiceremur.
 6 Qui videbantur esse, nihil contulerunt. ms. g. pro, esse aliquid, nihil, &c. sicut s. tamen habent.
 16 In Christo Iesu credidimus. ms. g. pro, credimus, sicut s. tamen habent.
 18 Iterum haec aedifico. ms. g. s. pro, reaedifico.

CAP. 3.

- 1 Inter vos crucifixus? ms. pro, in vobis, sicut g. tamen habent.
 7 Cognoscitis ergo quia. ms. pro, cognoscite.
 21 Lex quae possit viuificare. ms. pro, posset.

CAP. 5.

- 19 Immunditia, luxuria. ms. pro, immunditia, impudicitia, luxuria. g. tamen & s. videntur impudicitia habere, & luxuria omittere.
 24 Carnem crucifixerunt. ms. g. pro, carnem suam crucifixerunt, sicut s. tamen habent.

CAP. 6.

- 6 Is qui catechizatur verbum. ms. g. pro, verbo.

IN EPISTOLA D. PAVLI

AD EPHESIOS.

CAP. I.

- 6 Gratificauit nos in dilecto. In quo. ms. g. s. pro, in dilecto Filio suo. In quo.
 10 In dispensationem plenitudinis. ms. g. pro, in dispensatione.
 22 Super omnia, ipsi ecclesiae. ms. g. s. pro, supra omnem ecclesiam.

CAP. 2.

- 3 Facientes voluntates carnis. ms. g. pro, voluntatem, sicut s. tamen habent.
 12 Quod eratis illo in tempore. ms. g. pro, qui eratis.
 12 Et sine Deo in mundo. ms. s. pro, in hoc mundo.
 14 Inimicitiam in carne sua. ms. g. s. pro, inimicitias.
 16 Interficiens inimicitiam in. ms. g. s. pro, inimicitias.

CAP. 3.

- 7 Cuius factus sum minister. ms. g. s. pro, cuius factus sum ego minister.
 16 Per spiritum eius in interiorem hominem. ms. g. pro, in interiori homine.

CAP. 4.

- 3 Sicut & vocati estis. ms. g. pro, sicut vocati estis.
 10 Ut impleveret omnia. ms. g. pro, adimpleret.
 30 In diem redemptionis. ms. g. s. pro, die.

CAP. 5.

- 11 Magis autem & redarguite. ms. g. pro, magis autem redarguite, sicut s. tamen habent.
 13 Omne enim quod manifestat, lumen est. ms. s. pro, manifestatur. g. ambigua sunt, sed praecedentia, declarant magis verendum, manifestat.
 23 Ipse saluator corporis. Sed. ms. g. s. pro, corporis eius. Sed.
 33 Vxor autem ut timeat virum. ms. g. pro, vxor autem timeat virum.

CAP. 6.

- 13 Et omnibus perfectis stare. ms. g. pro, & in omnibus perfectis stare. s. habent, quumque instructi fueritis in omnibus, stetis.

IN EPISTOLA AD
PHILIPPENSES.

CAP. I.

- 1 Cum episcopis & diaconis. ms. pro, diaconibus.
 18 Christus annuntiatur. ms. g. pro, annuncietur.
 24 Permanere autem in carne, magis necessarium. ms. g. pro, in carne, necessarium.
 30 Et nunc auditis de me. ms. g. s. pro, audistis.

CAP. 2.

- 1 Si qua viscera ac miserationes. ms. g. s. pro, si qua viscera miserationis.

- 10 Caelestium & terrestrium. ms. g. s. *pro*, caelestium, terrestrium.
22 Mecum feruiuit in *Euangelium*. ms. g. *pro*, in *Euangelio*.

CAP. 3.

- 4 Quamquam ego habeam confidentiam in carne. ms. *pro*, quamquam & ego. g. & s. hoc quidem loco non habent &, sed paulò post, & in carne.
17 Sicut habetis formam *nos*. ms. g. *pro*, formam *nostram*.

CAP. 4.

- 1 Gaudium & corona mea. ms. g. *pro*, gaudiū *meum*, &, sicut s. tamen habent.
8 Si qua laus, hæc cogitate. ms. g. s. *pro*, si qua laus *discipline*, hæc cogitate.
17 Requiro fructum abundantem, in *rationem vestram*. ms. g. *pro*, in *ratione vestra*.

IN EPISTOLA AD
COLOSSENSIS.

CAP. I.

- 12 Gratias agentes Patri. ms. *pro*, gratias agentes *Deo* & Patri, sicut g. tamen habent: s. habent, Deo Patri.
25 Data est mihi in *vos*. ms. g. *pro*, in *vobis*.
28 Docentes *omnem hominem* in omni sapientia. ms. s. *pro*, docentes in omni sapientia, sicut g. tamen habent.

CAP. 2.

- 7 Confirmati fide. ms. *pro*, confirmati in fide, sicut tamen g. & s. habent.
7 Abundantes in *ea*. ms. g. s. *pro*, in *illo*.
14 Chirographum *decretis*. ms. g. *pro*, *decreti*.
20 Ab elementis mundi. ms. s. *pro*, huius mundi.
21 Ne *tetigeris*, neque *gustaueris*, neque *contractaueris*. ms. g. s. *pro*, ne *tetigeritis*, neque *gustaueritis*, neque *contractaueritis*.

CAP. 3.

- 1 Si confurrexistis Christo. ms. g. *pro*, *cum* Christo.
14 Charitatem, quod est. ms. g. s. *pro*, charitatem *habere*, quod est.
20 Placitum est Domino. ms. *pro*, in Domino, sicut g. tamen habent. s. habent, *coram* Domino.
25 Non est personarum acceptio (*apud Deum*.) ms. g. s. id quod parenthesi inclusum est non legunt.

IN PRIORI EPIST. AD
THESSALONICENSES.

CAP. I.

- 8 Sed & in omni loco. ms. g. s. *pro*, sed in omni loco.

CAP. 2.

- 2 Fiduciam *habuerimus* in Deo nostro. ms. *pro*, *habuimus*, sicut g. tamen habent.
7 Sed facti sumus *lenes* in medio vestrum. ms. *pro*, paruuli. g. utroque modo licet veterere. s. habent, *mansueti*.
13 Acceperitis non ut verbum hominum. ms. g. *pro*, acceperitis *illud*, non, &c. sicut s. tamen habent.
16 Preuenit autem ira Dei. ms. g. s. *pro*, preuenit *enim* ira Dei.

CAP. 3.

- 6 Sicut nos quoque vos. ms. s. *pro*, sicut & nos quoque vos. g. habent, sicut & nos vos.

CAP. 4.

- 6 Sicut & prædiximus. ms. g. s. *pro*, sicut prædiximus.
15 Residui sumus in *aduentum* Domini. ms. g. *pro*, in *aduentu*.

IN LATINIS BIBLIIS.

CAP. 5.

- 27 Ut legatur epistola omnibus sanctis. ms. *pro*, epistola *hæc* omnibus sanctis, sicut s. tamen habent.

IN POSTERIORI EPIST.

AD THESSALONICENSES.

CAP. 2.

- 2 Neque per epistolam, tanquam per nos, quasi instet. ms. g. s. *pro*, tanquam per nos *missam*, quasi instet.
4 Ostendens se quia sit Deus. ms. g. *pro*, tanquam sit Deus, sicut s. tamen habent.
14 Ad quod & vocauit vos. ms. *pro*, in quam & g. habent, In quod: s. verò, Ad hæc.

CAP. 3.

- 11 Audimus enim inter vos. ms. g. *pro*, *audiuimus*, sicut s. tamen habent.

IN PRIORI EPISTOLA

AD TIMOTHEVM.

CAP. I.

- 2 Gratia, misericordia, pax à Deo. ms. g. *pro*, gratia, & misericordia, & pax, sicut s. tamen habent.
15 Venit in mundum. ms. s. *pro*, in hunc mundum.
16 Ad *deformationem* eorum. ms. *pro*, *informationem*, sicut g. tamen habent. s. habent, ut exemplo iis essem, &c.

CAP. 2.

- 6 Qui dedit redemptionem semetipsum pro omnibus, testimonium temporibus suis. In quo ms. g. s. *pro*, pro omnibus, cuius testimonium temporibus suis *confirmatum est*. In quo. s. tamen habent, testimonium quod *evenit* tempore suo.

CAP. 3.

- 2 Ornatum, hospitalem. ms. g. *pro*, ornatum, *pudicum*, hospitalem.

CAP. 4.

- 7 Exerce te ipsum ad. ms. *pro*, exerce autem te ipsum ad, sicut g. tamen habent. s. habent, & exerce te ipsum.
10 Quod *sperauimus* in. ms. g. *pro*, quia *speramus*.

CAP. 5.

- 4 Discant primum domum. ms. g. s. *pro*, *discat*.
5 *Sperauit* in Deo. ms. quædam, & g. Alia ms. legunt *sperat*, *pro*, *speret* in Deum.

CAP. 6.

- 7 Nihil enim intulimus in mundum. ms. s. *pro*, in hunc mundum.
9 Laqueum & desideria. ms. g. s. *pro*, laqueum *diaboli* & desideria.
19 Ut apprehendant *veram* vitam. ms. s. *pro*, *bonam* vitam. g. habent, *aternam* vitam.

IN POSTERIORI EPIST.

AD TIMOTHEVM.

CAP. I.

- 9 Vocauit vocatione sancta. ms. g. s. *pro*, vocatione *sua* sancta.

CAP. 2.

- 4 Nemo militans implicat. ms. g. s. *pro*, nemo militans *Deo* implicat.
8 Memor esto Iesum Christum. ms. g. s. *pro*, memor esto *Dominum* Iesum Christum.
14 (Ad nihil enim utile est) ad subuersionem. ms. g. s. *pro*, nisi ad subuersionem.

- 25 Cortipientem eos qui resistunt, nequando. ms. g. s. *pro*, qui resistunt *veritati*, nequando. s. autem habent, qui contendunt *aduersus se*.
26 A quo *capti* tenentur. ms. g. *pro*, *captiui*. s. quo capti (vel) irretiti sunt.

CAP. 4.

- 5 Ministerium tuum imple. Ego enim. ms. g. s. *pro*, imple. *Sobrius esto*. Ego enim.
17 Prædicatio *impletur*. ms. *pro*, *impleatur*, sicut g. tamen habent.
18 *Liberabit* autem me. ms. g. s. *pro*, *liberauit*.
21 *Salutat* te Eubulus. ms. g. s. *pro*, *salutant*.

IN EPIST. AD TITVM.

CAP. I.

- 9 Ut potens sit & exhortari. ms. g. s. *pro*, ut potens sit exhortari.

CAP. 2.

- 5 Prudentes, castas, domus curam. ms. g. s. *pro*, castas, *sobrias*, domus curam.
7 *Integritatem, grauitatem*. ms. g. *pro*, in *integritate, in grauitate*.
11 Dei *salutaris*, omnibus. ms. g. s. *pro*, Dei *saluatoris nostri*, omnibus.

IN EPISTOLA AD
PHILEMONEM.

- 6 In agnitione omnis boni. ms. s. *pro*, omnis *operis* boni, sicut g. tamen habent.
6 Boni in *vobis* in Christo Iesu. ms. g. s. *pro*, boni in Christo Iesu.
12 Quem remisit. Tu autem. ms. g. *pro*, quem remisit *tibi*. Tu autem, sicut s. tamen habent.
12 Tu autem illum, id est, mea viscera. ms. g. *pro*, tu autem illum, *ut* mea. s. habent, *sicut* meum natum.

IN EPISTOLA D. PAVLI

AD HEBRÆOS.

CAP. I.

- 3 *Sedit* ad dexteram. ms. g. s. *pro*, *sedet*.
12 Et velut amictum *inuolues* eos. ms. g. s. *pro*, *mutabis*.
14 Qui *hereditatem capient*. ms. g. s. *pro*, *capient*.

CAP. 2.

- 5 Non enim angelis subiecit orbem terræ. ms. g. s. *pro*, subiecit *Deum* orbem terræ.
10 Per *passiones*. ms. g. s. *pro*, per *passionem*.

CAP. 4.

- 3 Ab institutione mundi *factis*. ms. g. s. *pro*, *perfectis*.

CAP. 5.

- 7 Et lacrymis offerens, & exauditus. ms. g. s. offerens, exauditus.

CAP. 7.

- 9 Qui decimas *accipit*, decimatus est. ms. g. *pro*, *accepit*.
25 Semper viuens ad interpellandum pro *eis*. ms. g. s. *pro*, pro *nobis*.

CAP. 9.

- 12 Hircorum & vitulorum. ms. g. s. *pro*, aut vitulorum.
26 Ad *destructionem* peccati. ms. *pro*, *destitutionem*. s. ut aboleret peccatum. g. ad *abrogationem* seu *profligationem* peccati.

CAP. 10.

- 30 Mihi vindicta, ego retribuam. ms. g. s. *pro*, *vindictam*.

- 30 Et iterum: Iudicabit Dominus. *ms. G. s. pro, & iterum, quia iudicabit.*
 39 Non sumus subtractionis in perditionem. *ms. G. s. pro, subtractionis filij in perditionem.*
 6 Impossibile est placere. Credere. *ms. G. pro, placere Deo. Credere, &c. sicut s. tamen habent.*
 34 Effugerunt aciem gladij. *ms. pro, effugerunt. G. habent, fugerunt. s. verò, erepti sunt ab acie gladij.*

CAP. 12.

- 1 Curramus propositum nobis. *ms. G. pro, curramus ad propositum.*
 2 Atque in dextera sedis Dei sedit. *ms. G. s. pro, sedet.*
 4 Nondum usque ad sanguinem. *ms. G. s. pro, nondum enim usque.*
 11 Per eam, reddit iustitiam. *ms. G. pro, reddet.*
 19 Quam qui audierant. *ms. pro, audierunt.*

CAP. 13.

- 1 Caritas fraternitatis maneat. Et. *ms. G. pro, maneat in vobis. Et. sicut s. tamen habent.*
 2 Per hanc enim latuerunt quidam. *ms. G. pro, placuerunt. s. utrumque coniunxisse videntur.*
 23 Cognoscite fratrem nostrum. *ms. s. pro, vestrum. G. neutrum habent.*
 24 Salutant vos de Italia. Gratia. *ms. G. s. pro, de Italia fratres. Gratia.*

IN SEPTEM CATHOLICIS

EPIST. LECTIONES VARIAE.

IN EPIST. D. IACOBI

CAP. 1.

- 25 In legem perfectam. *ms. G. s. pro, perfecta.*

CAP. 2.

- 9 Si autem personas accipitis. *ms. s. pro, personam. G. unam habent dictionem, quæ significat personas accipere.*
 13 Qui non fecerit misericordiam. *ms. pro, facit, vel fecit.*

CAP. 3.

- 2 Hic perfectus est vir, potens etiam fratri. *ms. G. pro, potest.*
 3 Ad consentiendum nobis, & omne corpus. *ms. G. s. pro, etiam omne corpus.*
 4 Circumferuntur à modico gubernaculo. *ms. G. s. pro, circumferuntur tamen, vel autem, à modico.*
 12 Sic neque falsam, dulcem potest. *ms. G. pro, falsa. Gracè enim est: sic neque vllus fons, falsam & dulcem facere aquam. s. verò habent: sic neque aquæ falsæ, possunt effici dulces.*
 14 Et contentiones in cordibus vestris. *ms. G. pro, & contentiones sunt in cordibus vestris.*
 17 Modesta, suadibilis, plena misericordia. *ms. G. s. pro, suadibilis, bonis consentiens, plena misericordia.*

CAP. 4.

- 5 Qui habitat in nobis. *ms. G. s. pro, in vobis.*
 8 Appropinquate Deo, &c. *ms. pro, appropriate.*
 11 Nolite detrahare alterutrum fratres. Qui. *ms. G. pro, fratres mei. Qui. sicut s. tamen habent.*
 12 Unus est legislator. *ms. G. pro, vnus est enim legislator. sicut s. tamen habent.*

CAP. 5.

- 3 Thesaurizastis in nouissimis. *ms. G. s. pro, thesaurizastis vobis iram in nouissimis.*
 6 Addixistis & occidistis. *ms. pro, adduxistis. G. & s. habent, condemnastis.*
 6 Et non resistit vobis. *ms. G. restitit.*

VARIAE LECTIONES
IN PRIORI EPISTOLA

D. PETRI.

CAP. 1.

- 6 In quo exultatis, modicum nunc. *ms. G. pro, exultabitis. sicut s. tamen habent. G. tamen, &, exultatis, & exultate, verti posse videntur.*
 8 Non videntes, credentes autem. *ms. G. s. pro, non videntes creditis, credentes autem.*
 12 In qua desiderant. *ms. G. s. pro, in quem.*
 21 Et spes esset in Deum. *ms. G. pro, in Deo.*

CAP. 2.

- 3 Si gustastis quoniam. *ms. G. s. pro, si tamen gustastis.*
 3 Si gustastis quoniam suavis. *ms. pro, dulcis. s. habent, quoniam bonus.*
 8 In quod & positi sunt. *ms. G. pro, in quo & positi sunt.*
 11 Obsecro tanquam aduenas. *ms. s. pro, obsecro vos tanquam. sicut s. tamen habent.*
 20 Sed si bene facientes, patientes. *ms. G. pro, patienter.*
 21 Pro nobis, nobis relinquens. *ms. s. pro, nobis, vobis relinquens, sicut G. tamen habent.*

CAP. 3.

- 4 Quod est in conspectu Dei. *ms. G. pro, qui est.*
 8 In fine autem omnes. *ms. G. s. pro, in fide autem.*
 14 Et non conturbemini. *ms. pro, ut non. G. habent, ne verò conturbemini.*
 18 Pro peccatis mortuus est. *ms. G. pro, pro peccatis nostris mortuus est. sicut s. tamen habent.*
 19 His qui in carcere erant spiritibus. *ms. G. s. pro, erant, spiritu.*

CAP. 4.

- 2 Sed voluntati Dei. *ms. G. s. pro, voluntate.*
 4 In quo admirantur. *ms. quædam legunt peregrinantur. G. utroque modo verti posse videntur: quod enim peregrinum & insolens est, admiramur. s. habent, Et ecce nunc admirantur.*
 6 Secundum Deum spiritu. *ms. G. s. pro, in spiritu.*
 7 Omnium autem finis appropinquauit. *ms. G. pro, appropinquabit. s. habent, instat.*
 8 Mutuam in vobismetipsis charitatem. *ms. G. s. pro, in vobismetipsis.*
 14 Quoniam gloria Dei spiritus in vobis requiescit. *ms. quædam al. Glorie & Dei spiritus in vobis requiescit. G. verò sic habet: Quoniam gloria & Dei spiritus in vobis requiescit. s. verò hoc legunt modo: Quoniam spiritus gloriosus Dei requiescit super vos: pro, quoniam, quod est honoris, glorie & virtutis Dei, & qui est eius spiritus, super vos requiescet.*
 18 Vix saluatur. *ms. G. s. pro, vix saluabitur.*

CAP. 5.

- 1 Testis Christi passionum, & eius. *ms. G. s. pro, qui & eius.*

IN POSTERIORI EPIST.

D. PETRI.

CAP. 1.

- 3 Et pietatem donata est. *ms. G. pro, donata sunt.*
 4 Per quam maxima. *ms. s. pro, per quem, aut quam.*
 8 Hæc enim vobis quum assint. *ms. G. pro, hæc enim si vobiscum assint.*
 16 Non enim doctas fabulas. *ms. pro, indoctas. G. σοφιστικὰς fabulas quod significat a te compo-*

fitas & artificiosè confectas, seu (vt ita dicatur) sophisticatas fabulas.

CAP. 2.

- 10 Non metuunt blasphemantes. *ms. G. pro, non metuunt introducere blasphemantes.*
 13 Coinquinationes & maculæ. *ms. G. pro, coinquinationis.*
 15 Exercitatum avaritia. *ms. G. pro, in avaritia.*
 16 Subiugale mutum, in hominis. *ms. G. pro, mutum animal, in hominis.*
 16 Subiugale mutum, hominis. *ms. pro, in hominis. sicut G. tamen habent.*

CAP. 3.

- 9 Dominus promissi, sicut. *ms. G. pro, Dominus promissionem suam, sicut.*
 12 In aduentum diei Dei. *ms. G. pro, diei Domini.*

IN EPISTOLA PRIMA

D. IOANNIS.

CAP. 1.

- 4 Vobis, vt gaudium vestrum. *ms. G. s. pro, vobis, vt gaudeatis, & gaudium vestrum G. tamen & s. pro, vestrum, habent nostrum.*

CAP. 2.

- 14 Scripsi vobis adolescentes. *ms. G. pro, scribo vobis iuvenes.*
 22 Iesus est Christus. *ms. s. pro, Iesus non est Christus, sicut G. tamen habent.*

CAP. 3.

- 11 Vt diligatis alterutrum. *ms. s. pro, diligamus sicut G. tamen habent.*
 15 In semetipso manentem. *ms. pro, in se manentem. sicut tamen G. & s. habent.*

CAP. 4.

- 4 Et vicistis eos. *ms. G. s. pro, eum.*
 14 Misit Filium saluatorem. *ms. G. pro, Filium suum saluatorem. sicut s. tamen habent.*
 21 Habemus ab eo vt. *ms. G. s. pro, habemus à Deo vt.*

CAP. 5.

- 7 Testimonium dant celo. *ms. pro, dant in celo, sicut G. tamen habent. s. hunc verum non habent.*
 13 Hæc scripsi vobis. *ms. G. s. pro, scribo.*
 15 Quas postulauimus ab eo. *ms. G. s. pro, postulamus.*
 16 Ad mortem, petet, & dabit ei vitam, peccantibus. *ms. G. pro, petat, & dabitur ei vita, peccanti. sicut s. tamen habent, nisi quod pro peccanti, habeant peccantibus.*

EPISTOLA D. IOANNIS

SECUNDA.

- 7 Venisse in carne. *ms. G. pro, venisse in carnem.*
 11 Totum istud: Ecce prædixi vobis, vt in die Domini non confundamini, negligunt & ms. pleraque & G.

EPISTOLA S. IVDÆ.

- 3 Deprecans supercertare. *ms. pro, supercertari. G. ambigua sunt.*
 14 Prophetauit autem de his. *ms. pro, & de his, sicut G. tamen habent.*
 18 Ambulantes impietatum. *ms. G. pro, in impietate, vel impietatibus.*
 20 Sanctissimæ vestrae fidei. *ms. pro, nostra. sicut G. tamen habent.*
 21 Ipsos vos in dilectione. *ms. pro, vobismetipsos.*
 24 In exultatione, soli Deo. *ms. G. pro, in exultatione, in aduentu Domini nostri Iesu Christi, soli Deo.*

IN APOCALYPSI D.

IOANNIS APOSTOLI,

LECTIONES VARIAE.

CAP. I.

13 Candelabrorum similem. ms. g. pro, candelabrorum aureorum similem.

CAP. 2.

1 Et in huius capitis initio negligunt ms. & g.
4 Habeo aduersum te, quod charitatem. ms. g. pro, habeo aduersum te pauca, quod.
19 Et charitatem & ministerium. ms. g. pro, & charitatem tuam, &.
22 Ecce mitto eam in lectum. ms. pro, ecce ego mitto eam. g. habent, ecce mitto eam.
23 Interficiam in morte. ms. g. pro, in mortem.
24 Doctrinam hanc, qui non cognouerunt. ms. g. pro, & qui non.
24 Qui non cognouerunt altitudines sathanæ. ms. g. pro, altitudinem.
26 Et qui vicerit, & qui custodierit. ms. pro, & custodierit. g. habent, & vincens, & custodiens.
27 In virga ferrea, tanquam vas figuli. ms. g. pro, & tanquam.

CAP. 3.

2 Non enim inueni opera tua. ms. g. pro, inuenio.

CAP. 4.

3 Et Sardini. ms. pro, Sardij. g. habent, similis aspectu lapidi Iaspidi & Sardio.

CAP. 5.

3 Dixit mihi. ms. g. pro, dixit mihi.

IN LATINIS BIBLIIS.

9 Dignus es accipere. ms. g. pro, dignus es Domine accipere.

10 Regnabimus, vel, regnabunt super terram. ms. g. legunt, regnant. Compl. autem, regnabimus.

CAP. 6.

13 Et stellæ cali ceciderunt. ms. g. pro, & stellæ de calo ceciderunt.

CAP. 7.

1 Ne flaret ventus super terram. ms. g. pro, ne flarent super terram.

3 Nolite nocere terræ, neque mari. ms. g. pro, terræ & mari.

CAP. 8.

3 Ut daret orationibus sanctorum. ms. g. pro, ut daret de orationibus.

3 Antethronum. Et. ms. g. pro, ante thronum Dei. Et.

12 Et nox similiter. ms. g. pro, noctis.

13 Vocibus tubæ trium angelorum. ms. g. pro, vocibus trium angelorum.

CAP. 9.

5 Ut cruciarentur, mensibus. ms. pro, ut cruciarent, mensibus. g. habent, ut crucient.

CAP. 11.

15 In secula seculorum. Et. ms. g. pro, seculorum, Amen. Et.

CAP. 12.

2 In utero habens, clamat. ms. pro, clamabat. sicut g. tamen habent.

7 Et factum est prælum in cælo. ms. g. pro, prælum magnum in cælo.

CAP. 13.

3 Omnes qui inhabitant terram. ms. pro, inhabitabant. g. possunt utroque modo verti.

17 Nisi qui habet characterem. ms. pro, habeat. g. utroque modo possunt verti.

CAP. 17.

4 Plenum abominationum. ms. g. pro, abominatione.

6 Cum vidissem illam. ms. g. pro, viderem.

10 Vnus est, alius nondum venit. ms. g. pro, vnus est, & alius.

12 Vna hora accipiunt post. ms. g. pro, accipient.

CAP. 19.

11 Et in iustitia iudicat. ms. g. pro, & cum iustitia.

15 Procedit gladius acutus. ms. pro, gladius ex utraque parte acutus. sicut g. tamen habet.

20 In stagnum ignis ardens sulphure. ms. g. pro, ignis ardentis, & sulphuris. g. tamen præpositionem intericiunt, hoc modo: ardens in sulphure.

CAP. 20.

4 Nec acceperunt characterem in frontibus. ms. g. pro, characterem eius in frontibus.

CAP. 21.

15 Habebat mensuram arundinem auream. ms. g. pro, arundineam.

CAP. 22.

5 Quoniam Dominus Deus illuminat illos. ms. pro, illuminabit. sicut g. tamen habet.

7 Verba libri huius. ms. pro, verba prophetie libri huius. sicut g. tamen habent.

9 Verba libri huius. ms. g. pro, verba prophetie libri huius.

11 Qui iustus est, iustitiam faciat adhuc. ms. g. pro, qui iustus, iustificetur adhuc. g. tamen non habent est.

FINIS.

APPROBATIO.

H A S varias in Latinis Bibliis editionis vulgata lectiones ex manuscriptis collectas, & ad textum Hebraicum, Caldaicum, Gracum & Syriacum examinatas, cum summa sacra Scriptura studiosorum utilitate imprimendas, nos infra scripti Theologi censemus. Louanij, die 4. Februarij, 1572.

Augustinus Hunnæus.
Cornelius Reyneri Goudanus.

LOCA QVÆDAM IN QVIBVS A LIBRARIIS ERROR
ALIQUIS COMMISSVS VIDERI POTERAT, QVEM TAMEN EX
MANVSRIPTIS DEPREHENDERE NEQVIVIMVS.

GENESIS 30.

versu 35. Cunctum autem gregem unicolorem, id est, albi & nigri velleris tradidit in manu filiorum suorum. Haftenus non vidi Ms. quæ aliter legerent: posset tamen dubitari an pro *unicolorem*, non sit legendum *bicolorem* aut *varicolorem*; cum omnes codices Hebraei & Caldei (quibus etiam Græci favere videntur) constanter legant: Omne in quo erat album (seu macula alba) & omne nigrum (seu nigram maculam habens) in pecudibus, & dedit in manu filiorum suorum. Ipsa quoque conventionis ratio videtur significare, quod maculosa pecudes essent in manu filiorum Laban; unicolores verò, id est, omnino albæ vel nigrae sine macula, essent in manu Iacob; quodque Iacob habiturus esset varias ex unicoloribus natas.

I. REGVM 14.

14. In media parte iugeris, *quam* par boum in die arare consuevit. anne potius legendum videtur, in media parte iugeris *quod* par boum in die arare consuevit, ut referatur relatiuum non ad partem, sed ad iugerum; nam par boum integrum iugerum arat vno die.

CAP. 20

6. Si *respicies* requisierit me pater tuus. anne fortè legendum, Si *requirens* requisierit me pater tuus; sicut legunt Hebræa, Caldæa, & Græca.

CAP. 23.

19. in colle Achilæ, quæ est. anne potius legendum cum Græcis, in colle Achilæ, qui, scilicet collis, est &c. Idem cap. 26. v. 1. econtrario 2. Regum 6. v. 3. videtur positum, qui erat in Gabaa, pro, quæ (scilicet domus) erat in Gabaa.

ESTHER.

CAP. 8.

15. Hyacinthinis videlicet & *aerinis*. fortasse scriptum fuit olim, & *aeris*, id est, ætherei coloris: nam מןִּיִּי candorem seu album colorem significat.

SAPIENTIÆ.

CAP. I.

v. 6. non liberabit *maledictum* à labiis suis. posset videri olim lectum fuisse, non liberabit *maledicum* à labiis suis, cum Græci habeant βλάσφημον blasphemum. D. Hentenius in margine Bibliorum Louanii primùm editorum notauit vnum exemplar sic legere. Cæterum cum ex omnibus exemplaribus M. s. quæ habebamus, nullum esset quod legeret *maledicum*, non ausi fuimus inter manuscriptorum varias lectiones collocare.

CAP. 8.

v. 17. immortalis est in cogitatione sapientia. multa Ms. legunt, immortalitas est in cogitatione sapientiæ: quod propiùs accedit ad Græcum textum, ex quo tamen videri possit scriptum *cogitatione* pro *cognitione*, cum Græcis sit σὺν σέβει.

CAP. 19.

v. 13. per vim *fluminum*. ex Græco videri posset scribendum *fulminum*, pro fluminum, τῶν κεραυνῶν.

IESAIAS.

CAP. 40.

v. 2. completa est malitia eius. Sic quidem Ms. sed inquirat diligens lector an non fuerit olim lectum, completa est militia eius: cum Heb. sit מלחמה. ex commentariis D. Hieronymi difficile est iudicare vtrum ipse legerit.

v. 9. ascende tu *qui* euangelizas Sion. Heb. מְבַשֵּׂרָתָא fem. gen. euangelizans Sion. legit quoque Hieron. tu *quæ* euangelizas Sion, & asserit in commentariis sic omnes interpretes vertisse.

IEREMIAS.

CAP. 36.

v. 13. *legentem* Baruch ex volumine. anne sit potius scribendum, *legente* Baruch ex volumine, ut sit ablatiuus absolutè positus: nam G. habent ἀναγιγνώσκοντος τὸ βιβλίον; Heb. בִּקְרָא in legendo, seu cum legeret Baruch.

Biblioteka Śląska

225255

IV

Kzg 1 2857/67 100 000

